

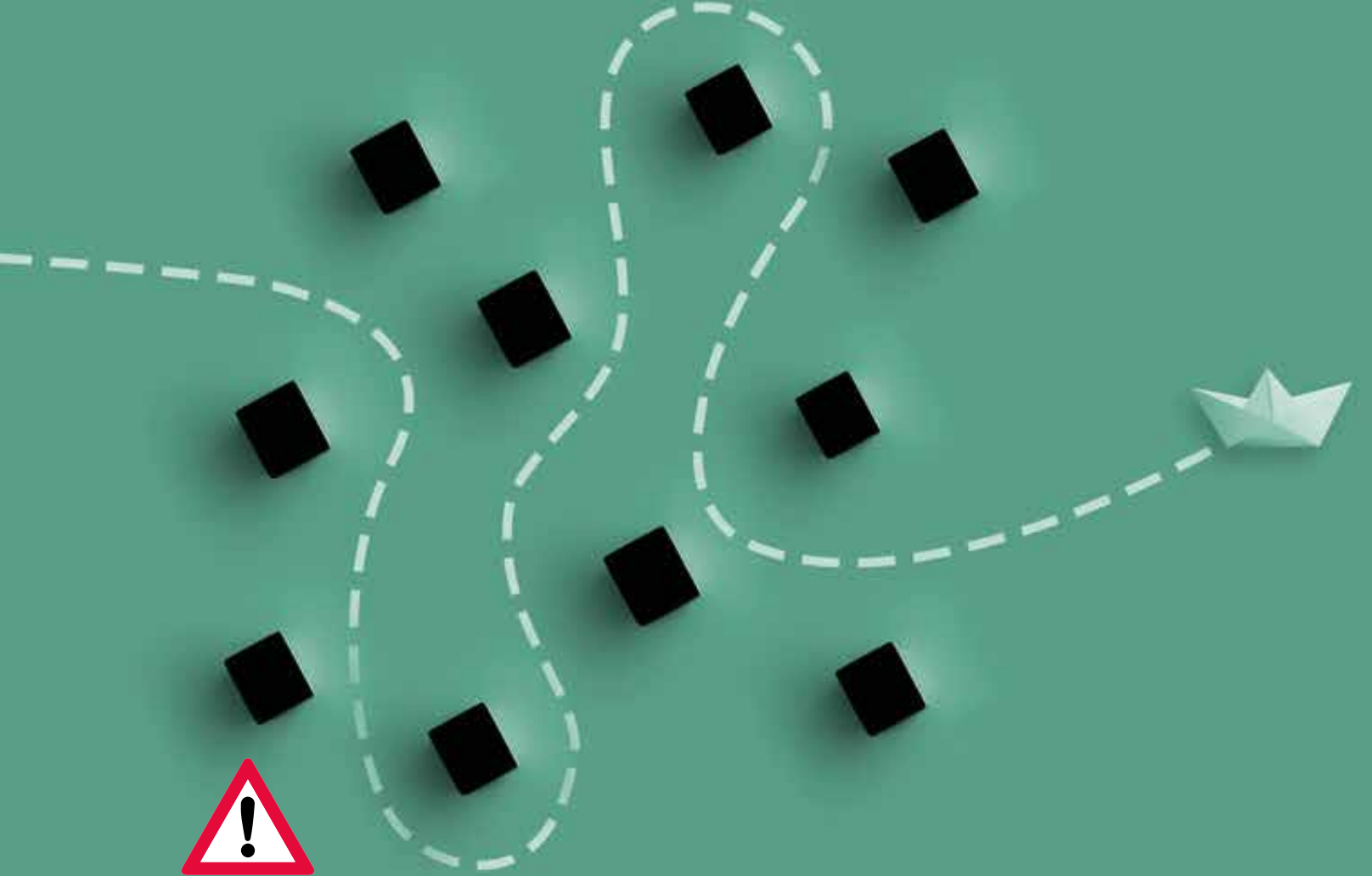
Uluslararası

maarif

Yıl 4 ■ Sayı 11 ■ Nisan-Mayıs-Haziran 2023

Dergisi

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

ÖZEL DOSYA

**Afet gelmeden
Afet eğitimi**

Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu:
**Afet Riskini Azaltmanın Yolu
Afete Hazırlıklı Olmaktır**

Alpaslan Durmuş
**Afet Eğitimi
Yeniden Düşünmeliyiz**

Beşir Ayvazoğlu
**Şehrin Felsefesini Kuran
Bilge Mimar: Turgut Hoca**

Senin desteğin olmasa,
Kızılay da olmaz.

KIZILAY #SENSİZOLMAZ

Desteğinin verdiği gle,
her gün ihtiyaç sahiplerinin yanındayız.
Biz iyiliğini, senin adına yaymak için varız.

TÜRKİYE MAARİF
VAKFI

Eğitime değer!

Türkiye Maarif Vakfı

E-posta: iletisim@turkiyemaarif.org | **Tel.:** +90 216 323 35 35

www.turkiyemaarif.org   tmaarifvakfi

DOSYA

Eğitimde Neyi Ölçüyoruz? Nasıl Değerlendiriyoruz?

- 14 /** Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları Üzerine Düşünceler **Doç. Dr. Mustafa Otrar**
- 20 /** Eğitimde Uluslararası Başarı Araştırmalarını Doğru Okumak! **Dr. İsmail Çuhadar**
- 26 /** Uluslararası Maarif Programı (IM) Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı **Prof. Dr. Ayşen Gürcan, Ahmet Türkben**
- 32 /** Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme **Doç. Dr. Emrah Boylu**
- 38 /** Özel Eğitimde Ölçme Değerlendirme **Ömer Cimem**

Uluslararası Maarif Dergisi'nin on birinci sayısında, "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" konusu, uluslararası akademisyen ve uzman yazarlar tarafından farklı yönleriyle değerlendiriliyor.

SUNUŞ

- 04 /** AFET EĞİTİMİ ÖRGÜN EĞİTİMİN ANA KONULARINDAN BİRİ OLMALI
Prof. Dr. Birol Akgün

EĞİTİM GÜNDEMİ

- 05 /** Afetlerde Medya Yönetimi ve Çocuklar
- 05 /** 6 Asırlık Medrese Bilim Meraklılarını Bekliyor
- 06 /** 60. Bologna Çocuk Kitapları Fuarı Eskisi Gibi
- 06 /** Yaşam Maliyeti Okul Birakıyor
- 07 /** Türk ve Japon Üniversiteleri Fay Hattında Ortak Çalışacak
- 07 /** Eğitimin Yapay Zekâyla İmtihani
- 07 /** ABD'de Okullar Sosyal Medya Şirketleriyle Davalık

RAPOR

- 08 /** Afrika Birliği (AU)-UNESCO Raporu Eşitliği Politikanın Merkezine Yerleştiriyor

II. İstanbul Eğitim Zirvesi Üst Düzey Oturum **S.40**

PAULINE NALOVA LYONGA
Teknoloji Araçtır Sistemi
Yönlendirmesine İzin
Vermemeliyiz **S.42**

**SIDIBE OUSMANE
DEDEOU**
Öncelikle Öğretmenleri
Eğitmeliyiz **S.43**

**BAXTİYOR ODILOVICH
SAIDOV**
Eğitimde Küresel
Entegrasyon İçin İşbirliği
S.44

DOUGLAS SYAKALIMA
Hibrit Eğitim Modelleri
Üzerinde Düşünmeliyiz
S.45

II. İstanbul Eğitim Zirvesi'nin Ardından

DIONNE CROSS FRANCIS
Okula Yeniden
Dönüşün Sosyal ve
Psikolojik Etkileri **S.46**

CARLOS VARGAS
Öğretmen Eğitimde
Dönüşümün Ana
Aktörüdür **S.54**

İÇİNDEKİLER

Yıl: 4, Sayı: 11

Nisan-Mayıs-Haziran 2023

EĞİTİM TARİHİ

Cedidizm (Usûl-i Cedid):
19. Yüzyıl Sonu Rusya
Müslümanlarında
Modernleşme ve
Eğitim
Prof. Dr. Mustafa Gündüz
S.102

ÖZEL DOSYA

Afet Gelmeden Afet Eğitimi

RÖPORTAJ

72 / Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu:
Afet Riskini Azaltmanın Yolu
Afete Hazırlıklı Olmaktır

80 / Afet Eğitimi
Yeniden Düşünelim
Alpaslan Durmuş

85 / Şehrin Felsefesini Kuran
Bilge Mimar: Turgut Hoca
Beşir Ayvazoğlu

ÜLKELER VE KÜLTÜRLER

Aklın ve Kalbin, Geçmiş ve Geleceğin Ülkesi: Pakistan

İslamabad Havaalanından
Pakistan'a ayak basarken
İkbal'in dizelerini
mırıldanıyorum usulca:

"Yaşamın aklın ürünü, aşkın
gizemidir evrenin

Ey toprak bedenli bu aleme
hoş geldin" S.60

69 / Türkiye Maarif Vakfı
Eğitim Vizyonunun
Pakistan'a Katkıları

PORTRE

Viraneden Hazineseler Çıkararak Kâşif: Ara Güler

"Onlar benim için yalnızca
fotoğrafi çekilen kişiler değil
dünyamı kuran insanlardır.
Bende kurdukları dünyanın
da güzel bir dünya olduğuna
inanıyorum. Her şeyin
görselleştiği bir dönemde
elimdeki malzemenin herkesin
malı olması beni mutlu
edecektir." S.90

KÜLTÜR SANAT

98 / Teknoloji Çağında
Kimlik İnşası ve
Dijital Platformlar
M. Abdülgafur Şahin

KİTAP

108 / Eğitimin
Geleceğine
Işık Tutan
Kitaplar

Uluslararası
maarif
Dergisi

İmtiyaz Sahibi
Türkiye Maarif Vakfı Adına
Prof. Dr. Birol Akgün

Genel Yayın Yönetmeni
Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili

Danışma Kurulu
Zekeriya Açıkan
Prof. Dr. Cihad Demirli
Selim Cerrah
Tuğba Işık Ercan
Prof. Dr. Ayşen Gürcan
Prof. Dr. Mehmet Özkan
Prof. Dr. Semih Aktekin
Prof. Dr. M. Akif Kireççi
Prof. Dr. Zarife Seçer

Yayın Kurulu
Dr. Hasan Taşçı
Mahmut Mustafa Özdiç
Mustafa Çaltılı
Ahmet Türkbek
İpek Coşkun Armağan
Doç. Dr. Yusuf Alpaydın
Dr. Metin Çelik
Ali Çiçek
Sait Karahasan
Ahmet Yavuz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Bekir Bilgili
bbilgili@turkiyemaarif.org

Editör
Firdevs Kapusuzoğlu
fkapusuzoglu@
turkiyemaarif.org

Fotoğraf
Zekeriya Güneş
Tasarım
Ahmet Said Çelik

Yönetim Adresi
Altunizade Mah.
Ord. Prof. Dr. Fahrettin
Kerim Gökay Cad.
Erdem Sk. No: 5
Üsküdar - İstanbul
0 216 323 35 35

www.maarifdersisi.com
instagram.com/maarifdersisi
facebook.com/MaarifDergisi
twitter.com/MaarifDergisi

ISSN 2717-9222

Baskı ve Cilt
İlber Matbaa Kağıt Reklam Org.
Mücellit San. ve Tic. Ltd. Şti.
2. Matbaacılar Stt. 3NB 3
Topkapı/İstanbul
0212 613 83 63

Dergide yer verilen yazıların
bütün sorumluluğu yazarlarına
aittir. Yazıların yayın ve her
türü telif hakkı Uluslararası
Maarif Dergisi'ne aittir. Makale
gönderen yazarlar bu durumu
baştan kabul etmiş sayılırlar.
Dergide yayınlanan yazılardan
kaynak gösterilmeden alıntı
yapılamaz.

PROF. DR. BİROL AKGÜN
TÜRKİYE MAARİF VAKFI
MÜTEVELLİ HEYETİ BAŞKANI

Son yıllarda, gıda krizi, susuzluk, düzensiz yağışların yol açtığı seller, orman yangınları, salgınlar ve deprem gibi felaketlerde büyük bir artış yaşanırken her bir vatandaşın afet öncesinde ve afet sırasında yapması gerekenlerle ilgili bilgi sahibi olması hayati önemdedir. Afet eğitimi her şeyden önce örgün eğitimin hassasiyetle üzerinde durması gereken bir konudur.

AFET EĞİTİMİ ÖRGÜN EĞİTİMİN ANA KONULARINDAN BİRİ OLMALI

Türkiye 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremlerle büyük bir felakete karşı karşıya kaldı. Elli bine yakın insanımızı kaybettiğimiz bu büyük felakette, vefat eden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, tüm milletimize başsağlığı diliyorum. Bu büyük felaketten dersler de alarak afetten etkilenen şehirlerimizin devlet millet dayanışmasıyla kısa sürede, eskisinden daha güçlü bir şekilde ayağa kalkacağından hiç şüphe duymuyorum.

Uzmanların “asrın felaketi” olduğu konusunda görüş birliğine vardığı ve 11 ilimizi kapsayan deprem, insanoğlunun doğayla ilişkisini sorgulamasını gerektiren derslerle dolu. Şehirlerimizi planlarken doğayı ve yaşanan coğrafyanın özelliklerini dikkate alan bir yaklaşım sergilememiz gerektiğini; yine bu süreçte, öncesi, sırasında ve sonrasında afete karşı yapılması gerekenler konusunda bilinç kazanmanın bir eğitim meselesi olduğunu en acı şekilde tecrübe ettik.

Bu sayımızın dosya konusunu “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme” olarak belirledik. Eğitim süreçlerinin verimliliği ve bireylerin eğitimle kazandıkları niteliklerin belirlenmesi eğitim sistemleri ve uluslararası değerlendirme kuruluşlarının üzerinde hassasiyetle durdukları, aynı zamanda sıklıkla sorgulanan bir konudur. Bu alandaki arayışlara katkı sunmak amacıyla konuyla ilgili uzman akademisyenlerin görüşlerini siz okurlarımızla paylaşıyoruz.

Ancak, yaşadığımız özel durum nedeniyle, Ölçme ve Değerlendirme konusuna ilaveten, 13 Milyon insanımızın doğrudan etkilendiği 113 bin km² alana yayılan deprem felaketi dolayısıyla afet eğitimi konusunu da “Özel Dosya” olarak ele almanın doğru olacağı sonucuna vardık. Bir eğitim dergisi sorumluluğuyla, bu konuyu bundan sonraki sayılarımızda da sürekli gündemde tutmayı hedefliyoruz.

Son yaşanan büyük afetin de tekrar hatırlattığı gibi, afet eğitimi, her afetle gündeme gelen sonrasında unutulmuş bir konu olmamalıdır. Özellikle iklim sorunlarına bağlı olarak, gıda krizi, susuzluk, düzensiz yağışların yol açtığı seller, orman yangınları, salgınlar vb. felaketlerde büyük bir artış yaşanırken her bir vatandaşın afet öncesinde ve afet sırasında yapması gerekenlerle ilgili bilgi sahibi olması hayati önemdedir. Afet eğitimi her şeyden önce örgün eğitimin hassasiyetle üzerinde durması gereken bir konudur. Bununla ilgili bütün dersleri kapsayan içeriklerin oluşturulması ve bu konuya anaokulu seviyesinden üniversiteye kadar müfredatta yer verilmesi gerektiği açıktır.

Böylesi bir felaketi bir daha yaşamamak temennisiyle, bir kez daha milletimize baş sağlığı diliyor, daha güçlü şekilde yarınlara yürüyeceğimize olan inancımı yineliyorum.

Afetlerde Medya Yönetimi ve Çocuklar

Depremzede çocukların fotoğraflarının sosyal medyada paylaşılmaması konusunda uyarılarda bulunan uzmanlar, “Paylaşılan fotoğrafların çocukların travmalarına dair bir arşiv oluşturduğu”nu söylüyor.

Depremzede çocukların yer aldığı çok sayıda fotoğraf son günlerde farklı platformlarda karşımıza çıkabiliyor. Uzmanlar “Sınıfınızdaki depremzede çocuklarla fotoğraf çekip sosyal medyada paylaşmayın çünkü bunlar çocukların travmalarına dair bir arşiv oluşturuyor.” sözleriyle özellikle eğitimcileri uyarıyor.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nurten Sargin “Depremzede çocukların şimdi teşhir edilmeye, medyada yer almaya ihtiyaçları yok. Onların anlaşılmasına ve desteklenmeye ihtiyaçları var. Depremzede çocukların fotoğrafları paylaşıldığı zaman çocukların bu travmalarına dair bir arşiv oluşturuluyor. Bu travmayı yaşayan çocuklara yaşadıklarını tekrar tekrar hatırlamaları için zemin oluşturulması doğru değil.” açıklamalarında bulundu. Depremzede çocukların fotoğraflarının sosyal med-

yada bilinçsizce paylaşılması onların hedef gösterilmesine, kötü niyetli insanlarca zarar görmelerine neden olabilir. Bu sebeple uzmanlar çocukların fotoğraflarına yüzleri görünmeyecek şekilde yer verilmesi gerektiğini vurguluyor.

Kaynak: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/travma-arsivi-olusturmayin-42228121>

Altı Asırlık Medrese Bilim Meraklılarını Bekliyor

Fatih Sultan Mehmed'in hocalarından Molla Yegan'ın Bursa'da ders verdiği altı asırlık medrese, Yıldırım Belediyesince çocuk üniversitesine dönüştürülerek hizmete açıldı.

2 bin 407 metrekare alana sahip Molla Yegan Çocuk Üniversitesi'nde 10 branşta 6-12 yaş arasındaki 250 öğrenci eğitim görüyor.

Es-Sufi'nin gök küresinden Piri Reis'in haritasına; güneş, ay ve dünya modellerinden artırılmış gerçeklik uygulamalarına kadar pek çok uygulamanın bulunduğu yerleşkede ayrıca drama, matematik, sanat, hayal tasarımı, biyoloji, kimya, elektrik ve yenilenebilir enerji, bilişim ve robotik kodlama atölyeleri ile oyuncak kütüphanesi yer alıyor.

Belediye Başkanı Oktay Yılmaz, derslerin başladığı Molla Yegan Çocuk Üniversitesinde başta astronomi olmak üzere birçok noktada çocukların ufkunu açacak, gelişimlerine katkı sağlayacak eğitimler verildiğinden bahsediyor. Yılmaz, Molla Yegan Medresesi'ni aslına uygun restore etmekle kalmayıp işlevsel olarak da özüne uygun bir ilim yuvası haline dönüştürdüklerini vurguluyor.

Üniversite bundan sonraki süreçte ilçedeki okullardan gelen ziyaretçileri ağırlamaya başlayacak.

60. Bologna Çocuk Kitapları Fuarı Eskisi Gibi

Bu yıl Almanya'nın onur konuğu olduğu fuara toplam 28.894 profesyonel ziyaretçinin katıldığını, bu sayı ile katılımın 2022'ye göre yüzde 35 arttığını ve neredeyse pandemi öncesi katılım seviyelerine ulaşıldığını gösteriyor.

Bologna Çocuk Kitapları Fuarı, 6-9 Mart 2023 tarihleri arasında altmışıncı kez uluslararası yayıncılık camiasını ağırladı! Yayıncılar, illüstratörler, grafik tasarımcılar, ajanslar, yazarlar, çevirmenler, mobil geliştiriciler, lisans verenler ve lisans sahipleri, paketleyiciler, yazıcılar, dağıtımçılar, sesli kitap uzmanları, kitapçılar, kütüphaneciler ve öğretmenler altı büyük salondaki binlerce standta kitap ve multimedya ürünlerinin dünyasını deneyimlemek için etkinliğe yoğun talep gösterdi.

Organizatörler, fuarın üç bölümlü tasarımı, Bologna Book Plus ve Bologna Licensing Trade Fair/Kids'in yeni bir şekle ve görünümüne katkıda bulunarak, fuarın çocuk kitaplarına ek olarak daha geniş yayın işlerine odaklanmasını umuyor.

Bu yıl Almanya'nın onur konuğu olduğu fuara toplam 28.894 profesyonel ziyaretçinin katıldığını, bu

sayı ile katılımın 2022'ye göre yüzde 35 arttığını ve neredeyse pandemi öncesi katılım seviyelerine ulaşıldığını gösteriyor.

90 ülkeden 1.456 katılımcının ve 750 gazetecinin ilgi gösterdiği fuarda dört günde 325 etkinlik düzenlendiği ifade ediliyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'nün organizasyonu ile fuara katılan Türk yayıncı ve sanatçılar da yayınlarını meraklılarına sunma imkânı buldu.

Kaynak: <https://publishingperspectives.com/2023/03/bolognas-60th-edition-draws-28894-visitors/>

WHY?

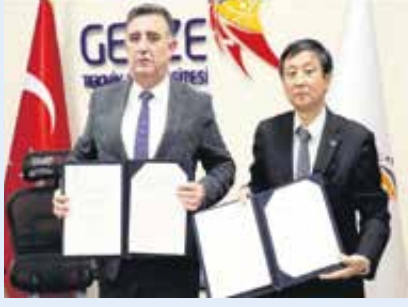
Yaşam Maliyeti Okul Bıraktırıyor

Yeni bir Russell Group Öğrenci Sendikası araştırması, öğrencilerin dörtte birinin düzenli olarak yiyecek ve diğer temel ihtiyaç maddelerinden mahrum kaldığını ortaya koyuyor.

Oxbridge, UCL ve Edinburgh dahil olmak üzere Britanya'nın en seçkin 24 yüksek öğretim kurumunu temsil eden Russell Group Öğrenci Birlikleri'nin yaptığı türünün en büyük araştırmasında, ankete katılanların yarısından fazlası, yaşam maliyeti krizinin bir sonucu olarak akademik performanslarının düştüğünü söyledi. Öğrenciler, maliyetleri karşılamak için ek ücretli işler yapmak zorunda kaldıklarını, yetersiz beslenme ve finansal stresin neden olduğu konsantrasyon sorunlarını ve seyahat ücretlerini karşılayamadıkları için dersleri atladıklarını bildirdiler.

Bu yılın ilk iki ayında 8.500'den fazla öğrenciyle yapılan anket, okulu bırakmayı düşünen öğrencilerin oranının sosyo-ekonomik açıdan en dezavantajlı gruplar arasında 10'da 3'ün üzerine çıktığını ortaya koydu. Ayrılma olasılığı en yüksek olanlar arasında marjinal ve dezavantajlı geçmişe sahip öğrenciler ile engelli ve yarı zamanlı öğrenciler vardı. Haftada 20 saatten fazla çalışmalarına izin verilmeyen uluslararası öğrenciler de bu durumdan kötü etkilendi. Öğrenciler anketlerde intihara meyilli hissettiklerini, şiddetli kaygı ve yalnızlıktan muzdarip olduklarını bildirdiler.

Kaynak: <https://www.theguardian.com/education/2023/mar/12/one-in-five-students-at-top-universities-consider-dropping-out-over-cost-of-living>

Türk ve Japon Üniversiteleri Fay Hattında Ortak Çalışacak

Gebze Teknik Üniversitesi (GTÜ) ile Japonya'nın Kagawa Üniversitesi arasında Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın Doğu Marmara'da kalan kısmında araştırmalar yapmak ve afetlerle baş edebilir toplumlar oluşturmak amacıyla 1 Nisan'dan itibaren uygulanmaya başlanacak "Ortak Araştırma Anlaşması" imzalandı.

GTÜ Senato Salonu'nda gerçekleştirilen törene GTÜ Rektörü Prof. Dr. Hacı Ali Mantar ile Kagawa Üniversitesinden Prof. Dr. Yoshiyuki Kaneda katıldı. Daha önce GTÜ Marmara Afetlerle Baş Edilebilir Yapılar İçin Uygulama ve Araştırma Merkezi (MARTEST) ile Japonya Uluslararası İş Birliği Ajansı (JICA) arasında "Afetlere Dayanıklı Toplumlar Geliştirmek İçin Araştırma ve Eğitim Kompleksi Kurulması Projesi" için iş birliği yapılmıştı. Bu proje kapsamında oluşturulacak araştırma grubu, depreme dayanıklı yapıların tasarımında yenilikçi yapı teknikleri, Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın Doğu Marmara kısmında detaylı sismik ve jeodezik araştırma çalışmaları yürütecek. Çalışmaların, beklenen Marmara depremi nedeniyle oluşacak yapısal risklerin azaltılmasında önemli katkılar sağlaması hedefleniyor.

Kaynak: <https://www.milliyet.com.tr/egitim/turk-ve-japon-universiteleri-fay-hattinda-ortak-calisacak-6907189>

Eğitimin Yapay Zekâyla İmtihanı

Öğrenciler ödevlerini yapmak için ChatGPT kullanıyor. Okullar AI araçlarını yasaklamalı mı yoksa benimsemeli mi?

Ev ödevinin sonu yaklaşıyor mu? Son zamanlarda ChatGPT gibi yeni güçlü yapay zekâ (AI) araçları interneti kasıp kavururken yapay zekâ güdüm- lü kopya çekmeden şikâyet eden öğretmenler öğretim ve değerlendirme yöntemlerini sorguluyor.

OpenAI şirketi tarafından bugüne kadar geliştirilmiş en güçlü yapay zekâ dil modeli olan ChatGPT, yalnızca birkaç saniyede belirli bir stilde ve farklı dillerde istenilen konuda doğru olduğu algısı uyandıran metinler üretebiliyor. Modelin ürettiği metnin kalitesi orta ve yüksek

öğretimdeki öğretmenleri ve hatta araştırmacıları bile etkiliyor.

Tüm Dünyada Yapay Zekâ Sohbet Robotu ChatGPT Konuşuluyor

AI araçlarının metin yazarlığında kullanılması, dünya çapında bir tepkiye yol açtı. ABD'de New York ve Seattle'daki devlet okulları, ChatGPT'yi cihazlarından ve WiFi ağlarından engellemeye karar verdi. Fransa'da, Paris'teki prestijli Sciences Po Üniversitesi de kullanımının katı bir şekilde yasaklandığını duyurdu. Öte yandan, dijital bir araca erişimin yasaklanması bazı çevreler tarafından eleştiri konusu yapıldı.

Lyon Üniversitesi'nde yapay zeka (AI) alanında öğretim

görevlisi olan Amélie Cordier, ChatGPT'yi kullanıp kullanmanın ötesinde, asıl zorluğun bu araçların nasıl çalıştığını ve sınırlarının ne olduğunu anlamak ve bunları öğrencilere açıklamak olduğunu belirtiyor. ChatGPT'nin arkasındaki makine algoritmalarının geliştiricilerin modele verdiği belgeler ve web sayfalarından oluşan bir dünya versiyonu üzerinde eğitildiğini ve doğrudanabilir gerçek kavramının çok zayıf olduğunu ekleyen uzman, bu nedenle üretilen metinlerin hatalı alıntılar ve yanlış bilgiler içerebileceğini vurguladı.

<https://www.euronews.com/next/2023/01/28/students-are-using-chat-gpt-to-do-their-homework-should-schools-ban-ai-tools-or-embrace-the>

ABD'de Okullar Sosyal Medya Şirketleriyle Davalık

Seattle Devlet Okulu bölgesi; Facebook, Instagram ve TikTok gibi sosyal medya devleri hakkında şikâyette bulundu.

ABD'nin Seattle kentindeki okul yetkilileri, Facebook ve TikTok gibi sosyal medya platformlarını gençlerin ruh sağlığına zarar vermekle suçlayarak şikâyette bulundu.

Şikâyet, Meta grubunun bir parçası olan Facebook ve Instagram'ın yanı sıra Snapchat, Youtube, TikTok ve Çinli şirket ByteDance ile Google ve ana şirketi Alphabet'i hedefliyor.

İmtihamların, intihara teşebbüslerin ve akıl sağlığıyla ilgili acil servis ziyaretlerindeki artışın tesadüf olmadığını, bu krizin pandemiden önce de var olduğunu ve araştırmaların sosyal medyanın gençlerde ruh sağlığı sorunlarının oluşmasında önemli bir rol oynadığını gösterdiğini ifade eden Kuzey-batı Washington eyalet kentindeki devlet okulu yetkilileri, şirketleri "platformlarında giderek daha

fazla zaman geçirmeleri için kullanıcılarının psikolojisini ve nörofizyolojisini kullanmakla, genç Amerikalılar arasında bir akıl sağlığı krizi yaratmakla" suçladılar.

Öğrencilere yardım etmek için insani destek de dahil olmak üzere kaynakları devreye soktuğunu açıklayan

bölge yetkilileri, buna teknoloji devlerinin katkıda bulunması gerektiğine inanıyor. Açıklamalarında "Sosyal medya şirketlerinin yarattığı ruh sağlığı krizinin yükünü vergi mükellefleri taşımamalı." ifadeleri de yer alıyor.

Kaynak: <https://www.euronews.com/next/2023/01/10/us-schools-are-suing-social-media-platforms-for-harming-young-peoples-mental-health>

Minša Gölter

AFRİKA BİRLİĞİ (AU)-
UNESCO RAPORU

EŞİTLİĞİ POLİTİKANIN MERKEZİNE YERLEŞTİRİYOR

36. Afrika Birliği Zirvesinde yayınlanan “Afrika’da Eğitim-Eşitliğini Politikanın Merkezine Yerleştirmek” başlıklı UNESCO-Afrika Birliği ortak raporu, Afrika için Kıta Eğitim Stratejisi 2016-2025 ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşma yolunda eğitim sistemlerinin kaydettiği ilerlemenin kapsamlı bir analizini gözler önüne seriyor.

Afrika, yüksek öğretim söz konusu olduğunda zenginlik ve cinsiyet eşitsizliklerinden muzdarip olmaya devam ediyor. Bu durum, düşük yatırım seviyeleri ile birlikte özel yüksek öğretim kurumları arasındaki kalite farkına da açıkça yasmaktadır. Ayrıca, istihdam edilen gençlerin becerileri ile eğitimleri arasındaki uyumsuzluk, eşitlik ve kaliteyi eğitim politikalarının merkezine koyacak bir finansal desteği zorunlu kılmaktadır.

Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da düzenlenen 36. Afrika Birliği Zirvesinde yayınlanan "Afrika'da Eğitim-Eşitliğini Politikanın Merkezine Yerleştirmek" başlıklı UNESCO-Afrika Birliği ortak raporunun ilk baskısından elde edilen başlıca tespitler bunlar.

Rapor, Afrika için Kıta Eğitim Stratejisi 2016-2025 ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşma yolunda eğitim sistemlerinin kaydettiği ilerlemenin kapsamlı bir analizini gözler önüne seriyor.

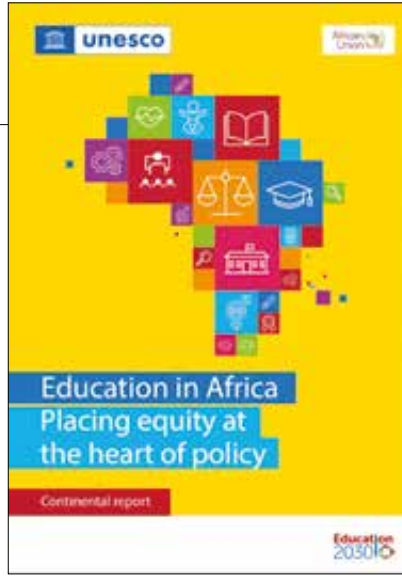
YÜKSEK ÖĞRETİME DÜŞÜK KAYIT

Afrika'da yüksek öğretime kayıt oranı son 50 yılda neredeyse on kat arttı ancak arz, talebi karşılamada hâlâ yetersiz görünüyor. Rapora göre bu, artan genç nüfus arasında orta öğretimin yaygınlaşmasının bir sonucu.

Nitelikli işgücü ihtiyacına dikkat çekilen raporda "Öncelikli birkaç ekonomik sektör, özellikle bilim ve teknoloji geliştirme alanlarında ihtiyaç duyulan teknik becerilere sahip işçi sıkıntısıyla karşı karşıyadır." ifadeleri yer alıyor.

YÜKSEK ÖĞRETİMİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ

Rapor, bazı ülkelerde yüksek öğretimin "çeşitlenmesine" yol açan ortaöğretim sonrası eğitime talebin arttığının ancak yüksek öğretim kurumlarına yapılan yatı-

Rapora göre Afrika'da Kamerun, Lesotho ve Madagaskar da dahil olmak üzere yalnızca birkaç ülkede kadınlar ve erkekler yüksek öğretime devam etme konusunda eşit fırsatlara sahip. Diğer tüm ülkelerde cinsiyete bağlı eşitsizlikler yaşanıyor.

rımın yetersizliğinin endişe verici olduğunun altını çiziyor.

Afrika kıtasında 2000 yılında 784 olan üniversite sayısı 2018 yılında 1.682'ye yükseldi. Bu artışta en büyük pay özel sektöre ait. Raporda, Özel yükseköğretim kurumlarının sayısındaki artış ve bu okullar arasındaki büyük kalite farkının yol açtığı endişelere dikkat çekilerek akreditasyona, kalite güvence mekanizmalarına ihtiyaç olduğu; özel sektörün gençlerin artan talebini karşılayacak staj imkanları sunması gerektiği ve bu doğrultuda eğitim politikaları oluşturmak gerektiği vurgulanıyor.

YÜKSEK ÖĞRETİM HARCAMALARI

2030 Eğitim Eylem Planı, ülkelerin Gayri Safi Yurtiçi Hasıllarının %4 ila %6'sını veya toplam bütçelerinin %15 ila %20'sini eğitime ayırmaları gerektiğini belirtmektedir.

Raporda, yüksek öğretime yapılan devlet harcamalarının analizi, ülkeler arasında büyük farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, Etiyopya eğitim

Afrika kıtasında
2000 yılında **784** olan üniversite sayısı
2018 yılında **1.682**'ye yükseldi.
Bu artışın büyük bir kısmı özel sektörde
gerçekleşti.

bütçesinin yaklaşık yarısını yüksek öğretim harcarken, Mauritius sadece %5'ini harcıyor.

AU, GSYİH'nın %1'inin araştırma ve geliştirmeye yatırılması için bir hedef belirliyor, ancak Güney Afrika, Tunus gibi orta gelirli ülkelerle; Burkina Faso ve Senegal gibi düşük gelirli ülkeler zaten %0,5 seviyesinin üzerinde araştırma ve gelişmeye pay ayırıyorlar ve rapora göre bu oran yükselmeye devam ediyor.

YOKSULLUĞA BAĞLI EŞİTSİZLİKLER

Rapor, bazı ülkelerde yoksulluğun eğitime erişimi büyük oranda engellediğine dair bulgulara da yer veriyor.

Yüksek öğretime yapılan devlet harcamalarının GSYİH' ya oranının analizi, ülkeler arasında büyük farklılıklar olduğunu ortaya koyuyor.

Öncelikle, genel Brüt Katılım Oranı (BKO) %5'in altında olan ülkelerde (Çad, Gine Bissau, Malavi, Ruanda ve Tanzanya gibi), en zengin hanelerden olmayan gençlerin yüksek öğretime devam etme şansları neredeyse yok gibi.

Tüm BKO'nun %20 civarında veya üzerinde olduğu yalnızca üç ülkede, en yoksul hanelerden gelen gençlerin okula devam oranı %5'in üzerine çıkıyor.

CİNSİYET EŞİTSİZLİKLERİ

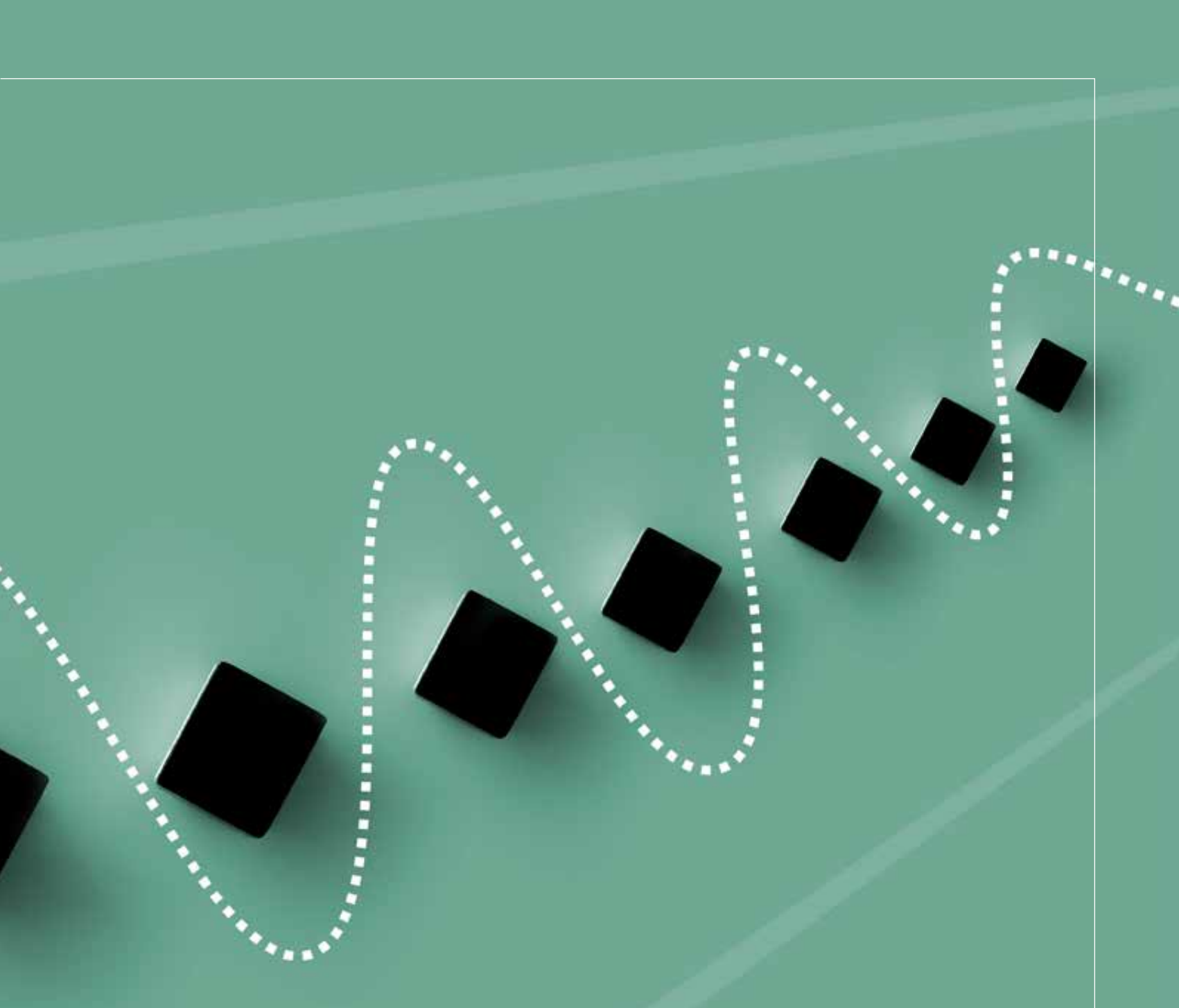
Rapora göre Afrika'da Kamerun, Lesotho ve Madagaskar da dahil olmak üzere yalnızca birkaç ülkede kadınlar ve erkekler yüksek öğretime devam etme konusunda eşit fırsatlara sahip. Diğer tüm ülkelerde cinsiyete bağlı eşitsizlikler yaşanıyor. Dahası birçok ülkede eşitsizlikler erkeklerin lehine ve bu fark, özellikle Benin, Çad, Gine, Mali, Moritanya, Senegal ve Togo'da oldukça yüksek boyutlarda.

Bununla birlikte, Tunus ve Güney Afrika'da, eğitim düzeyi yükseldikçe işgücüne katılımda kadın ve erkek oranları arasındaki fark azalsa da kadınların işgücüne katılım oranları yine de erkeklerin gerisinde kalıyor."

DOSYA

Eğitimde Neyi Ölçüyoruz? Nasıl Değerlendiriyoruz?

Eğitimin amacı insanı değiştirmektir.

O halde eğitimin öncesinde insanda görmek istediğimiz belli nitelikler olmalı.

Sürecin sonunda insanın beklenen nitelikleri kazanıp kazanmadığını belirli **ölçme araç ve yöntemleriyle ölçmemiz** ve **sonucu değerlendirmemiz** gerekir. Ölçme ve değerlendirme bir yönüyle bireyin gelişimiyle alakalıdır, öte yandan sistemin sağlıklı yürüyüp yürümediği, arzu edilen yeterlilik koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi açısından da eğitim sistemleriyle alakalıdır.

Bireysel farklılıkların ve yeteneklerin ön plana çıktığı dijital çağda; **ölçme ve değerlendirme kriterleri** üzerine yeni fikirlerin ortaya atıldığı bir dönemde Uluslararası Maarif Dergisi 11. sayısında bu konuyu okurlarının gündemine taşıyor.

Doç. Dr. Mustafa Otrar
Kırklareli Üniversitesi Öğretim Üyesi

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları Üzerine Düşünceler

Eğitimde ölçme değerlendirme sadece başarının ve akademik performansın ölçülmesi ile sınırlanmamalıdır. Özellikle bireysel farklılıkların ön plana çıktığı günümüz eğitim anlayışı akademik başarının dışında öğrenen özelliklerinin ölçülmesini gerektirir. Bu bağlamda öğrenme stilleri, öğrenme stratejileri, baskın zekâ türü ve yetenekler, ilgiler, mizaç vb. özelliklerin ölçülmesini de hedefler.

Eğitim insanı değiştirmek için yapılır. Eğitimle ilgili gelmiş geçmiş tüm modellerin, düşünsel tasarımların hatta paradigmaların nihai amacı insanı belirli bir hedef doğrultusunda değiştirmektir. Bu değişimin odağı farklı taksonomilerce açıklanmaktadır ki çoğunlukla hepsi birden olsa da bu odak bazen davranış bazen duygu bazen de düşüncedir. Hangisi olursa olsun eğitim insanı değiştirir; eğitim süreci sonunda insan değişir. Eğitimde hedef insanın fitratını olduğu gibi yaşaması, özünü olduğu gibi koruması da olsa bunu sağlamak bile bir değişimle mümkün olabilir. Değişime dirençli hale gelmek de değişimle gerçekleşir. O halde insanın ontolojisi her boyutu ile eğitime ihtiyaç duyar.

Kavramsal yapısına bakış ve idealleri konusunda yaşanan tartışmalar çoğunlukla eğitimi birine yönelik olarak bir başkasınca gerçekleştirilen etkinlikler, dışarıdan yapılan müdahaleler konumuna sürükler. Sonuçta kavramın kendisi de eğitim kökünden gelir ve bir ettirgenlik anlamı taşır. Bu bakış bir eğitim sisteminin ya da onun bir temsilcisi olarak bir öğreticinin gözünden bireye dışarıdan bakmaktadır. Bu bakışın temelinde insanın doğumla getirdiği cevherin kıymetine karşılık doğumdan hemen sonra bu cevheri işleme konusunda yaşadığı gelişimsel acizliğin doğurduğu çelişki yatar. Eğitim bu açıdan bakıldığında her dönemde bireyin tek başına kendi iradesine bırakılamaz. Esasen insanın kendinden başka cevheri yoktur ama başlangıçta o bunun ne kıymetini kavrayabilecek idrake ne koruyabilecek iradeye ne de işleyebilecek becerilere sahiptir. İnsan, yeni doğduğunda kapısında bekçi olarak kendisinin bulunmadığı bir hazine dairesine benzer. Nitekim özelliklerin (cevherin) çok çok üst derecede olması durumu ancak ona verilmiş bir hediye bir bahşedilme (gifted) metaforu ile açıklanabilir. Oysa ve öte yandan insan belirli bir yaştan sonra iç disiplinini sağlama, nefsinin kontrol etme, şahsiyetini yapılandırma, kendi kararlarını verebilme gibi hususlarda kendi kendini de terbiyeye muktedirdir. Bel-

ki de idealde eğitimin amacı kişinin öncelikle kendisinin, gerektiğinde de ötekini koruyabilecek akli, bedeni ve vicdani yetkinliklere ulaşmasıdır. Bahse konu olan yetkinlikler hususunda arzu edilen değişimin hedefinin idealde neler olacağı eğitim felsefesinin, pratikte neleri yapacak duruma geleceğinin beklentisi eğitim programlarının, değişimin nasıl/hangi yolla oluşturulacağı öğretim ilke ve yöntemlerinin, öğrencinin sürece tüm boyutları ile katılabilmesi rehberlik ve psikolojik danışmanın, değişimlerle ilgili durumunun ne olduğunun saptanması ve çeşitli kararlara varılması ölçme ve değerlendirmenin, sürecin sağlıklı işlemesi ve denetlenmesi de eğitim yönetimi ve denetiminin ilgi alanına girer.

Madem eğitim belirli amaçlarla bireyleri bir değişime sevk ediyor, o halde hedeflerin ve eğitimde başlangıç noktasının, varsa eksikliklerin ve nihayetinde hedeflere varılma derecesinin belirlenerek duruma uygun kararların verilmesi icap eder. İşte eğitim bilimleri alanında bu işlevler eğitimde ölçme ve değerlendirme alt alanının sorumluluğuna girer. Ölçme, gözlemlenen çeşitli özelliklerin sayı sembolleri başta olmak üzere çeşitli sembollerle gösterilmesi, değerlendirme de ölçümlerin bir ölçütle karşılaştırılarak yorumlanıp kararlara dönüştürülmesidir.

Ölçme Değerlendirme

**DAVRANIŞÇI PARADİGMANIN
ÖLÇMEYE BAKIŞI**

Eğitimin tüm alan ve boyutları eğitim ortamını düzenleyen iklimden yani eğitim felsefesinden ve onun çekirdeğini oluşturan varlık tasavvurundan etkilenir. İnsanın hangi özelliğini nasıl ölçtüğümüz de ona nasıl baktığımızla ilgilidir ve bahsedilebilecek çok sayıda bakış akışı bulunmaktadır. Bu durum eğitimle ilgili tüm uygulamalarda olduğu gibi ölçmede de kendini belli eder. Eğitim günümüzde bir bilim olarak tanımlanmaktadır. Tüm bilim alanlarında olduğu gibi eğitimin bilim oluşu felsefeden epistemolojik bir kopuşu gerektirmiştir. Mantıksal pozitivism etkisi ile yirminci yüz-

yıla tarihlenen eğitimin felsefeden kopuşu onun yeniden -bu kez bilimsel olarak- tanımlanması gerekliliğini doğurdu. Bilimsellik niteliği yeni epistemolojisi gereği onu uygun bir insan tanımı yapmaya zorladı. Bu noktada da psikolojiden özellikle de davranışçılıktan (behaviorism) fazlasıyla etkilenen eğitim, neredeyse yirminci yüzyılın son çeyreğine kadar kendini pozitivismin paradigma alanından hareketle tanımladı. Epistemolojik tercihi gereği eğitim ideal olanla değil gözlemlenebilir olanla ilgilendi. Bu noktada merkeze gözlenebilirliği ve rasyonaliteyi koydu; insan davranışı üzerine odaklandı. Bir bilim olmasının gereği olarak davranışlar ve onları kontrol eden

uyarıcılarla ilgilendi. Bu anlayışın etkilediği eğitim kurumları olan okullar da buna uygun örgütlendiler. Kısaca şöyle bir durum oluştu: Eğitim davranış kazandırmaya odaklandı, doğal olarak da ölçme de davranışın ölçülmesi şeklinde kimliklendi. Bir tür motto olarak eğitim “kişinin ne bildiğine değil ne eylediğine” odaklandı. Nitekim bu bakış öğretim programlarına da hemen yansdı. Taksonomilerin referansı da kullanılarak “bilmek, anlamak, düşünmek” gibi ifadeler hedef ifadeleri arasında yer bulamadı. Zira bunlar gözlemlenebilir değildi; operasyonelleştirilmesi zor hatta imkansızdı. Onlar yerine “yazabilme, anlatabilme, açıklayabilme” gibi eylem merkezli yüklemeler kullanıldı.

Nitekim sınav uygulamalarında soru olarak yöneltilen içerikler uyarıcı (stimulus), öğrencilerin verdikleri cevaplar da tepki (response) olarak mütalaa edildi. Başarının ölçümü öğrencilere yöneltilen uyarıcılara karşılık verilen uygun tepkilerin kümülatif bir bütünü şeklinde ele alındı. Bu bakışın doğal bir özelliği olarak eğitimi çevreden gelen uyarıcılar düzenledi. Birey, öğrenen bireyden çok öğretilen birey gibi konumlanmakta idi, yani pasifti. Ölçmeye konu olan özellikleri ortaya çıkaran uyarıcılar dışarıdan verilmekte, bireyler de bu uyarıcılara göre şekillendirilmekte (shaping) idi. Bu bakış, davranışı ve onun gözlemlenebilirliğini merkeze koyduğu için “bilmek”, “biliyor olmak” organizmanın (!) içinde olan bir süreç şeklinde değerlendirildi. Ölçümler de kendiliğinden süreç değil sonuca yani davranışa odaklandı. Hemen tüm davranışçılar yalnızca gözlemlenebilir olanla ilgilendi. Eğitim de bu nedenle “sonuca” dayalı oldu; dolayısı ile ölçme ve değerlendirme de... Yani "Dünya yolda hangi fırtınalarla karşılaştığına değil gemiyi limana getirip getirmediğine ilgilendir." idi. Geleneksel ölçme ve değerlendirme teknikleri adı verilen uygulamalar bu kabulden beslendiler. Mesela çoktan seçmeli bir maddede puan almak anahtarlanmış (puan getiren) seçeneği işaretlemeye bağlıdır. Hangi yolla o sonuca ulaşıldığı optik okuyucunun ya da sonuçları puanlayan öğreticinin birincil sorunu değildir; velev ki tesadüfen o cevap işaretlenmiş olsun...

Ölçme, gözlemlenen çeşitli özelliklerin sayı sembolleri başta olmak üzere çeşitli sembollerle gösterilmesi, değerlendirme de ölçümlerin bir ölçütle karşılaştırılarak yorumlanıp kararlara dönüştürülmesidir.

BİLİŞSEL VE YAPILANDIRMACI MODELLERDE ÖLÇME

Buraya kadar olan izahat, davranışçı paradigmanın beslediği eğitim ve ölçme alanına ait tespitlerde bulundu. Eğer bir eğitim modeli insan doğasının tüm noktalarına ulaşmayı başarabilmiş olsaydı diğer modellere gerek duyulmazdı. Çünkü insanın türküsünü bir tek enstrümanla çalmak mümkün değil. Nitekim felsefi kökenleri çok daha eski olan önce bilişsel (cognitive) ve sonra da yapılandırmacı (constructivist) modeller yirminci yüzyıldın ikinci yarısından itibaren eğitim mefkuresini giderek artan şiddette etkilemiştir. Söz gelimi yapılandırmacı epistemoloji subjektif bir anlayışı

yansıtmaktaydı ve bir ölçüde septiklere (radikal yapılandırmacılık), Kant'ın felsefesine ve Kant'ın görüşlerini daha ileri götüren yeni pozitivistlerden, felsefenin problemlerinin dilbilimsel problemler olduğunu vurgulayan Wittgenstein'in düşüncelerine ve yine Kant'ın çizgisinde yer alan James ve Dewey'in ilerlemeci (pragmatizm) fikirleri üzerine, Vygotsky'nin ve nihayet Piaget'in fikirleri üzerine inşa edilmişti.

Genel isimleri geleneksel teknikler olan ve öğretilen hız alan teknikler de varlık alanlarını alternatif ölçme teknikleri ile paylaşmaya başladılar. Batı eğitim tarihinde davranışçılıkla yapılandırmacılığın arasında bir bilişselci (cognitivism) paradigma yaşanmıştır. Bilişselci paradigma öğrenmeyi dolayısı ile eğitimi bilgi elde etme ve işleme süreçleri üzerinden betimledi. Öte yandan pozitivistimin nesnellik hakkındaki katı kuralları bu akımlarla yerini esnekliğe, göreceliğe ve giderek artan öznelliğe bıraktı. Öğrenme çevredeki uyarıcıların ürettiği bireyin de pasif konumda olduğu bir süreç olarak değil, tam tersi birey merkezli ve öznel bir süreç şeklinde tanımlandı. Dolayısı ile bireysel farklılık, eğitim-öğretimde bireye özgünlük, öğrenmenin öğrenilmesi gibi önceki paradigmaya meydan okuyan anlayışlar da eğitimde ses getirdi. Yapılandırma kavramı bile öğrenmenin birey için olduğu, bireye özgü yapılan bir bakışı tasvir eder. Bu anlayış doğal ve zorunlu olarak neyin ölçüleceği ve onların nasıl ölçüleceği sorusunu ye-

Ölçme değerlendirme alanı istatistik alanının sunduğu çeşitli yöntem ve teknikleri kullanarak öğrenciler hakkında alınacak kararların güçlü ve nesnel olmasına katkı sağlar.

niden cevapladı. Bu bakış şöyle diyordu: Her insan kendine özgün biçimde öğrenir, öyleyse onun öğrenme biçimine uygun şekilde ölç; her insan belirli alanlardaki uyarıcıları diğer uyarıcılara göre daha iyi işler, o halde ölçerken onun iyi işlediği alanları ölç; öğrencinin ortaya koyduğu davranış kadar o davranışa nasıl ulaştığı da önem-

halde bu yaklaşıma göre öğrenen kendine özgü olarak bilgiyi oluşturmaktadır. Yapılandırmacı eğitim süreci öğrenciyi aktif olmaya sevk eder. İşte tam da bu nedenlerle geleneksel ölçme yaklaşımları bir noktaya kadar işe yararken pür olarak bu modelin her beklentisi için yeterli olmadı. Yapılandırmacı ölçme değerlendirme anlayışının

yumuşatıcı ve olgunlaştırıcı etkisi yaşanmaktan oldu. 2005'te alınan radikal bir kararla sistem neredeyse akşam davranışçı yattı ve sabah yapılandırmacı uyandı. Kuhn'un ifadesi ile paradigmatik bir sıçrama olarak da nitelenebilecek bu değişim, eğitim sisteminin bileşenlerini otomatikleştirme, sorgulamadan ezber hareket etme, insanın davranışçılı-

Yapılandırma kavramı bile öğrenmenin birey için olduğu, bireye özgü yapılan bir bakışı tasvir eder. Bu anlayış doğal ve zorunlu olarak neyin ölçüleceği ve onların nasıl ölçüleceği sorusunu yeniden cevapladı. Bu bakış şöyle diyordu: Her insan kendine özgün biçimde öğrenir, öyleyse onun öğrenme biçimine uygun şekilde ölç.

lidir, o halde sonuç kadar süreci de ölç; öğrenme yalnız öğretmenin ve programın (müfredatın) gözüyle değerlendirilemez, o halde çok odaklı (öğretmen, öğrenci, akran, grup vb.) ölç.

Yapılandırmacı modelin eğitim öğretim tasarımında ise en önemli dayanak öğrenenin yetenek, ilgi ve bilgi düzeyidir. Asıl ilgi öğrenme ortamları ve ortamdaki bileşenler arasındaki etkileşimlerdir. Öte yandan bu ortamlar öğrenciyi bilgi aktarma işlevi görmez, aksine öğrencinin bilgiyi yapılandırılmasını destekleyecek olanakları sunar. O

merkezinde öğretmen değil öğrenci vardı; program mutlak değil esnekti, daha çok öğrencinin özellik ve tercihlerine bağlı olmayı önemsiyor ve onu aktif tutmaya yönelik olarak hareket ediyordu. Yine doğal olarak ölçme modelleri de değişmek durumunda kaldı. Öz-değerlendirme, tanılayıcı dalganmış ağaç, grid, akran değerlendirme, portfolyo, rubrik, proje vb. alternatif ölçme yöntemleri ölçme değerlendirme uygulamaları arasında yerlerini aldı.

Ülkemizde davranışçılıktan yapılandırmacı uygulamalara geçiş kognitivizmin

ğın ilgi alanına girmeyen özelliklerini yadsıma gibi körlük psikolojisinden uyandırması açısından çok önemlidir. Bu değişimle hem kadro hem de eğitim felsefesi açısından eğitim sistemi silkelenmiş görünmektedir. Uzun bir zaman sonra eğitim felsefesi yeniden sorulara muhatap olmuş, felsefi açıdan özünü bulmaya yönelik arayışta yeni bir ivme oluşturmuştur. Burada bir tespit olarak pozitivizmin, davranışçılığın, bilişselciğin ve yapılandırmacılığın bu toprakların doğurduğu mefkureler olmadığını da zikretmekte fayda bulunmaktadır.

NEYİ ÖLÇMELİ, NASIL DEĞERLENDİRMELİ?

Ölçme değerlendirme süreçleri sadece beslendiği felsefeden değil koşulların sunduğu fırsat, bazen de zorluklardan etkilenir. Söz gelimi teknoloji ve alt yapı bu noktada yepyeni fırsatlar sunarken Covid-19 pandemisi özgürlüğü kısıtlayan dayatmalarla eğitimi zorlamıştır. Nitekim pandemi döneminin dayattığı engelleyici koşullar ve eğitimin vazgeçilmezliği arasındaki çelişki teknolojinin sağladığı uzaktan eğitim imkanlarıyla aşılmaya çalışılmıştır. Teknolojinin sağladığı imkanların özellikle sosyal-duygusal açıdan geleneksel okul ortamının iyileştirici-geliştirici yerini alması mümkün olmasa da önemli ölçüde gereksinimlere cevap verdiği de açıktır. Uzaktan eğitim uygulamaları uzaktan ölçme ve değerlendirme sistemlerinin geliştirilmesinde hızlandırıcı bir etkiye bulunmuştur.

Eğitimde ölçme değerlendirme sadece başarının ve akademik performansın ölçülmesi ile de sınırlanmamalıdır. Özellikle bireysel farklılıkların ön plana çıktığı günümüz eğitim anlayışı akademik başarının dışında öğrenen özelliklerinin ölçülmesini gerektirir. Bu bağlamda öğrenme stilleri, öğrenme stratejileri, baskın zekâ türü ve yetenekler, ilgiler, mizaç vb. özelliklerin ölçülmesini de hedefler. Günümüz eğitim anlayışının ölçme açısından temel misyonu nesnel biçimde bireyin tüm özelliklerinin gözlenmesi, ölçülmesi, bireyin kendisine ait farkındalığının artırılması ve öğrenme süreçlerini bilinçli biçimde kendi tercihlerine göre yapılandırması, bu yolla eğitimden optimal düzeyde istifade ederek kendini gerçekleştirmesine destek olunmasıdır.

Buraya kadar sunulan içerik ve tarihsel değişimler göz önünde bulundurularak eğitimde ölçme ve değerlendirme hususunda şu çıkarım ve önerilerde bulunulabilir:

Ölçme değerlendirme süreçleri sadece beslendiği felsefeden değil koşulların sunduğu fırsat, bazen de zorluklardan etkilenir. Söz gelimi teknoloji ve alt yapı bu noktada yepyeni fırsatlar sunarken Covid-19 pandemisi özgürlüğü kısıtlayan dayatmalarla eğitimi zorlamıştır.

- Eğitimde ve ölçmede temel değer insandır.
- Ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin özgün ve ayrılmaz bir parçasıdır.
- Eğitim felsefesi ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yönünü ve çeşitliliğini etkiler.
- Ölçme teknikleri uygulayıcılarda belirli bir felsefi kavrayışı ve belirli düzeyde yeterliği gerektirir.
- İnsan bir tür homo-academicus gibi değerlendirilemez. Duygu, düşünce ve davranışlarıyla çok boyutlu bir varlık olan insan için eğitimde nitelikli ölçme, onu bir bütün olarak ele alan uygulamalarla mümkündür.
- Eğitimde başarı tek odaklı şekilde yeterince nitelikli şekilde ölçülüp değerlendirilemez. Bu sebeple ölçme değerlendirme uygulamaları çok odaklı şekilde güçlendirildiğinde güçlenir.

Ölçme sözcüğü eski Türkçede hisse, pay, ölçü terazi anlamına gelen -ültü, -ülük, -ülüş, ülgüle sözcüklerinden türemiştir. Paylaşmak anlamındaki üleşmek sözcüğü de aynı kökten türer. Değer sözcüğü ise eşit olmak anlamında kullanılan -teg sesinden türeyen -teğir sözcüğüdür ki kıymet, pay ve hisse gibi anlamlara gelmektedir. Kavramların etimolojik kökenleri üzerinden son söz mahiyetinde şunu belirtelim: Eğitim hizmetlerinin paylaşımını en adaletli şekilde sağlayan, eğitim hizmetlerine ilişkin fırsatlarda adalet ve hakkaniyeti en iyi şekilde tesis eden uygulamalar eğitimde en iyi ölçme ve değerlendirme uygulamalarıdır.

KAYNAKÇA

- Alkan, C.; Deryakulu, D. ve Şimşek, N. (1995). *Eğitim teknolojisine giriş*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Arkonaç, S. (2008). *Psikolojide insan modelleri ve yerel insan modelimiz*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Asan, A.; Güneş, G., (2000). *Oluşturmacı öğrenme yaklaşımına göre hazırlanmış örnek bir ünite etkinliği*. Milli Eğitim Dergisi, 147, 50-53.
- Bahar, M. (2001). *Çoktan seçmeli testlere eleştirel bir yaklaşım ve alternatif metodlar*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 1(1), 23-38.
- Bahar, M., Bıçak, B., Durmuş, S. ve Nartgün, Z., (2006). *Geleneksel-alternatif ölçme ve değerlendirme öğretmen el kitabı*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Hesapçıoğlu, M. (2005). *Türk eğitim sisteminde paradigma değişikliği: davranışçılıktan oluşturmacılaşma giriş*. Artı Eğitim. s.25-26.
- Karadağ, N. (2014). *Açık ve uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme: mega üniversitelerdeki uygulamalar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kepçeoğlu, M. (1992). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Külahoğlu, Ş. (2002). *Gelişim ve öğrenme psikolojisine giriş*. (Ed. Binnur Yeşilyaprak) Gelişim ve öğrenme psikolojisi (içinde). Ankara, PegemA Yayıncılık, s.1-26.
- Otrar, M. (2014). *Ölçme ve değerlendirme sistemimiz üzerine: Neyi "değer"lendiriyoruz? insanı mı?*. Yeni Türkiye Dergisi Türk eğitim sistemi özel sayısı-1, 58, 870-874.
- Tan, H. ve Baloğlu, M. (2006). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Nobel yayınları.
- Tezci, E. & Uysal, A. (2004). *Eğitim teknolojisinin gelişimine epistemolojik yaklaşımların etkisi*. Eğitim Teknolojileri Dergisi, 3(2), 27-32.
- Thorndike, R. M. & Thorndike-Christ. T. (2018). *Psikolojide ve Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Çev.Ed.Mustafa Otrar), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

Dr. İsmail Çuhadar
Millî Eğitim Bakanlığı Uzmanı

Eğitimde Uluslararası Başarı Araştırmalarını Doğru Okumak!

Uluslararası eğitim başarı araştırmalarının uluslararası merkezi kuruluşlar tarafından yürütülmesi ve hazırlık süreçlerinde alanında uzman olan kişilerin yer alması; araştırma sonuçlarının bilimselliğini artırmak, araştırmaların yerel politikalardan etkilenmesini azaltmak ve araştırmaların sürekliliğini sağlamak için önemlidir.

Ortak test ve anketler yoluyla katılımcı ülkelerin eğitimde başarı düzeylerini incelemek için yapılan uluslararası araştırmaların geçmişi 1950'li yıllara dayanıyor. Bu araştırmalar ilk olarak ülkelerdeki yerel eğitim süreçlerinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Operasyonel olarak ilk uygulama ise 1960'lı yıllarda mümkün olmuştur.

Ölçme Değerlendirme

Evrensel bir içeriğe sahip olması ve kültürel farklılıklardan daha az etkilenmesi matematiği ilk uluslararası eğitim başarı araştırması uygulamalarına konu etmiştir. Uygulamaların ilk yıllarında katılımcı ülke sayısı sınırlı ve “gelişmiş ülkeler”den ibaretken zamanla bu tarz araştırmalara katılan ülke sayısı artmıştır. Bu durum eğitim politikacılarının da ilgisiyle uluslararası başarı araştırmalarının eğitim sistemleri, öğretim programları ve bunlarla ilişkili politikalar üzerine etkisini artmıştır.

Günümüzde birçok uluslararası başarı araştırması uygulanmaktadır. TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study), PISA (Programme for International Student Assessment) ve PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) bunlardan bazılarıdır. Her dört yılda bir uygulanan TIMSS, 4 ve 8. sınıf seviyesindeki öğrencilerin matematik ve fen alanlarındaki başarı düzeylerini 1995 yılından beri araştırmaktadır (IEA, 2023a). TIMSS uygulamaları önceleri kâğıt-kalem testlerinden oluşurken zaman içerisinde testler dijital ortama taşınmıştır. PISA, 15 yaşındaki öğrencilerin okuma, matematik ve fen alanlarındaki bilgi ve becerilerini günlük hayatta karşılaştıkları sorunlarda kullanma düzeylerini 3 yıllık döngülerle araştıran bir diğer uluslararası eğitim başarıları çalışmasıdır (OECD, 2023). Birçok ülkede dijital ortamda uygulanmaktadır. PIRLS ise 2001 yılından beri her beş yılda bir 4. sınıf öğrencilerinin okuma alanındaki başarılarını araştırmaktadır (IEA, 2023b). Diğer uluslararası başarı araştırmalarına benzer şekilde PIRLS uygulaması da tamamen dijital ortama taşınmaktadır. Bu tarz uluslararası araştırmalar, genellikle başarıyla ilişkili faktörleri belirlemek adına okul, aile, öğretmen ve öğrencilere yönelik anketleri de içermektedir.

Ülkelerin mevcut eğitim faaliyetlerinin ve eğitim sistemindeki değişimin etkilerini uluslararası düzeyde izlemenin yanında kendi eğitim sistemleri içinde uyguladıkları ulusal başarı izleme araştırmaları da bulun-

Söz konusu araştırmalarda başarılı olmak amaç haline gelmemeli, elde edilen sonuçlar eğitim sistemi değerlendirilirken eğitim politikalarının üretilmesinde etkili olan değişkenlerden biri olarak görülmelidir.

maktadır. Ülkelerde uygulanan ulusal başarı araştırmaları uygulandığı ülkedeki eğitim sistemiyle ilgili önemli bilgiler sunmakla birlikte eğitim seviyesinin yeterliğine ilişkin geribildirim de vermektedir. Uluslararası başarı araştırmaları ise ülkelerdeki eğitim başarısı düzeyinin diğer ülkelere kıyasla nerede olduğunu görmek açısından kullanışlı bilgiler sunmaktadır. Başarılı olan ülkelerdeki eğitim sistemleri ve bunlara etki eden faktörlerin belirlenmesi diğer ülkelerin kendi eğitim sistemlerinde bu özellikleri dikkate alması ve kendi ihtiyaçları kapsamında uyarlaması açısından önemlidir. Bu sınavlarda araştırmaların uluslararası mer-

kezi kuruluşlar tarafından yürütülmesi ve hazırlık süreçlerinde alanında uzman olan kişilerin yer alması; araştırma sonuçlarının bilimselliğini artırmak, araştırmaların yerel politikalarından etkilenmesini azaltmak ve araştırmaların sürekliliğini sağlamak noktasında önem teşkil etmektedir.

Bir test hazırlanmadan önce teste neden ihtiyaç duyulduğunun ve test sonuçlarının ne için kullanılacağına iyi tanımlanması gerekir. Örneğin öğrencilerin matematik başarı düzeyleri ölçmek istenebilir. Burada amaç matematik başarısını ölçmenin ya da bir matematik testi hazırlamanın ötesinde olmalıdır. Matematik başarısına göre öğ-

rencileri bir programa yerleştirmek ya da öğrencilerin matematikle ilgili eksikliklerini, buna etki eden faktörleri belirleyerek ilgili paydaşlara gerekli önlemleri almak için geribildirimde bulunmak bir amaç olabilir. Bu amaç doğrultusunda testin nasıl hazırlanacağı ve testte yer alacak maddelerin (soruların) özellikleri değişecektir. Test hazırlandıktan sonra ise testin birincil amaçlarına ne düzeyde hizmet ettiğine ilişkin kanıtlar toplanması gerekir. Ölçmede bu durum "geçerlik" olarak tanımlanmaktadır. Geçerlik, test sonuçlarını yorumlarken ve kullanırken dikkate alınması gereken ölçme ve değerlendirilmedeki en önemli özelliklerden biridir.

Test sonuçlarına testin hazırlanma amacı dışında başka faktörlerin etki etmesi test sonuçlarının geçerliğine zarar verecektir ve sonuçların hatalı kullanımına neden olacaktır. Uluslararası başarı araştırmalarında testlerden alınan puanların geçerliğini olumsuz etkileyebilecek çeşitli faktörler mevcuttur.

ULUSLARARSI TEST SONUÇLARININ DOĞRULUĞUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Öğrenci motivasyonu uluslararası başarı araştırmalarında kullanılan testlerden elde edilen sonuçların geçerliğini olumsuz etkileyebilecek faktörlerden biridir. Bu tarz

araştırmalarda testlerden alınan puanların karne notlarını etkilememesi, testlerin öğrencilerin nazarında önem kazanmasına engel olmaktadır. Bu nedenle öğrenciler düşük motivasyonla testlerdeki maddelere yanıtlar verebilmekte ve gerçek başarı düzeyleri bu testlere yansımayaabilmektedir.

Katılımcı ülkelerin kültürel farklılıkları test sonuçlarının geçerliğini etkileyen bir başka faktördür. Dünya genelinde farklı kültürlerden birçok ülke, bu tarz araştırmalara katılmaktadır. Hazırlanan test maddelerinin kültürden bağımsız olması son derece güçtür. Bu durumda hazırlanan test maddelerinde yer alan içerikler hangi ülkelerin kültürlerine daha yakınsa o ülkelerin bu araştırmalarda daha başarılı olması beklenebilir. Örneğin kaykay kullanımı üzerinden yapılandırılan bir test maddesi her ülkede öğrencilerin kaykaya aşına olma düzeyi aynı olmayacağı için başarı farklılıklarına neden olabilecektir.

Bir değişkeni ölçmek için hazırlanan bir test maddesinde herhangi bir değişiklik yapmak maddenin özelliklerini ve kalitesini, dolayısıyla öğrencinin testten elde edeceği başarı puanını etkileyebilmektedir. Örneğin maddede yer alan bir cümle içerisine sadece imla bakımından bir müdahalede bulunulduğunda bile o maddenin artık aynı madde olduğunu söylemek güçtür. Eğitimde uluslararası başarı araştırmalarına katılan ülkelerin kullandıkları ana dil değişmektedir. Bilimsel yöntemlerle çeviri ve uyarlama süreçleri takip edilmeye çalışılsa bile kullanılan dil nedeniyle her test maddesinin her ülkede aynı şeyi ölçtüğünü söylemek son derece güçtür. Bazı ifadeler bazı dillerde tek bir kelimeye karşılık gelirken başka dillerde aynı şeyi ifade etmek için birden fazla kelime kullanmak gerekebiliyor. Bu gibi dilden kaynaklı değişkenler testlerdeki madde uzunluklarını ve dolayısı ile öğrenci başarılarını etkileyebilir. Ülkelerde kullanılan eğitim programlarındaki konuların ve hedef davranışların farklı olması, uluslararası ortak bir test ile ülkelerin eğitim sistem-

Başarıyı değerlendirirken ülkenin testten elde ettiği ortalama puandaki değişim yerine o ülkenin farklı performans düzeylerindeki öğrenci oranlarındaki değişimi dikkate almak eğitim sistemini değerlendirirken daha güvenilir olabilir.

lerini değerlendirmeyi güçleştiren bir başka etkendir. Eğitim programındaki bazı konular her ülkede aynı sınıf seviyesine denk düşmemektedir. Eğitim programındaki konuların ve hedef davranışların uygulanma şeklinde ve süresinde de farklılıklar olabilmektedir.

Bu durumda hangi ülkelerin eğitim programları uluslararası araştırmalarda dikkate alınan programa daha yakınsa o ülkelerin bu araştırmalarda daha başarılı olması kaçınılmazdır. Daha önce de ifade edildiği gibi uluslararası başarı araştırmalarının dijital ortamda uygulanmasına önem verilmektedir. Bilgisayar kullanma becerisi ise her ülkede hatta ülkelerin farklı bölgelerinde aynı olmayabilir. Araştırmalarda sürükle bırak gibi teknolojik uygulamalardan faydalanılan madde tipleri de kullanılmaktadır. Ancak bazı ülkelerde öğrenciler çoğunlukla çoktan seçmeli madde tipine aşınadır. Bu gibi durumlar öğrenci başarısını etkilerken testlerde ölçülmeye çalışılan değişkenlerden giderek uzaklaşabilmektedir.

ÜLKELER AÇISINDAN

ULUSLARARASI TESTLERİN ÖNEMİ

Uluslararası araştırmalara katılan ülkelerin araştırma sonuçlarını değerlendirirken ve bu doğrultuda eğitim politikaları üretirken elde edilen test sonuçlarının geçerliğini dikkate almaları gerekmektedir. Bu araştırma-

ların sonuçlarını, tek başına eğitim politikalarını belirleyici düzeyde değerlendirmek yanıltıcı olabilir. Söz konusu araştırmalarda başarılı olmak amaç haline gelmemeli, elde edilen sonuçlar eğitim sistemi değerlendirilirken eğitim politikalarının üretilmesinde etkili olan değişkenlerden biri olarak görülmelidir. Ülkeler düzeyinde bu tarz araştırmalara katılan öğrenci sayısı ve bu öğrencilerin ülke genelini temsil etme gücü dikkate alındığında bu tarz araştırmaların emsalleri arasında başarıda aşağı ya da yukarı yönlü küçük değişimler görülmesi normaldir. Başarı düzeyinde büyük değişimler gerçekleştiren ülkelerde ise bu değişimin nedenlerini güncellenen eğitim politikalarıyla gerekçelendirebilmek önemlidir. Bir ülkenin başarı sırasının iyileşmesi o ülkenin başarı seviyesinin arttığı anlamına gelebilir. Sıralamada önüne geçtiği ülkelerin eğitim başarısı geriye gittiği için de sıralama değişmiş olabilir. Başarıyı değerlendirirken ülkenin testten elde ettiği ortalama puandaki değişim yerine o ülkenin farklı performans düzeylerindeki öğrenci oranlarındaki

değişimi dikkate almak eğitim sistemini değerlendirirken daha güvenilir olabilir. Günümüzde göç önemli bir konudur. Göç alan ülkelerde göç nedeniyle zaman içerisinde başarı düzeylerinde olumlu ya da olumsuz yönde değişim olasıdır.

Her ne kadar uluslararası düzeyde birçok uzmanın katılımıyla bu araştırmalar gerçekleştirilse de bu araştırmaların sınırlıklarının olabileceği unutulmamalıdır. Örneğin bazı uluslararası araştırmalarda kullanılan ölçme modelleri zaman içerisinde değişmiş ve ölçme açısından daha uygun olacak modellere geçilmiştir. Kullanılan ölçme modellerindeki değişim bile ülkelerin başarı seviyelerini etkileyebilmektedir. Daha önce de ifade edildiği üzere uluslararası başarı araştırmalarına ülkelerdeki tüm öğrenciler katılmamaktadır. Bu nedenle sonuçları tüm öğrenci gruplarına genellemek yanıltıcı olacaktır. Örneğin eğitim sistemi dışına çıkan öğrenciler ya da özel eğitim gereksinimi duyan öğrencilerin başarı düzeylerine ilişkin bir bilgi içermektedir. Eğitim sisteminin başarı düzeyini kapsayıcı bir yaklaşımla değerlendirmeli ve

bu özelliklere sahip öğrencilerin de gelişimleri takip edilerek gerekli eğitim politikaları üretilmelidir. Söz konusu uluslararası araştırmalardaki başarı düzeyleri değerlendirilirken bu çalışmaların sadece üç ila dört yılda bir yapıldığı, eğitim sisteminde yapılan değişikliklerin etkilerini gözlemleyebilmek içinse daha uzun sürelere ihtiyaç duyulduğu unutulmamalıdır. Uluslararası başarı araştırmaları öğrencilerin bilişsel düzeyleri açısından eğitim sistemlerine geribildirimler vermektedir. Ancak bir ülkenin eğitim sistemini değerlendirilirken öğrencilerin sanatsal ve sosyal gelişimleri gibi bilişsel olmayan özellikleri de dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

IEA. (2023a). TIMSS: Trends in international mathematics and science study. <https://timssandpirls.bc.edu/timss-landing.html>

IEA. (2023b). PIRLS: Progress in international reading literacy study. <https://timssandpirls.bc.edu/pirls-landing.html>

OECD. (2023). What is PISA?. <https://www.oecd.org/pisa/pisafaq/>

DOSYA

Ölçme Değerlendirme

Prof. Dr. Ayşen Gürcan

Türkiye Maarif Vakfı
Mütevelli Heyeti Üyesi

Ahmet Türkben

Türkiye Maarif Vakfı
Yönetim Kurulu Üyesi

Uluslararası Maarif Programı (IM) Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı

Türkiye Maarif Vakfında ölçme ve değerlendirme uygulamaları, eğitim modeli ve erdemli insan öğrenen profili ile uyumluluk arz eder.

Bu uygulamalar, veri temelli bir iyileştirme/ geliştirmeyi desteklemek amacı ile bütün bileşenlerin ardıl ve öncüllerinde konumlanmaktadır.

Maarif Ölçme ve Değerlendirme yaklaşımında; öğrencileri notlandırmak, sıralamak, başarılı başarısız, yetenekli yeteneksiz gibi etiketlemek yoktur.

Eğitimin bir nevi ürünü olan öğrencinin sürecin sonunda hangi noktada olması gerektiği sorusu tarihin başlangıcından beri sorulmuş, bu soru doğrultusunda içerik ve metot hakkında yoğun tartışmalar süregelmiştir. Geldiğimiz noktada görüyoruz ki, insan gibi ancak çok boyutlu bir perspektifle anlaşılabilir, karmaşık ama aynı zamanda işlenmeye hazır sayısız donanıma sahip muhteşem bir varlığın gelişimiyle ilgilenirken; eğitimin kalitesi ve değerlendirilmesine yönelik bu gibi temel sorulara ne yazık ki oldukça sınırlı bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Eğitimin çıktısını belirlemede uzunca bir süre yalnızca bilgi paylaşımı ve kazanımına odaklı bir müfredat sistemi ile yetinilmiştir. Bu kısıtlı bakış açısı üzerinden sunulan eğitim, bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi ve bilgiye sahip olma ayrıcalığının büyük oranda ortadan kalkması ile ciddi şekilde sorgulanmaya başlanmış, değişim kaçınılmaz hale gelmiştir. Bilgi artık herkesin her an ulaşabildiği bir araç konumuna gelirken, insan için eğitim sadece bir zaman diliminde, örneğin meslek sahibi olmayı sağlayacak beceriyi kazanana kadar sürdürülen bir faaliyet olmaktan çıkmış; *yaşam boyu öğrenme (lifelong learning)* durumuna evrilmiştir. Bilginin elde edildiği yegâne kurum özelliğinin kaybolması okulları yenilikçi düşünmeye ve eğitime dair anlayışlarını daha geniş bir çerçeveye yeniden gözden geçirmeye yöneltmiştir. Artık eğitimde öğrenene bilgi sunma hizmetinin değeri düşerken; bilgi edinme yöntemlerinin yanı sıra *“öğrenmeyi öğrenme”* becerileri kazandırma daha kritik bir amaç olarak ön plana çıkmıştır.

MAARİF ÖĞRENEN PROFİLİ

Nitelikli bir eğitim hizmetiyle diğer kurumlardan ayrılarak kendisine ait bir ekol geliştirme amacını taşıyan okullar için, eğitim faaliyeti neticesinde *“öğrenen”*de görmeyi dilediği davranış ve bilgi düzeyi değişimini tanımlamak hayati önem taşımaktadır. Bu doğrultuda uluslararası bazı organizasyon-

<p>AKILLI: Kendisinin, varlığın, olayların ve olguların hakikatini kavrayan, doğru bilgiye ulaşmak için araştıran, sorgulayan, muhakeme eden, bu bilinçle problem çözendir.</p>	<p>BİLİNÇLİ: Neyi, niçin yaptığının farkında olan; yaşadığı zamandan ve mekandan haberdar, mantıklı, dengeli, şuurlu hareket eden ve kendini bilendir.</p>
<p>İRADELİ: İnançları doğrultusunda ilkel ve tutarlı olan, duygu ve davranışlarında bireysel ve toplumsal faydayı gözeten, sorumluluklarını yerine getirendir.</p>	<p>İLKELİ: Duygu, düşünce, tutum ve davranışlarında ilkelerine göre tutarlı ve hikmetli hareket eden; sorunları kararlılıkla çözebilir.</p>
<p>VİCDANLI: Tüm varlıklara karşı şefkat ve merhametle empati kuran, kendisinden emin olunan, güveni, dürüstlüğü, samimiyeti ve adaleti ilke edinendir.</p>	<p>SORUMLULUK SAHİBİ: Kendine ve başkalarına karşı sorumluluklarının bilincinde olan, iş ve davranışlarının hesabını verebilen, zamanını verimli kullanan, planlı, disiplinli ve titiz çalışandır.</p>
<p>AKTİF: Kendisi ve çevresi için güzel ve faydalı işler yapan, özgüveni yüksek, cesur, girişimci, iletişimi güçlü, paylaşımcı ve üretkendir.</p>	<p>GÜVENİLİR: Tutum ve davranışlarında samimi ve dürüst olan, asla yalan söylemeyen, hakka hukuka riayet eden, sözünde duran ve kendisine her yönüyle itimat edilendir.</p>
	<p>MERHAMETLİ: Varlıkla empati kurabilen; bir canlının acısını, üzüntüsünü yüreğinde hisseden, duyarlı, şefkatli, yardımsever, bağışlayıcı, diğerkam olan ve iyilikte ısrar edendir.</p>
	<p>GİRİŞİMCİ: Hayal kurabilen, özgüveni yüksek, faydası dokunacak işlere girişmekten çekinmeyen, ileri görüşlü, iletişimi güzel, gelişim odaklı, salih davranandır.</p>
	<p>ÜRETKEN: Kendisine verilen görevlerden daha fazlasını yapmaya gayret eden; bilgi, beceri ve deneyimlerden faydalanarak insanlığın maddi ve manevi ihtiyaçları için çalışan, üreten ve zarifçe paylaşmaktan kaçınmayandır.</p>

ULUSLARARASI MAARİF PROGRAM (İM)

Öğrenen Profili

Eğitim modelimizin sabitesi **Erdemli İnsan**'dir. Müfredat, materyal, formasyon ve ölçme değerlendirme süreçleri öğrenen profili çerçevesinde hizalanmaktadır.

Modelde tüm sistem erdemli insan profili ile etkileşim halindedir.

Ölçme Değerlendirme ve Rehberlik

Öğrenen profilinde yer alan sıfatların öğrencideki yansımaları üzerinden öğrenci, öğretmen, müfredat, materyal ve okul kültürü, çok boyutlu olarak sonuç odaklı değil süreç odaklı değerlendirilir.

- Öğrenci Gelişim Takip Programları
- Derecelendirme Ölçekleri
- Rubrikler
- Sınavlar, Ödevler
- Proje Değerlendirmeleri
- Portfolyo Değerlendirmeleri

Ölçme Değerlendirme ve Rehberlik sistemi; öğrenciye, öğretmene, veliye nitelikli, şeffaf ve gelişim sürecini gösterir şekilde çok boyutlu kurgulanmaktadır.

Öğrencilerin ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebileceğinden söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan çok odaklı ve çok yönlü ölçümlerin kullanılması gerekir.

kazanımlardan değil; öğrenme sırasında öğrenende olması gereken *bilişüstü (metacognitive)* kapasite ve bunları kullanım becerilerinden oluşur. Uluslararası eğitim standartları programlarında yaygınlıkla kullanılan bu yaklaşımın; sistem içerisinde yer alan tüm aktörler (öğretmen, yönetici, öğrenci, veli vb.) tarafından da içtenlikle kabul edilmiş ortak niteliklerden oluşması gerekir. Diğer bir deyişle; eğitimin parçası olan bu aktörlerin her durumda Öğrenen profilinde belirlenmiş niteliklere uygun bir şekilde davranmaları beklenir ki sistem kendi bütünlüğünde anlamlı bir şekilde işleyebilsin ve sonuç versin. Bu sebeple, öğrenen profiline ait niteliklerin tüm aktörler tarafından kolayca anlaşılabilir ve hayata geçirilebilecek şekilde tanımlanması ve bu niteliklerin göstergelerinin açıkça ilan edilmesi önem taşımaktadır.

Türkiye Maarif Vakfı; tüm dünya coğrafyasında **"iyi insan"** yetiştirme gayesiyle eğitim hizmeti sunmaktadır. Tüm dünyaya yayılan eğitim kurumlarıyla; eğitimi bölgelerin özel ihtiyaçlarına göre yerleştirmeyi, bir dünya kimliği oluşturma açısından ise eğitimi *uluslararasılaştırmayı* hedeflemektedir. Bir sistemin farklı coğrafyalarda bu hedefi yerine ge-

lar öne çıkmış, diğer eğitim kurumları için örnek teşkil edecek öğrenen standartları geliştirmişlerdir. Literatürde **"öğrenen profili" (learner profile)** olarak adlandırılan bu standartlar; bir yandan eğitimi uluslararası bir şekilde uygulamanın metodunu geliştirmeye çalışırken, öte yandan yeni çağın gerekliliklerine uygun bireyler yetiştirme-

nin nasıl mümkün olacağı sorusuna cevap sunmaya çalışmıştır.

Öğrenen profili; akademik kazanımların çok ötesinde, öğrencide olması beklenen kapasite, beceri ve sorumlulukları da kapsayan oldukça geniş bir içeriğe sahiptir. Öğrenen profili eğitim sürecinin neticesinde ortaya çıkması beklenen

Geliştirilen ölçme ve değerlendirme uygulamalarının merkezinde öğrenci vardır. Bu yaklaşımla; öğrencinin performansını geliştirmeye etki potansiyeli bulunan, öğrenciye, öğrenme ortamına, materyale, öğretmene, öğretim programının verimliliğine imkân tanıyan geri bildirimlerde bulunmak geri bildirim sunmak amaçlanmaktadır.

tirebilmesi için standardize edilmiş ortak bir yaklaşımı ve hedef noktasında ortak bir anlayışı geliştirmesi zorunludur. Bu açıdan Türkiye Maarif Vakfı kurulduğu yıldan itibaren kurumsal standartlaşma ve kaliteyi arttırmaya yönelik çalışmalar yürütmüştür. Bu çalışmaların başlangıcı, tüm okullarda uygulanabilecek net ve anlaşılır bir öğrenen profilinin geliştirilmesi olmuştur. Bu amaçla, belirlenen dört temel değer altında yapılandırılmış 8 profil nitelikleri için değerlendirme kriterleri oluşturulmuştur.

Türkiye Maarif Vakfı öğrencilerini; öğrenmeyi öğrenen, merak duygusu, öğrenme heyecanı yüksek ve bilgiyi beceriye dönüştürebilen insanlar olarak yetiştirmeyi önemsemektedir. Eğitim modelimizin bütün süreçleri; **özgün, dinamik, modüler ve esnek** özellikleriyle **öğrenen profili** merkeze alınarak yapılandırılmakta, ölçme değerlendirme yaklaşımımız da bu profile dayanmaktadır. Bu yönü ile ölçme değerlendirme uygulamaları; öğretim programları ve öğrenme-öğretme süreçleriyle birlikte eğitim öğretimin yapı taşlarından birini oluşturmaktadır.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI

Maarif Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı; bütün öğrenciler için tek tip, salt sonuç odaklı bir ölçme değerlendirme yöntemi değil, bireysel farklılıkları dikkate alan, bütün öğrencileri kapsayan, eğitimin tüm süreçlerini izleyen ve bütünlük içinde ele alan bir yöntemi esas alır. Öğrencilerin **ilgi, tutum, değer ve başarı** gibi özellikleri zamanla değişebileceğinden söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan çok odaklı ve çok yönlü ölçümlerin kullanılması gerekir.

TMV Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları	
Tanıtma ve Yerleştirmeye Yönelik	Geliştirme ve Yönlendirmeye Yönelik
<ol style="list-style-type: none"> 1. Akademik Tanılama <ul style="list-style-type: none"> - Maarife Giriş Sınavı - Hazırbulunuşluk Sınavı - Kur Sınavları - MISMO, MISSO 2. Fizyolojik Tanılama 3. Psikolojik Tanılama <ul style="list-style-type: none"> - Kişilik Envanteri - Öğrenme Stili Testi 4. Ebeveyn Tanılama 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akademik Gelişim Takibi <ul style="list-style-type: none"> - Kazanım İzleme Sınavları - Ünite Değerlendirme Sınavları - Dönem Sonu Sınavları - Ödev-Çalışma Kağıtları 2. Beceri Gelişim Takibi <ul style="list-style-type: none"> - Atölye Kulüp Uygulamaları - Deneysel Folyolar - m-PISA 3. Değer Gelişim Takibi <ul style="list-style-type: none"> - Öğrenen Profili Gelişim Ölçeği

Türkiye Maarif Vakfında ölçme ve değerlendirme uygulamaları, eğitim modeli ve erdemli insan öğrenen profili ile uyumluluk arz eder. Bu uygulamalar, veri temelli bir iyileştirme/geliştirmeyi desteklemek amacıyla bütün bileşenlerin ardıl ve öncülerinde konumlanmaktadır. Maarif Ölçme ve Değerlendirme yaklaşımında; öğrencileri notlandırmak, sıralamak, başarılı başarısız, yetenekli yeteneksiz gibi etiketlemek yoktur.

Bir sistem olarak ölçme ve değerlendirmenin merkezinde Maarif Öğrenen Profi-

li yer alır. Öğretim programlarının, süreç odaklı ölçme değerlendirme araçlarının, öğrenme ortamlarının ve bütün hizmet içi eğitimlerin öğrenen profilinin gelişimini destekleyecek şekilde yapılandırılması esastır.

Maarif Eğitim Modelinde Ölçme ve Değerlendirmenin Konumlandırılması

Geliştirilen ölçme ve değerlendirme uygulamalarının merkezinde öğrenci vardır. Bu yaklaşımla; öğrencinin performansını geliştirmeye etki potansiyeli bulunan, öğrenciye, öğrenme ortamına, materyale, öğretmene, öğretim programının verimliliğine imkân tanıyan geri bildirimlerde bulunmak amaçlanmaktadır.

Maarif Okullarında; eğitim döneminin başlangıcında öğrencilerin düzeyleri tespit edilerek onların ihtiyaçları doğrultusunda uygun bir öğretim planı hazırlanmakta, sü-

Maarif Öğrenci Gelişim Takip Sistemi çerçevesinde; öğrenci gelişim verileri üzerinden eğitim sisteminin, eğitim politikalarının, öğrenme ortamlarının, öğretmen ve okul yöneticilerinin çok boyutlu değerlendirilmesi hedeflenir.

reç boyunca gelişimleri takip edilmekte ve süreç sonunda da programın hedeflerine ne düzeyde ulaşıldığını görmek amacıyla uzmanlar tarafından ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca öğrencilerde özdenetim becerilerini geliştirmek ve onların bireysel gelişimlerini sürekli izlemek ve desteklemek amacıyla portfolyo, performans değerlendirmesi öz ve akran değerlendirme gibi ölçme ve değerlendirme araçlarından faydalanılmaktadır.

BÜTÜNSSEL BİR ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME PERSPEKTİFİ

Öğrencilerin dil ve zihinsel becerilerinin gelişmesine, okul başarısına ve hayat boyu öğrenmeye, aile içi iletişim ve etkileşim sürecine ödevlerin olumlu etkileri olduğu aşikârdır; ancak ödev verirken bazı kural ve ilkelere dikkat edilmesi gerektiği bilinmektedir. Maarif ölçme ve değerlendirme yaklaşımında ödevler; teoriyi pratiğe dönüştürme, öğrenciye sorumluluk ve özdenetim becerisi kazandırma, ev ile okul arasında güçlü bir ilişki kurulmasını sağlamanın yanında öğrencilere hem bağımsız

hem de grupta çalışma alışkanlığını kazandırmayı hedeflemektedir. Bütün ödevler belirli bir hedef, kazanım çerçevesinde yönerge ve değerlendirme kriterleriyle birlikte verilmektedir.

Öğrencilere yönelik ölçme ve değerlendirme süreçlerinin yanında rehberlik uzmanları tarafından idareci, öğretmen ve veli görüşlerine dayalı değerlendirme raporları; eğitim personeli performans ölçümü, veli memnuniyet anketleri; öğrenci okul bağlılığı anketi gibi çalışmalarla verilen eğitimin niteliği bütüncül olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye Maarif Vakfı, rehberlik faaliyetleri konusunda genel bir çerçeve programını esas almakla birlikte faaliyet gösterilen ülkelerin sosyo-kültürel özelliklerini, öğrenci ve veli ihtiyaçlarını dikkate almaktadır.

Rehberlik çalışmalarının en önemli göstergelerinden biri öğrencilerin gelişimlerinin birebir takip edilmesidir. Maarif Öğrenci Gelişim Takip Sistemi çerçevesinde; öğrenci gelişim verileri üzerinden eğitim sisteminin, eğitim politikalarının, öğrenme ortamlarının, öğretmen ve okul yöneticilerinin çok

boyutlu değerlendirilmesi hedeflenir. Öğrencinin istidadının açığa çıkmasına engel olan pek çok bileşen, somut olarak öğrenci gelişim raporlarına yansıtılır, paydaşlara uygulamalarla birlikte sürekli geri bildirimlerde bulunulur ve bu geri bildirimlerin takibi yapılarak gelişim trendi izlenir.

Gelişim izleme süreci, e-Maarif dijital eğitim yazılımının alt modülü olan ölçme ve değerlendirme modülünde öğrenci gelişim takip sistemi üzerinden yapılır. e-Maarif online ölçme ve değerlendirme modülünde yer alan uygulamada; öğrencinin sınıf içi uygulanan ölçme araçlarına dair performansı, ulusal ve uluslararası sınavlardaki başarı durumu ve bütün ölçme uygulamalarına dair performans geçmiş raporlanabilmektedir. Gelişim trendi çerçevesinde her bir öğrenciye rehber öğretmen liderliğinde, ilgili branş öğretmenlerinin de yer alacağı gelişim takip sorumluları tarafından geri bildirimler sunulur, gelişim trendini yükseltmek için haftalık/aylık hedefler verilerek planlamalar yapılır ve öğrencinin sürekli takibi sağlanır.

Türkiye Maarif Vakfını küresel bir eğitim markası hâline getirme hedefimizdeki en önemli kilit taşlarından biri olan Uluslararası Maarif Programımız; öğrenen profili, müfredat ve materyal geliştirme çalışmaları, öğretmen eğitimleri, ölçme değerlendirme ve rehberlik uygulamaları ile esnek ve özgün bir eğitim modelidir. Türkiye Maarif Vakfı olarak eğitim kurumu açtığımız her ülkede eğitim anlayışımız, eğitim kadrolarımız ve öğretim programlarımızla nitelikli eğitim hizmeti sunmakta, iyi insanlar yetiştirerek milletimiz ve diğer milletler arasındaki dostluk bağlarını güçlendirerek dünya barışına katkı sunmaktayız.

sal

Golden Tag
Ölçme Değerlendirme

merhaba

안녕하세요.

ahoj ciao

hello

bonjour

здравствуйте

привіт

utu

hola

здроаво

Sveiki

saluton

alo

সাঁস

salve

こんにちは

Doç. Dr. Emrah Boylu
Bartın Üniversitesi Öğretim Üyesi

Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Son yıllarda dünya genelinde geçerliliğe sahip ve eğitim, iş gibi alanlarda ayrıt edici bir ölçüt olan uluslararası yabancı dil sınavları incelendiğinde öğrencilerin dilsel yeterliklerinin çeşitli bağlamlarda ölçülmeye çalışıldığı görülmektedir.

Bu sınavlarda beceri odaklı bir ayırım söz konusu olsa da dil becerileri gerçek yaşamla ilişkili bütünleşik bir yapıda sunulmaktadır.

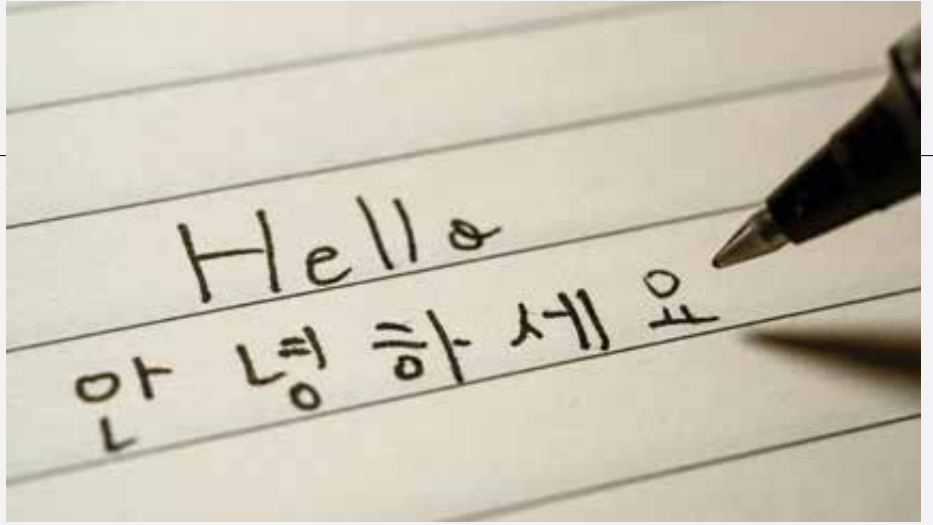
Günlük yaşamımızda önemli bir yeri olan ölçme ve değerlendirme, yabancı dil öğretim sürecinin doğal bir bileşenidir. Ya-

bancı dil öğretiminde ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin başarılarının sınanması olarak değil; öğretmenler tarafından öğrenmeyi kolaylaştırıcı rol üstlenecek şekilde kullanılmalıdır. Bu nedenle öğrencilerin neleri yapamadıklarından çok neler yapabileceklerine odaklanmak gerekmektedir. Öğretim sürecinde ihtiyaca cevap verebilecek içeriklerin düzenlenmesi ve yapılandırılması ancak böyle bir anlayışla mümkün olur. Yabancı dil öğretiminde temel alınan **“Eylem Odaklı Yaklaşım”** da bunu zorunlu kılar.

Eylem Odaklı Yaklaşım, bireyleri hedef dilde anlama ve anlatma becerilerini kullanarak hayatın her alanında iletişim kurmanın ötesinde var olunan toplumda çeşitli görevleri yerine getiren **sosyal aktörler** olarak görür. Bu özelliği ile yaklaşım, ölçme ve değerlendirme sürecinin yapılandırılmasının ana belirleyicisidir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde ölçme ve değerlendirme uygulamalarının salt bilgi ölçen bir yapıda değil; bilgi ve becerinin yeni durumlarda veya gerçek yaşam durumlarında nasıl kullanılabileceğini belirleyen bir yapıda olması beklenir.

Bugün 21. yüzyıl yeterlikleri kapsamında yabancı dil öğretiminde hedef dilde etkili iletişim kuran, keşfederek ve yaparak-yaşayarak öğrenen, öğrenme sürecinde sorumluluk alan, iş birliği içinde çalışan, problem çözme becerilerini kullanan, sorgulayan, yorumlayan ve kültürlerarası değerlere saygı duyan bireyler yetiştirmek istenmektedir. Bu amaçlardan da anlaşılacağı

üzere yabancı dil öğrenenlerin sosyal aktör olarak bilişsel, duyuşsal, dilsel ve kültürel tüm yeterliklerini dilin farklı kullanım alanlarında (kişisel/özel, eğitim, mesleki, kamusal) harekete geçirmeleri beklenmektedir. Somut bir örnek vermek gerekirse ana dili İngilizce olmayan ve uluslararası bir ortamda çalışanların dil yeterliklerini ölçmek için geliştirilen **TOEIC** sınavı, diğer tüm yabancı dil sınavları gibi okuma, yazma, dinleme ve konuşma bölümlerinden oluşur. Fakat bu sınavı diğerlerinden farklı kılan tarafı, adaylara ihtiyaçları doğrultusunda sadece anlama veya anlatma becerilerine yönelik testleri de tercih etme imkânı sunmasıdır. Bu durum bizlere yabancı dil öğretim sürecinde ölçme ve değerlendirmenin gerçek yaşam durumlarında kullanım alanlarına göre ihtiyaca cevap verebilecek şekilde öğrenci çeşitliliği ve değişikliği ile uyumlu, öğrenci odaklı, özgün ölçme ve değerlendirme yapılmasının gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

DİL ÖĞRENİMİNDE ÇOKLU DEĞERLENDİRME

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programında (CEFR) yer alan iletişim hedefleri incelendiğinde yabancı dil öğreniminde salt dil becerilerinden fazlasına ihtiyaç olduğu görülecektir. Bu da bizlere yabancı dil öğretiminde amaca göre hem geleneksel hem de alternatif değerlendirme araçlarının kullanılması gerektiği mesajını vermektedir. Yani öğrenciler sadece uygulanan sınavlardan aldıkları notlara göre değil, öğrenme sürecinde yaptıkları etkinlik, proje, görev ve diğer performanslara göre de değerlendirilmelidir. Hem temel alınan eylem odaklı yaklaşım hem de hedef dil öğrenenlerin bireysel farklılıkları ve gelişim özellikleri böyle bir değerlendirmeyi zorunlu hale getirmektedir. Bu durum ölçme ve değerlendirme sürecinde öğretmenlere hedef grupların özelliklerine göre en uygun ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanma gerekliliği verir. Çünkü alternatif değerlendirme araçları ve testler öğrenme öğretme sürecine dair farklı türde bilgi edinilmesini sağlar. Alternatif değerlendirme, öğrencilerin yabancı dil öğrenim süreçleri ile ilgili elde ettikleri beceriler, kullandıkları stratejiler gibi temel yetkinlikler hakkında detaylı bilgi verirken testler öğrenci performansının önceden belirlenmiş bir standarda göre değeren-

dirilmesini sağlar. Somut bir örnek vermek gerekirse bir yabancı dil sınavından 90 puan alan öğrencinin 75 puan alan bir öğrenciden daha fazla şey öğrendiğini/bildiğini gösterir. Fakat bu ölçüm üzerinden öğrencinin dil becerileri ile ilgili süreçleri nasıl yürüttüğü, hangi stratejileri kullandığı bilgisi tam olarak anlaşılmaz. Bu yönüyle alternatif değerlendirme, öğrencilerin ortaya koyduğu dilsel ürünler üzerinden onların kullandığı dil süreçlerinin detaylı analizine imkân verir. Bu nedenle alternatif değerlendirme bu noktada tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir.

ULUSLARARASI SINAVLARDA ÖLÇME KRİTERLERİ

Yabancı dil öğretiminde hangi değerlendirme yöntemi kullanılırsa kullanılsın nihai amaç uluslararası yabancı dil sınavlarında başarılı olmaktır. Bu nedenle ilgili sınavların içeriklerinin doğru analiz edilmesi hedeflenen başarıya ulaşmada yol gösterici olacaktır. Bu açıdan son yıllarda dünya genelinde geçerliliğe sahip ve eğitim, iş gibi alanlarda ayırt edici bir ölçüt olan uluslararası yabancı dil sınavları (*CPE, CAE, TOEFL, TOEIC, PTE, TestDaF, TELC, GOETHE INSTITUT, DELF ve DALF, CELI, DELE, TORFL ve TYS*) incelendiğinde öğrencilerin dilsel yeterliklerinin çeşitli bağlamlarda ölçülme-ye çalışıldığı görülmektedir. Bu sınavlarda beceri odaklı bir ayırım söz konusu olsa da dil becerileri gerçek yaşamla ilişkili bütünlük bir yapıda sunulmaktadır. Sınavlarda yazma ve konuşma becerilerinde bireylerin yazılı metinleri okumaları veya dinlemele-ri gerektiren bütünlük görev yöntemle-ri tercih edildiği görülmektedir. Bu noktada yabancı dil öğretim sürecinde okuma ve dinlemenin alıcı; konuşma ve yazmanın ise üretici beceriler olduğu bilindiği için bu sınavlarda her bir beceriye ait alt beceriler oluşturulmuştur. Bu alt beceriler, okuma ve dinleme becerilerini ölçen teste ait madde tiplerinin; konuşma ve yazma becerilerinin ölçülmesinde ise konuşma ve yazma görev-

Test geliştirme sürecinde sınav sonuçlarının nerede ve nasıl kullanılacağına yönelik amaç belirleme, testin içerik ve yapısının ana belirleyicisidir.

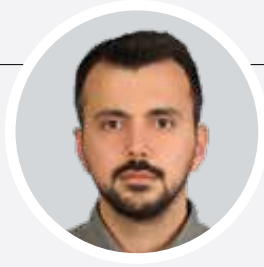

lerinin belirleyicisidir. Bu bağlamda okuma ve dinleme becerileri bir dizi zihinsel işlem gerektiren çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu için bunların ölçülmesinde ilgili zihinsel işlemlerin tamamının kullanılmasını gerektiren bir içerik sunulmakta, bu becerilerin ölçülmesinde tercih edilen madde tiplerinin de bu zihinsel işlemleri gerektiren özelliklere sahip olmasına dikkat edilmektedir.

Yabancı dil öğreticilerinin uluslararası sınavların bu yapısal ve içerik özelliklerini iyi analiz etmeleri ve ölçme-değerlendirme uygulamalarını yeniden şekillendirmeleri gerekmektedir. Bunun için de yabancı dil öğreticilerinin test geliştirme süreçlerine dair okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir. Ancak bu şekilde ilgili becerilerin ölçülmesinde istenilen derecede duyarlı bir ölçme aracı geliştirilebilir. Bu bağlamda geçerli ve güvenilir dil testlerinin hazırlanma sürecinde, test geliştiricileri

önce testlerinin amacını ve testi alanların gerçek hayattaki ihtiyaçlarını belirlerler. Bu ihtiyaçlar ise dilsel yeterliklere dönüştürülerek test edilmektedir. Bu nedenle test geliştirme sürecinde sınav sonuçlarının nerede ve nasıl kullanılacağına yönelik amaç belirleme, testin içerik ve yapısının ana belirleyicisidir. Zira hedef kitlenin öğrenilen yabancı dile yönelik hazırbulunuşluk durumlarını belirlemek için hazırlanan bir seviye sınavının içeriği A1'den C1'e her düzey için hedeflenen yeterlikleri ölçen maddelerden oluşurken; kur sınavları sadece hedef düzeyin yeterliklerini ölçen maddelerden oluşur. Doğal olarak sınavlar için geliştirilen test, başta hedeflenen yeterlikler olmak üzere madde sayısı, türü vb. birçok açıdan farklılık gösterecektir. Bu farklılıkların en net şekilde görüleceği yer ise belirtke tablolarıdır. Belirtke tabloları hedeflenen yeterliklerin taksonomik olarak yerinin belirlenmesinde oldukça önemlidir. Çünkü burada hedeflenen yeterlikler sistematik olarak ölçtüğü bilişsel özelliklere göre sınıflandırılır. Bu sınıflama, test geliştirme sürecinde dil gelişim alanlarının tamamını içine alacak şekilde hedeflerin belirlenmesi ve bu hedeflerin bilişsel yüklerine göre sarmal bir şekilde sıralanmasını kolaylaştırır. Böyle bir anlayışla oluşturulmaya başlanan testler öğrencilerin hedef dilde edindikleri bilgi ve becerilerini, üst düzey zihinsel becerilerle ilişkilendirmelerini sağlar.

Çoğu öğretmen, yabancı dil öğretim sürecinde öğrencilerin dilsel yeterliklerini kanıtlamak için başarı testleri uygulamak zorundadır. Zira bugün öğrenciler arasında karşılaştırma yapmak ve başarılı-başarısız olma durumuna göre sıralama yapmak ne kadar ihtiyaç ise öğrenmeyi desteklemek, öğrenilenlerin gerçek yaşam durumlarında kullanılabilir olmasını sağlamak da o kadar önemlidir. Bu nedenle yabancı dil öğretimi sürecinde öğretmenler, alternatif ve klasik değerlendirme yöntemleri birlikte kullanıldığında öğrenci başarısını ölçmede daha etkili bir yöntem geliştirmiş olacaklardır.

Ömer Cimem
Uzm. Psikolojik Danışman

Özel Eğitimde Ölçme Değerlendirme

Özel eğitim genel eğitimin laboratuvarıdır ve bu noktada ölçme değerlendirme yöntemleri daha detaylı ve farklı şekillerde ele alınmaktadır. Özel eğitimde her çocuğun gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine uygun şekilde değerlendirme yapılır. Bu değerlendirmeler formal veya informal olarak yapılabilir. Yani sadece sınavlarla değil gözlem yapılarak da öğrencilerden veri toplanabilir.

Ölçme ve değerlendirme eğitim çıktıları nesnel bir şekilde görebilmek ve geribildirim verebilmek, geribildirim alabilmek amacıyla yapılır. Genel eğitimde ve özel eğitimde ölçme değerlendirme biraz farklılaşmaktadır. Öncelikle genel olarak Ölçme ve değerlendirme kavramı üzerine biraz düşünelim. Neden ölçüyoruz? Neden değerlendirme yapıyoruz? Neyi değerlendiriyoruz? Nasıl değerlendiriyoruz? Ne zaman değerlendiriyoruz? Nerede değerlendirme yapıyoruz?

Eğitimde ölçme değerlendirme sıklıkla öğrencilerin performanslarını, öğrenme çıktıları değerlendirme veya yerleştirme yapmak amacıyla yapılmaktadır. Aslında “Neden ölçüyoruz?” sorusunu öğrenme çıktıları değerlendirme şeklinde cevapladığımızda bu performansın sadece öğrenme ile ilgili olmadığını görüyoruz. Bu süreç aynı zamanda öğretene, öğretene konu, öğretim materyali, öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgilidir. “Neyi değerlendiriyoruz?” sorusunun cevabı ise öğrenme çıktıları seviyesini belirlemek olarak cevaplandırılabilir.

Eğitim sistemleri içerisinde ölçme ve değerlendirme amaca uygun şekilde yapılandırılmak yerine “ölçmek için ölçme” davranışına dönüşmüş durumdadır. Öğrencilerin performanslarına göre okullara veya üniversitelere yerleştirilmeleri dışında yapılan ölçmeler neredeyse sadece nicelik boyutuyla kayıtlara geçmektedir. Hatta çoktan seçmeli sorularla ölçme değerlendirme yapma yöntemi, neredeyse müfredatı ve eğitimi tehdit eder boyutlara gelmiştir. Testler beceriyi veya bilgiyi ölçecekken, test çözme başarısının kendisi ölçülür hale gelmiştir. “Neden ölçüyoruz?” “Ölçtüğümüz sonuç üzerine bir değerlendirme yapıyor muyuz?” sorularını da ıskalıyoruz. Halbuki ölçme sonrasında herhangi bir şey yapmayacak ölçme değerlendirme yapmamıza gerek olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. “Neden değerlendirme yapıyoruz?” sorusunun birincil cevabı “bu bilgi ile bir şey yapmak” değil midir?

“Nerede, ne zaman ve nasıl değerlendirme yapmalıyız?” sorusunun cevapları da belli ilkelerle belirlenmiştir. Performansın sağlıklı bir şekilde ortaya çıkabileceği koşullarda ve öğrenme çıktıları edinildiği, akıcı bir şekilde zihinlere yerleştiği veya

Ölçme Değerlendirme

bir zaman gelecekte kalıcı öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmek amacıyla farklı zamanlarda ve yöntemlerle değerlendirmeler yapılabilir.

GELİŞİM ÖZELLİKLERİ VE GEREKSİNİMLERE UYGUN DEĞERLENDİRME

Özel eğitim genel eğitimin laboratuvarıdır ve bu noktada ölçme değerlendirme yöntemleri daha detaylı ve farklı şekillerde ele alınmaktadır. Özel eğitimde her çocuğun gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine uygun şekilde değerlendirme yapılır. Bu değerlendirmeler formal veya informal olarak yapılabilir. Yani sadece sınavlarla değil gözlem yapılarak da öğrencilerden veri toplanabilir. Burada yapılan değerlendirmelerde öğretim yöntemi veya programının etkisi de ortaya koyulabilir. Özel eğitim alanı etkili müdahale programları ve yöntemleri geliştirmek adına düzenli olarak öğretimi düzenleme ile ilgili veya öğrencinin performansına yönelik tedbirler almak adına düzenli, sistematik, eğitim ile ilgili bütüncül ölçme ve değerlendirmeye odaklanmaktadır. Bu sayede öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli olan müdahaleler ve yöntemler de sürekli gözden geçirilmektedir.

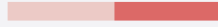
Özel eğitim alanında ölçme değerlendirme süreçleri pek çok farklı gerekçe ile yapılabilir. Bunların başında tarama amaçlı ve tanılama amaçlı değerlendirmeler gelmektedir. Normal gelişimin dışında farklı gelişim gösteren öğrencilerin belirlenmesi amacı ile genel taramalar yapılabilir. Bu taramalar sonucunda risk grupları veya engel grupları belirlenebilir. Daha sonrasında farklı gelişim gösteren öğrencilerin gerekli tedbirlerden faydalanabilmeleri için tanılama amaçlı değerlendirmeler yapılabilir.

Özel eğitim alanında yapılan değerlendirmeler sıklıkla öğrencinin bilgi ve beceri performansını ortaya koymak için yapılır ve buna göre gerekli tedbirlerin alınması ile devam eder. Örneğin öğrencinin performansı yüksek ise, özel yetenekli bir birey

ise, eğitim programının farklılaştırılması ve zenginleştirilmesi gibi tedbirler alınırken performans düşük çıktığında öğretim gözden geçirildikten sonra öğrencinin performansı değişmiyorsa çocuğun hızında ve öğrenme şekline göre bireysel veya grup içi tedbirlerin alınması, öğrenciye bireyselleştirilmiş eğitim planı yapılması gibi tedbirler alınmaktadır. Bu noktada yapılan her değerlendirme bir taraftan süreç değerlendir-

Eğitim sistemleri içerisinde ölçme ve değerlendirme amaca uygun şekilde yapılandırılmak yerine “ölçmek için ölçme” davranışına dönüşmüş durumdadır.

mesi iken bir taraftan da müteakip programın içeriğini belirlemek için önemli veriler sunan bir başlangıç noktasıdır.

Özel eğitim alanında ölçme ve değerlendirme yaparken öğrencilerin gelişim özellikleri esas alınır. Sadece akademik olarak değil öğrencilerin yaşam becerileri, sosyal ve duygusal gelişimleri, akademik ve bilişsel becerileri, davranışları pek çok formal ve informal yöntemle değerlendirilebilir. Bu değerlendirmeler yapıldıktan sonra bireylerin yakın gelişim alanlarına (zone of proximal development) göre hedef beceri veya davranışlar belirlenir. Bu becerileri kazandırmaya yönelik program, ilke ve yöntemler belirlendikten sonra bu becerilerin kazandırılacağı süre de hesaplanarak program uygulama basamağına geçilebilir. Çok titiz ve detaylı bir program oluşturma uygulama süreci devam ederken bir taraftan da ara değerlendirmeler (tercihen üç haftada bir) yoluyla öğretim süreci değerlendirilir. Özel eğitim alanında yapılan bu uygulamalar genel eğitime emsal teşkil edebilecek temel önemli aşamalardır.

ÖZEL EĞİTİM DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Özel eğitimin değerlendirilmesinde pek çok farklı yöntem uygulanabilir. Bu yöntemler gözlem, kontrol çizelgeleri, sınavlar, testler, aile görüşmeleri vb. pek çok şekildedir. Önemli olan bu değerlendirmelerin sistematik olması ve bütüncül bir değerlendirme ile öğrenci, program ve yöntemle ilgili bilgi veriyor olmasıdır. Bunun dışında yapılan değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin gereksinimleri ve gelişim özellikleri mutlaka dikkate alınmalıdır. Örneğin; bazı öğrencilerin performanslarını gerçekleştirebilmeleri için ek süreye, bazılarının bir okuyucu ve kodlayıcıya, bazılarının ise sınav kağıtlarının daha büyük puntuyla hazırlanmasına ihtiyacı olabilir. Bazı engel gruplarında öğrencilerin performanslarını sözlü anlatım yoluyla ölçmek gerekebilir. Bazı öğrenciler için standart testlerle ölçme yapmak sıkıcı ve performansı ortaya koymaktan uzak olabilir. Üst düzey öğrenmenin gerçekleştiğini görebilmek için proje bazlı veya portfolyo üzerinden değerlendirmelere ihtiyaç olabilir. Eğitimciler sadece yazılı sınav ve testler yerine farklı ölçme yöntemlerini kullanma konusunda daha özgür, esnek ve hazırlıklı olabilmelidirler.

Eğitimciler özeleştiriyeye açık bir şekilde sadece öğrencileri değil kendi öğretme süreçlerini, izledikleri programı veya yöntemi de değerlendirdiklerini hesaba katarlarsa değerlendirme süreçleri ve sonuçları ile ilgili daha geniş bir bakış açısına sahip olabilirler. Özel eğitim süreçlerinde olduğu gibi kapsamlı değerlendirmeler yapmak, eğitimcinin mesleki yetkinliklerini, öğretimin kalitesini de arttıracak fırsatlar sunabilir. Öğretimin zaman, emek ve finans maliyetleri birlikte hesaplanarak programın veya yöntemin etkililiği ile ilgili verilere ulaşmak eğitimcinin uyguladığı

Eğitimciler özeleştiriyeye açık bir şekilde sadece öğrencileri değil kendi öğretme süreçlerini, izledikleri programı veya yöntemi de değerlendirdiklerini hesaba katarlarsa değerlendirme süreçleri ve sonuçları ile ilgili daha geniş bir bakış açısına sahip olabilirler

yöntemi gözden geçirmesine olanak sağlayabilir. Örneğin bazı durumlarda öğrenme gerçekleşse bile bu uzun bir sürede gerçekleşmiş olabilir. Bazı durumlarda öğrenme kısa süreli etkili olsa da uzun vadede kalıcı öğrenmeye hizmet etmiyor olabilir. Bazı programlar düşük düzeyde öğrenme gerçekleştirirken bazı program ve yöntemler daha üst düzey öğrenme basamaklarına hizmet ediyor olabilir. Bazı programlar çok üst düzey öğrenmenin gerçekleşmesine olacak sağlıyordur ancak emek, zaman ve finans maliyeti çok yüksek olabilir. Örneğin merkezi sınavlarda ortaya koyulan başarıyı ele alırsak çok yüksek başarı gösteren öğrencilerin çalışma biçimlerine,

çözdükleri testlere ve uygulanan programlara bakıldığında aslında onlara öğrenme süreçlerine hizmet etmeyen sadece test çözmenin öğretildiği programlar uygulandığını görebiliriz. Binlerce kaynağın hazırlanması, bu kaynaklardaki soruların çözülmesi, harcanan zaman ve ortaya koyu-

lan emeğe karşılık elde ettiğimiz öğrenmeye baktığımızda ortada etkili bir yöntem olduğunu söylemek mümkün görünmüyor.

Özel eğitim alanında hazırlanan ölçme ve değerlendirme süreçleri, yapılan genel taramalar sadece özel eğitime değil genel eğitime de hizmet etmektedir. Bir taraftan iyi uygulamalar, programlar yaygınlaşırken bir taraftan da yapılan araştırmalarla ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi için sağlıklı veriler ortaya koyulabilir. Özel gereksinimli öğrencilerin, risk gruplarının belirlenmesine yönelik yapılan ulusal veya bölgesel taramalar aynı zamanda normal gelişim gösteren öğrencilerin öğretme ve öğrenme süreçleri ile ilgili detaylı bilgilerin gözler önüne serilmesine olanak sağlayabilir.

Özel eğitim alanında yapılan ölçme ve değerlendirme süreçleri; öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre yapılandırılacak programların hazırlanmasına ve öğretim sürecinin gözden geçirilmesine kapsamlı ve sistematik bir şekilde olanak sağlamaktadır. Bu süreçler işletilirken bütün değişkenler hesaba katılır. Unutmayalım ki değerlendirme süreçlerinde ortaya çıkan performans sadece öğrenciye ait değildir. Bu performans aynı zamanda öğretmenin, programın ve yöntemin de performansıdır. Bu bakış açısını içselleştirdiğimiz, ölçme yöntemlerini yeniden düşündüğümüz, neden değerlendirme yaptığımızı anladığımız noktada özel eğitimin ve genel eğitimin kalitesi yükselmeye başlayacaktır. Hem de hiç tahmin edemeyeceğimiz bir hızla.

**İSTANBUL
EĞİTİM
ZİRVESİ**
TÜRKİYE MAARİF
VAKFI

04-05 KASIM'22

İSTANBUL
EDUCATION SUMMIT

2. İSTANBUL
EĞİTİM ZİRVESİ

Pauline Nalova LYONGA

Biret AKGÜN

Pauline Nalova LYONGA

Bahattin Erdoğdu

II. İstanbul Eğitim Zirvesi Üst Düzey Oturum

Farklı ülkelerden hükümet yetkilileri ve bakanların katıldığı Üst Düzey Oturumda, pandeminin eğitim öğretim süreçlerine etkisi, pandemi sonrası değişen okul modelleri, pandemi ile artan dijital yeterliliklerin geleceği ve eğitim ilişkisi, müfredat dışı kapsayıcı eğitim öğretim süreçleri, hibrit eğitim modelleri ile örgün-açık ve hayat boyu öğrenmenin bütünselliği ve ev okulu gibi başlıklar ele alındı.

PAULINE NALOVA LYONGA

Kamerun Ortaöğretim Bakanı

Pandemi Hepimiz İçin Öğretici Oldu

Öğretmenler açısından da uzaktan eğitim yepyeni bir deneyimdi. Peki bu süreçte neler yaşadık? Öncelikle bu sürece dâhil olan öğretmenlerin eğitilmesi gerekiyordu. Başladıktan kısa süre sonra öğretmenler de bu konuda eğitim almaları gerektiğinin farkına vardılar.

Pandemi başladığında henüz bakan olmuştum. Çocukların okula gideemediğini bile hiçbir şey yapamamak düşüncesi beni endişelendiriyordu.

O zamana kadar Kamerun'da uzaktan eğitim hiç gündem olmamıştı. İlk kez bu yönetime başvuruyorduk. Herkes uzaktan eğitimin pek kolay olmadığını bilincindeydi. Ancak kimileri, uzaktan eğitimi televizyon karşısına geçip hikâye anlatmaktan ibaret basit bir olay gibi görüyordu. Ama işin aslı böyle değildi. Öğretmenler açısından uzaktan eğitim yepyeni bir deneyimdi. Peki bu süreçte neler yaşadık? Öncelikle bu sürece dâhil olan öğretmenlere eğitim vermek gerekiyordu. Başladıktan kısa süre sonra öğretmenler de bu konuda eğitim almaları gerektiğinin farkına vardılar. Öğrencilerin karşısına geçip 30 dakikalık bir dersi alışık olmadıkları bir ortamda, alışık olmadıkları araçlarla anlatmak öğretmenler açısından da pek kolay değildi. Yapılması gereken şeyler vardı. Dersin parçalara bölünmesi, teknolojinin sürece dâhil edilmesi ve öğrencilerin dikkatlerinin canlı tutulması gerekiyordu.

Salgın hepimiz için yeni bir tecrübeydi. Afrika'da enerjide yaşanan kısıtlılıklarda da önemli bir sorun olarak karşımıza çıktı. Elektrik olmaması demek teknolojiyi kullanamamanız anlamına gelir ki, bu da uzaktan eğitim imkanını ortadan kaldırır.

İkinci husus ise kaynak ihtiyacıydı. Zira uzaktan eğitim, yeni araç-gereçlerle yeni bir sistem kurmak demektir. Planda olmayan bir paraya ihtiyacımız vardı. Bu nasıl yapılacaktı? Siyaset kurumunun bu yeni sisteme ayak uydurması gerekiyordu. Bana bu sorunla nasıl başa çıktığımızı soracak olursanız, hiç çekinmeden, para bularak ve öğretmenleri eğiterek başarılı olduğumuzu söyleyirim.

SIDIBE OUSMANE DEDEOU

Mali Eğitim Bakanı

Öncelikle Öğretmenleri Eğitmeliyiz

Koronavirüs salgını, eğitim sistemimizi krizlere karşı daha dayanıklı hâle getirmemiz gerektiğini hatırlattı. Geleneksel eğitim sistemiyle yola devam edemeyiz. Pandemi bize, yeni eğitim ve öğrenme yöntemlerini deneme fırsatı sundu.

Koronavirüs salgınından uzun zaman önce Malide eşi benzeri görülmemiş bir güvenlik krizi yaşandı. Bu güvenlik krizinin eğitim sistemine ciddi etkileri oldu. Böylece bir öğrenme krizi baş gösterdi ve binlerce okul güvenlik gerekçesiyle faaliyetlerine son verdi. Binlerce öğrenci de eğitim imkânından mahrum kaldı. Hükümetin Mali topraklarının tamamını güvenli hâle getirme çabalarına rağmen 2021-2022 eğitim yılının sonunda (yani Mayıs 2022'de) 1652 okul hâlâ kapalıydı. Bu durum, 495.600 öğrenciyi etkiliyordu.

Koronavirüs salgınıyla ortaya çıkan küresel dayanışmayı muhafaza etmek mecburiyetindeyiz. Bu nedenle Türkiye'yle yeni işbirliği alanları belirlemek arzusundayız. Burada şahsım, Cumhurbaşkanı Albay Assimi Goita ve Mali makamları adına Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğindeki Türk makamlarına teşekkürlerimi sunuyorum. Kendisi de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 77. Oturumu'nda Sahel ülkelerinin zarar görmemesi ve olumsuz sonuçların tüm dünyada hissedilmemesi için Mali krizinin çözülmesinin elzem olduğunu kaydetmişlerdi.

Mali Eğitim Bakanlığı ülkemizdeki Maarif Vakfı temsilciliğiyle yakın ilişkiler içerisinde. Zirveye gelmeden önce yeni kampüsüne henüz taşınan Maarif okullarını ziyaret ettim. Her şeyden önce Malili çocuklara güvenli bir ortamda kaliteli eğitim sunmak gibi bir meselemiz var. Ayrıca Maarif okulları son sınavlarda çok iyi performans gösterdi. İlk onda yer alan öğrencilerin üçü Maarif Vakfı okullarına gidiyordu.

Piyananın (özellikle otomotiv ve elektronik alanında) yeni ihtiyaçları doğrultusunda teknik ve mesleki eğitimi teşvik etmemiz gerekiyor. Ayrıca uzaktan eğitimi sisteme entegre edebilmemiz için öğretmenleri uzaktan eğitim araçları konusunda eğitmemiz zorunludur.

BAXTIYOR ODILOVICH SAIDOV

Özbekistan Halk Eğitim Bakanı

Eğitimde Küresel Entegrasyon İçin İşbirliği

UNESCO'nun "eğitimde hiçbir öğrencinin geride bırakılmaması" ilkesi bizim nazarımızda tüm eğitim sistemlerinin temelini oluşturmalıdır. Dolayısıyla en önemli meselelerden biri, eğitimcilerin performansını artırmak ve engelli öğrencilerimize daha elverişli koşullar sunmaktadır.

Pandemi sürecinde maalesef hiçbir eğitim sisteminin Koronavirüs salgını gibi küresel krizlere hazır olmadığını gördük. Koronavirüs salgınının bizi eğitime dair tüm yaklaşım ve tutumlarımızı gözden geçirmek durumunda bıraktığını söyleyebiliriz. Salgın sonrası dönemde de eğitimin dönüşümünü ve entegrasyonunu çok önemsiyoruz. Okul ve eğitim sisteminin küresel entegrasyonu salgın sonrası dönemin en önemli sorunu olarak değerlendiriyoruz.

Önümüzdeki beş yılda Özbekistan birçok önemli ve sorumluluk sahibi projeyi hayata geçirerek öğretmenliğin prestijini artıracak; uluslararası yöntem ve tecrübeleri kendi eğitim sistemine aktararak öğrenciler için daha elverişli ve kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturacak ve bu alanı tamamen dijitalleştirecektir.

İkinci husus, eğitim sisteminin dijitalleşmesi ve elektronik kaynakların erişilebilir olmasıdır. Bu çerçevede Türkiye'nin tecrübesi bizim için bilhassa önemlidir.

Üçüncü olarak öğrenciler için eşit ve kapsayıcı eğitim ortamları ve fırsatları sunmak önem taşımaktadır. UNESCO'nun "eğitimde hiçbir öğrencinin geride bırakılmaması" ilkesi bizim nazarımızda tüm eğitim sistemlerinin temelini oluşturmalıdır. Dolayısıyla en önemli meselelerden biri, eğitimcilerin performansını artırmak ve engelli öğrencilerimize daha elverişli koşullar sunmaktadır.

Dördüncü husus ise yetenekli öğrenciler konusunda performansımızı iyileştirmek için işbirliği yapılmasıdır. Uluslararası bilim yarışmaları, kültür, yaratıcılık ve spor alanlarında daha yakın işbirliğinin teşvik edilmesini bilhassa önemli bulduğumu söylemek istiyorum. Bu vesileyle Özbekistan'ın Hive şehrinde Biruni adına ilkbaharda düzenleyeceğimiz uluslararası olimpiyatlara tüm ülkelerden ekipleri davet etmek isterim.

İkili ve çok boyutlu işbirliği ve entegrasyonun yalnızca salgının eğitimde yarattığı engelleri aşmamıza değil; insan kaynağımızın iyileştirilmesine ve böylece vatandaşlarımızın yaşam standartlarının yükseltilmesine hizmet edeceğine inanıyorum.

DOUGLAS SYAKALIMA

Zambiya Eğitim Bakanı

Hibrit Eğitim Modelleri Üzerinde Düşünmeliyiz

Koronavirüs salgınının yeniden başlaması ihtimaline karşı hükümetlerin karma eğitim planları yapması gerekiyor. Bu kapsamda taşradaki düşük riskli bölgelerde okullar faaliyetlerini sürdürürken yüksek riskli kentsel alanlarda okullar kapatılarak geçici olarak uzaktan eğitim devreye alınabilir.

K

oronavirüs salgınının ortaya çıkışıyla Afrika'daki birçok eğitim sistemi, entegre eğitim modellerini uygulamak durumunda kaldı. Burada çevrimiçi ve çevrimdışı dersleri bir arada sunmakla birlikte televizyon, radyo, akıllı telefon ve basılı materyalleri bir arada kullanan çok platformlu programlar temelinde bir uzaktan eğitim planını hayata geçirmemiz gerekiyordu. Devletin resmi politikası, engelli çocuklar başta olmak üzere dezavantajlı hanelere ulaşmaktı.

Öğretmenlerimizin çoğu, derslerin hazırlanmasında geleneksel yöntemlere sıkı sıkıya bağlıydı. Fiziksel ders planları hazırlayıp, bunları sınıfta uyguluyorlardı. Elbette bu yaklaşım, salgın sırasında etkisiz kaldı. Koronavirüsün ortaya çıkışıyla birlikte hem öğretmenler hem de öğrencilerin internet temelli yetkinlikler geliştirdiğini gördük. Çevrimiçi materyalleri yüklemeye ve indirmeye başladılar. Sık sık tablet, bilgisayar ve akıllı telefon kullandılar. Aynı dönemde öğrencilere verilen destek hizmetlerinin kalitesi de arttı.

Koronavirüs salgınının yeniden başlaması ihtimaline karşı hükümetlerin karma eğitim planları yapması gerekiyor. Bu kapsamda taşradaki düşük riskli bölgelerde okullar faaliyetlerini sürdürürken yüksek riskli kentsel alanlarda okullar kapatılarak geçici olarak uzaktan eğitim devreye alınabilir.

Evde eğitim (homeschooling) ebeveyn ve öğrencilerin ne kadarının bu yöntemle uyum sağladığını tespit etmenin zorluğu dolayısıyla hassas bir meseledir. Bir başka muhtemel sorun ise okulların yeniden açılmasıyla birlikte eğitime devam etmeyen öğrencilerin oranıdır. Okul yöneticileri, evde eğitim gören öğrenciler ve diğerleri arasında okulu bırakma oranlarını belirlemek durumundadır.

Okulların kapalı olduğu dönemde bazılarımız uzaktan eğitimin bütün öğrencilere ulaşmak için yeterli olduğunu düşünüyordu. Ancak bunun böyle olmadığını farkettik. Zambiya gibi ülkelerde çevrimiçi dersler ile televizyon ve radyo birlikte kullanan uzaktan eğitim platformları oluşturulsa ve dezavantajlı ailelere ulaşmak için bazı adımlar atılsa da neticede uzaktan eğitimin faydasını yalnızca daha zengin ve daha eğitilmiş ailelerin çocukları gördü.

DIONNE CROSS FRANCIS

North Carolina Üniversitesi, Öğretim Üyesi

Okula Yeniden Dönüşün Sosyal ve Psikolojik Etkileri

Öğrenciler okula geri dönerken, okul ortamında girdikleri etkileşim, sosyal ve duygusal gelişim açısından bazı zorluklar ortaya çıkaracaktır. Alışılan ev ortamından bir anda ayrılmanın getirdiği zorlukların, özellikle küçük çocuklar için okul ortamının ne kadar yabancı olduğunun farkında olmalıyız.

2.

İstanbul

Eğitim

Zirvesi

Pandemi sadece Türkiye ya da ABD'yi değil tüm dünyayı etkileyen küresel bir deneyimdi. Bu süreçte mücadele etmemiz gereken sorunlardan biri, yüz yüze eğitimden mahrum kalmalarından dolayı öğrencilerin eğitimdeki kayıplarıdır. Pek çok ülke uzaktan eğitim için modeller hazırladı. Ama yine de öğrenciler yüz yüze eğitimle alacakları verimi alamadılar. Çünkü bütün öğrencilerin kaynaklara eşit erişim imkânı yoktu. Bazı öğrenciler internet erişiminden, bazıları bilgisayar, tablet gibi mobil cihazlardan mahrumlardı. Okullar veya yerel yönetimler gayret gösterse de tüm öğrencilere bu imkânları sağlamak mümkün olmadı. Kaynaklara erişim sorunu çözülsün bile bazı içerikler her sınıf seviyesinden öğrenciler için uygun değildi. Dört yaşında bir anaokulu öğrencisini bilgisayar başında 30 dakika oturtmanın ne demek olduğunu düşünün. Ergenlik çağındaki öğrencileri bile 45 dakika bilgisayar başında tutamazsınız. Bir zoom toplantısında 45 dakikadan fazla kesintisiz kalmak bizim için de kolay değil.

Pandemi döneminde eğitime yeterli miktarda zaman ayıramadı. Bu nedenle, pek çok alanda ciddi öğrenme kayıpları yaşandı. Özellikle matematik ve fen bilimleri alanında bu durum daha çok hissedildi. Öğretmenler bu süreçte öğrencilerine faydalı olmak için çabalarlarken yeni başka sorunlarla yüzleşmek zorunda kaldılar. Bir buçuk yıl süren uzaktan eğitimin ardından yeniden yüz yüze eğitime geçiş öğretmenler için de kolay olmadı.

ABD'de, genellikle yetersiz hizmet alan veya sosyo-ekonomik açıdan daha alt gruplara ait okullarda sorunlar yaşandı.

Genellikle beyaz ve varlıklı öğrenciler ile beyaz olmayan öğrenciler arasında akademik başarı açısından ciddi farklar oluştu. Pandemi sürecinde, kaynaklara ve imkânlarla sahip olanlar, bu araçlara erişme fırsatlarına sahipti. Özel öğretmenlerden veya ebeveynlerinden destek alabildiler. Zorluklarla mücadele eden ve yetersiz hizmet alan öğrencilerin ise böyle bir imkânı yoktu. Bu öğrencilerde genel anlamda bir öğrenme kaybı olmadı ama diğerleriyle aralarındaki fark çok açıldı.

Öğretmenler de genellikle sınıflarında bu ayrıma göre davranmak zorunda kaldılar. Çünkü hiçbir sınıfta eşit dü-

SON BİR BUÇUK
YIL BOYUNCA
EBEVEYNLERİYLE
BİRLİKTE EVDE OLAN
KÜÇÜK ÇOCUKLARIN
AİLELERİYLE
KURDUKLARI
BAĞIN ÖNEMİNİ
DÜŞÜNÜN. ŞİMDİ
HIÇ TANIMADIKLARI
BİR ORTAMDA VE
TANIMADIKLARI
İNSANLARLA ETKİLEŞİME
GİRİYORLAR. ÖZELLİKLE
KÜÇÜK ÇOCUKLAR
İÇİN OKUL ORTAMININ
NE KADAR YABANCI
OLDUĞUNUN FARKINDA
OLMALIYIZ.

zeyde öğrencilerin bir araya gelmesi mümkün olamıyor. Öğrencilerin hangi akademik düzeyde ne tür ihtiyaçlarının olduğu konusunda bir deneyimimiz vardı. Ancak şimdi, öğrencilerin bulunduğu yerdeki çeşitlilik açısından bu ihtiyaçların ikiye veya üçe katlandığını hayal edin. Öğrettiğiniz konuya bağlı olarak öğrencileriniz yeniden sınıflarına döndüklerinde bu, sınıfınızı yapılandırma ve öğretim tekniklerinizin daha önce deneyimlediğinizden farklı olacağı anlamına geliyordu. Pandemiyle gelen kapanma sürecinde siz sınıfta değildiniz, öğrenciler de sanal ortamlara çekilmişlerdi.

Pandemi bazı ülkelerde ekonomik zorluklar nedeniyle çocukların okulu tamamen bırakmalarına yol açtı.

EĞİTİMCİLER VE OKULA DÜŞEN GÖREVLER

Öğrencilerin okulu bırakma oranları bir diğer önemli sorun. Bazı öğrenciler ailelerin yaşadığı ekonomik zorluklar nedeniyle okula gidemediği gibi sanal öğrenme mecralarını da kullanamadılar. Çünkü ailelerine destek olmaları gerekiyordu. Bu yüzden de okulu tamamen bıraktılar.

Yüz yüze eğitime dönmek sadece okula dönmek anlamına gelmiyor. Şimdi okul yönetiminin ve öğretmenlerin, pandeminin getirdiği ekonomik zorluklarla başa çıkmak zorunda olan öğrencilere yaklaşımları önemli hale geliyor. Bu okul dışı bir sorun gibi görünse de öyle değil. Çünkü bu öğrenciler hâlâ okul çağında ve okulun onları yeniden kazanmak, bir yıldan fazla bir süredir koştukları okul ortamında onları eğitmek sorumluluğu var.

Üçüncü ve bir diğer önemli konu da öğrencilerimizin sosyal-duygusal ihtiyaçlarıdır. Son üç ila beş yıldır, pandemiden önce, öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme ve sosyal-duygusal ihtiyaçlarında bir artış olmuştu. Kuzey Amerika ve diğer ülkelerde öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerinin okuldaki deneyimleriyle çok bağlantılı olduğu konusunda daha fazla farkındalığa sahiptik.

Öğrenciler okula geri dönerken, okul ortamında girdikleri etkileşim, sosyal ve duygusal gelişim açısından bazı zorluklar ortaya çıkaracaktır. Okulun sosyal ve duygusal ihtiyaçları karşılamak bakımından en iyi yer olduğunu söyleyebiliriz. Ancak son bir buçuk yıl boyunca ebeveynleriyle birlikte evde olan küçük çocukların aileleriyle kurdukları bağın önemini düşünün. Şimdi hiç tanımadıkları bir ortamda ve tanımadıkları insanlarla etkileşime giriyorlar. Yine de bu durumun çocuklar için daha faydalı olduğunu düşünüyoruz. Ayrıca, alışılan ev ortamından bir anda ayrılmanın getirdiği zorlukların, özellikle küçük çocuklar için okul ortamının ne kadar yabancı olduğunun farkında olmalıyız.

DIONNE CROSS FRANCIS

North Carolina Üniversitesi

Dionne Cross Francis, Chapel Hill'deki North Carolina Üniversitesi'nde Eğitim Psikolojisi ve Matematik Eğitimi profesörüdür. Araştırmaları, matematik derslerini planlarken ve öğretirken öğretmen eylemlerini motive eden bağlamsal, kültürel ve öğretmene özgü faktörleri anlamaya odaklanmaktadır. Cross Francis, 2014 Women of Color STEM Konferansı'ndan STEM eğitimini teşvik ettiği için ulusal K-12 Eğitimi Teşvik Ödülü, Oak Ridge Associated Üniversitesi Genç Öğretim Üyesi Teşvik Ödülü, Amerikan Psikoloji Derneği Bölüm 15 Erken Kariyer Ödülü ve Georgia Üniversitesi Genç Mezunlar Ödülü almıştır. Ayrıca, aday öğretmenler ve lisansüstü öğrencileriyle yaptığı çalışmalardan dolayı Indiana Üniversitesi Eğitim Fakültesi the Students' Choice for Excellence in Teaching ödülünü, Lisansüstü Öğrenci Mentorluğu Ödülünü ve Mütavelli Heyet Ödülünü almıştır. Research on Teacher Identity: Mapping Challenges and Innovations (2018) ve Teachers' Goals, Beliefs, Emotions, and Identity Development: Investigating Complexities in the Profession (2020) adlı iki kitabın ortak editörü ve yazarıdır. Kendisinin üst düzey dergilerde makaleleri yayımlanmıştır.

Kapanma döneminde elde edilen veriler bize, uzun süre evde kalan çocukların istismar vb. gibi travmatik deneyimlerinde bir artış olduğunu gösteriyor. Bazı öğrenciler istismara uğramış olarak okula dönüyorlar. Şimdi öğretmenler ve okullar bu durumdaki öğrencilere de destek olmak zorundalar.

ÖĞRETMENLERİN SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİMLERİNİ DESTEKLEMELİYİZ

Böylece yüz yüze eğitime tekrar dönen öğretmenlerin sosyal duygusal açıdan desteklenmesinin önemine geliyoruz. Öğrencilerin ruh sağlığının desteklenmesinde karşılaşılan zorlukların nedenlerinden biri, birçok öğretmenin kendi sosyal-duygusal gelişimleri için yeterince desteklenmemesidir. Krizlerle nasıl başa çıkılacağı konusunda yeterince destek alamıyorlar. Bu nedenle çeşitli travmalar, kaygı bozukluğu, panik atak, stres gibi sorunlar yaşıyorlar. ABD'de buna benzer deneyimler yaşandı. Çünkü öğretmenlerden güvenli olduğunu düşünmedikleri halde okula dönmeleri bekleniyordu. Bu sadece Kuzey Amerika'da değil Gana ve Batı Afrika'da da öğretmenlerin karşılaştığı bir durumdu.

STRESLİ OLAN ÖĞRETMENLER GENELLİKLE BU STRESİ VE TÜKENMİŞLİĞİ ÇOCUKLARA AKTARIRLAR. BU YÜZDEN SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİ, ÖĞRETMENLERİN SADECE DUYGULARINI YÖNETEBİLMELERİ VE DÜZENLEYEBİLMELERİ İÇİN DEĞİL AYNI ZAMANDA ÖĞRENCİLERLE ONLARI BU OLUMSUZLUKLARDAN KORUYACAK BİR ŞEKİLDE ETKİLEŞİME GİREBİLMELERİNİ SAĞLAMAK İÇİN İSTİYORUZ.

Hala Covid-19'un etkilerinin devam ettiği bir ortamda yeniden başkalarıyla etkileşime girmek zorunda kaldılar. Üstelik öğrencilerin öğrenme kayıplarını da telafi etmek zorundaydılar. Bu onlar açısından stresli bir durumdu. Bu nedenle, öğretmenlerin sosyal-duygusal gelişimlerine destek olmak için neler yapabileceğimiz konusunda düşünmeliyiz.

Sosyal ve duygusal açıdan desteklenen öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerin daha iyi durumda olduklarını gösteren verilere sahibiz. Genel olarak, çocukları destekleyen bireylerin bu tür bir eğitim ve destek aldıkları bir topluluğa sahip olmak, sadece öğrenciler için değil, aynı zamanda öğretmenlerin çalışması için de daha iyi ortamlar sunar. Öğrencilerin en etkili şekilde öğrenebilecekleri gerçekten ilgi çekici ve güvenli ortamlara sahip olmak istiyorsak bu konu ihmal edilmemelidir.

Öğrencilerin kişisel kriz ve kaygılarını tanımlayabilmeleri, yorumlayabilmeleri ve yanıtlayabilmeleri için okul persone-

line ve öğretmenlere destek sağlamamız gerekiyor. Okul alanında sadece bir veya iki profesyonel olması yeterli değil. Çünkü bu tür bir desteğe ihtiyaç duyan öğrencilerin gittikçe arttığını görüyoruz. Öğretmenleri sadece hangi öğretim yöntemlerini kullanacakları konusunda değil kendi sosyal-duygusal becerilerini geliştirmek konusunda da desteklemek istiyoruz.

Stresli olan öğretmenler genellikle bu stresi ve tükenmişliği çocuklara aktarırlar. Bu yüzden sosyal ve duygusal gelişimi, öğretmenlerin sadece duygularını yönetebilmeleri ve düzenleyebilme-

leri için değil aynı zamanda öğrencilerle onları bu olumsuzluklardan koruyacak bir şekilde etkileşime girebilmelerini sağlamak için istiyoruz. Bunu gerçekleştirmenin yolu, öğrencilerle öğretmenlerin yaşadıkları krizler hakkında iletişim kurabilecekleri ortamlar oluşturmaktır. Bu, deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaştıkları iletişim grupları oluşturmakla da mümkün olabilir. Böylece sadece kendilerine değil, bir bütün olarak okul topluluğuna fayda sağlayacak çözümler geliştirebilirler. Bir aidiyete, dine veya etnisiteye bağlı olarak kendilerini tanım-

layan öğretmenlerin oluşturduğu gruplarda da deneyimler paylaşılabilir. Benzer deneyimlere sahip grup üyelerinin paylaşımları yararlı olabilir. Örneğin, ABD'de küresel pandemi sürecinden geçerken George Floyd'un öldürülmesi, siyahi öğretmenler açısından ikinci bir pandemi etkisi yarattı. Öğretmenlerin deneyimleri hakkında konuşabilecekleri yakınlık grupları oluşturmak; yaşadıkları travmayı yönetmelerine ve okul ortamında kendileri için bir destek sistemi oluşturmalarına yardımcı olabilecek yollardan biridir.

UZUN VADELİ SORUNLARA UZUN VADELİ ÇÖZÜMLER

Bazen bir sorunu bir kerelik bir tedavi ile çözebileceğimizi düşünüyoruz. Ancak uzun vadeli problemler için uzun vadeli çözümler bulmamız gerektiğini kabul etmeliyiz. Öğretmenlere destek sağladığımızda, bunun sorun odaklı olduğundan emin olmalıyız. Yani bu programlarla öğretmenleri iki hafta veya üç hafta boyunca destekliyoruz. Sonrasında bitiyor ve hayatlarına devam ediyorlar. Ama kimse dönemin sonunda geri bildirim için gelmiyor. Yıl sonunda geri dönüşlerle kontroller yapılmalı ve öğretmenler için yeterince yarar sağlamıyor sa programda değişikliğe gidilmelidir.

Batı Afrika ve Kuzey Amerika'nın bazı bölgelerinde öğretmenler sınıf ortamını terk ediyorlar. Bu onların öğrencilerini ve öğretmenliği sevmedikleri anlamına gelmiyor. Ama gerçekten sınıfları ve okulları çeşitli nedenlerle sağlıklı yerler olarak görmüyorlar. Bu da önemli bir sorundur. Sınıfta öğrencilerimizi destekleyen yetenekli ve yetkin insanlar istiyorsak onların bu sorununu da göz ardı etmemeliyiz.

Bazen bireyler travma geçirirken, yardıma ihtiyaç duyduklarını hissederler ancak yardımı nereden alacaklarını veya bu yardımın ne olması gerektiğini bilmezler. Bu bilgi sadece profesyonel

**BAZEN ÖĞRETMENLERİN
SADECE MESLEKİ
YÖNLERİNE ODAKLANIRIZ.
ONLARIN AYNI
ZAMANDA MESLEKLERİNİ
YÜRÜTÜRKEN
SÜRDÜRMEYE VE
DENGEDE GÖTÜRMEYE
ÇALIŞTIKLARI BİREYSEL BİR
YAŞAMLARI OLDUĞUNU
UNUTURUZ. ONLARDAN
BİR FAYDA UMUYORSAK
ONLAR HAKKINDA
ENDİŞENMEMİZE NEDEN
OLAN HUSUSLARI
ORTADAN KALDIRMALIYIZ.
ONLARI BİR İNSAN
OLARAK BÜTÜNSEL
BİR ANLAYIŞLA
DEĞERLENDİRMELİYİZ.**

alanda çalışmak için değil, aynı zamanda öğretmenlerin kendileriyle bütünsel olarak ilişki kurmaları ve neler yaşadıklarının tam olarak farkında olmaları için gereklidir. Ama aynı zamanda onların mevcut kaynakların ne olduğu ve bunları kullanarak kendilerine nasıl faydalı olabileceklerini anlamalarını sağlar. Ayrıca, bu mesleki alan ve dışarıdaki dünyada nasıl işlev görür? Öğrencilerin sizi bir süpermarkette görmesi şaşırtıcı olabilir. Çünkü bir öğretmen olarak siz onların nazarında okulda yaşayan birisiniz, süpermarkette nasıl bulunabilirsiniz?

Bazen öğretmenlerin sadece mesleki yönlerine odaklanırlar. Onların aynı zamanda mesleklerini yürütürken, sürdürmeye ve dengede götürmeye çalıştıkları bireysel bir yaşamları olduğunu unuturuz. Öğretmenlerin de kendi çocukları var ve çocuklarımızla aynı okuldalar belki de. Onlar da çocuklarıyla dışarıda geziyorlar ve sonra okuldaki rollerine geçiş yapıyorlar. Bunu unutmamak gerekir.

Amerika Birleşik Devletleri, Gana, Jamaika ve Güney Afrika, aynı sorunla mücadele eden çok farklı kültürlere sahip farklı ülkelerdir ve alanların çoğu için benzer bir yöntemle bağlı çalışırlar. Belli bir çerçeveye bağlı kalmaya çalışan tüm ülkelerde, bazı öğren-

eden ve ona göre davranan ülkeler vardı. Tüm öğrencilerin bütün bir yıl boyunca okul dışı kaldıklarını iddia etmek de doğru olmaz ama bu geçekleri de kabul etmeliyiz. Tamamen yeni bir sınav yapısı oluşturmak eski yapıyı tamamen bozdu. Ülkeler, tüm takvimi yeniden oluşturmak zorunda kaldılar ve bu sadece K-12 seviyesi için geçerli de değildi. Üniversiteler de bundan etkilendiler ve öğrenciler için yeni bir takvim uyguladılar.

Matematik basamaklarla yapılandırılan ve işlenen bir alandır. Üçüncü sınıfta çarpma ve bununla ilgili akıl yürütme becerisini kazanamamışsanız beşinci ve altıncı sınıfta kesirli sayılar ve cebir konularına geçmeniz de zor olacaktır. Bir yıl boyunca bu konularda geri kalmak, daha yüksek seviyedeki matematik konularına geçme yeterliliklerini sekteye uğratacaktır. Bu durum, STEM eğitimine geçmeyi zorlaştıracak ve bunun uzun vadeli sonuçları olacaktır.

Matematikteki öğrenme kayıplarını nasıl telafi edebiliriz? Veriler bize, bunun için özel dersin okumaktan çok daha yararlı olduğunu gösteriyor. Özel dersten matematikte yetkin olan birinin bir öğrenciyle çalışmasını anlıyoruz. Öğrencileri ihtiyaç duydukları alanlarda daha küçük ve samimi bir ortamda destekleyen biri gerçekten yararlı olabilir.

cilerin bundan yeterince faydalandıklarını bazılarınımsa yeterince yararlanamadıklarını görürsünüz.

İzlenen bu yöntemin kime yarar sağladığı sorusunu sorabiliriz. Bazı açılardan, pandemi ile ilgili sorunların olduğunu kabul etmekle birlikte bütün sorunları pandemiyle de ilişkilendiremeyiz. Eğitimden yararlanamama durumu her zaman olmuştur. Bazı ülkelerde koyu tenliler, Afrika'da yeterli araçlara sahip olmayanlar, başka bölgelerde göçmenler...

Her zaman aynı çerçevede kalmak bazılarında bir yarar sağlamayacaktır. Dünyanın her yerinde, engelli bireyler de dezavantajlı konumdadır. Bir şeyleri değiştirmesek öğrencileri konum ve şartlarına göre değerlendirmesek onlara yararlı da olamayız. Çok farklı şartlarda yaşayan, kaynaklardan mahrum öğrenciler var. Bunlara göre yöntemlerimizi nasıl uyarlayabileceğimiz üzerinde düşünmeliyiz. Karar verirken öğrenciyi merkeze almalıyız. Öğretmenler sağlıklı olabildikleri, olmak istedikleri ortamlarda çalışabilmelidir. Öğrencilerin ihtiyaçları kadar öğretmenlerin ihtiyaçlarını da hesaba kattığımızdan emin olmalıyız. Farklı kaynaklara, öğretmenleri desteklemenin farklı bir yoluna ihtiyacımız var. Kaynaklarımız kadar kaynakları dağıtma şeklimiz de çok önemlidir.

Şimdi yukarıda bahsedilen öğrenme kaybı onların çocukları için de geçerli. Bu durumu genel olarak yönetmeye ve dengelemeye yardımcı olabilecek kaynakları onlara sağlamak önemlidir. Onlardan bir fayda umuyorsak onlar hakkında endişenmemize neden olan hususları ortadan kaldırmalıyız. Onları bir insan olarak bütünsel bir anlayışla değerlendirmeliyiz.

KAYIPLARI NASIL TELAFİ EDEBİLİRİZ?

Öğrenciler yüz yüze eğitime geçerken matematik dersindeki öğrenme kayıplarını telafi etmek için neler yapabiliriz? Öncelikle, bu alanda bir öğrenme kaybı yaşanmadığını, bir yıla yakın bir dönem kaybı yaşamadığımızı iddia etmekten vazgeçmeliyiz.

Üçüncü sınıfta eve kapanan bir çocuk okula döndüğünde dördüncü sınıftan devam edecek. Ama bu eski dördüncü sınıfla aynı olmayacak. Bu gerçeği kabul

CARLOS VARGAS

UNESCO Öğretmen Geliştirme Bölümü Yöneticisi

Öğretmen Eğitimde Dönüşümün Ana Aktörüdür

Öğrenme-öğretme sürecinde neyin temel olduğu ve ihtiyacımız olan temel öğrenmenin ne olduğu bağlama ve koşullara göre değişir. Bu bağlama ve bu şartlara en yakın aktörler öğretmenlerdir. Öğretmenlerin rolünün daha da önemli hâle geldiği BM dönüştürücü eğitim zirvesinden çıkardığımız derslerden biriydi. Kesin olan şu ki, eğitimde dönüşüm öğretmensiz gerçekleştirilemez.

2.

İstanbul

Eğitim

Zirvesi

Covid-19 pandemisinden öğrendiğimiz dersler ve bu derslerin eğitime etkilerine dair çıkarımlarımız üzerine bazı tespitlerimi, bu arada eğitimi nasıl dönüştüreceğimizle ilgili düşüncelerimi paylaşmak istiyorum. Tespit ve düşüncelerimi, UNESCO ve diğer kuruluşlar tarafından ortaya konan bir dizi yayına; ayrıca eylül ayında Birleşmiş Milletler genel merkezinde, BM Genel Kurulu'nca farklı alanlarda gerçekleştirilen **“Dönüşen Eğitim Zirvesi”**nde ortaya konan verilere dayanarak dile getireceğim. Covid 19 dünya liderlerini eğitimi dönüştürmekle ilgili bir dizi taahhütte bulunmaya zorladı. Benim de yaptığım gibi bu taahhütler pandeminin yansımalarını da içeriyordu.

ESKİ NORMALE DÖNMEK ÇÖZÜM DEĞİL

Ben konuşmamda eğitim kayıpları üzerinde durmayacağım. Sosyal ve psikolojik açıdan iyi oluş konusuna da dikkat kesilme gereği duymuyorum. Aslında yeniden iyileşme fikrine meydan okuyorum. Kesinlikle normale dönmek istemiyoruz. Çünkü, (eski) normal yeterince iyi değildi zaten. Eğitimde dışlanmaya, ayrımcılığa ve eğitim aracılığıyla eşitsizliklerin yeniden üretildiği bir normale geri dönmek istemiyoruz. Bu olumsuzlukların hepsi eğitim sistemlerinin gerçekten çok iyi becerdiği şeyler. Bu yüzden iyileşme ve “öğrenme kayıpları” gibi kavramlara meydan okuyacağım. Pandemi sırasında öğrendiğimiz çok şey var ve ben küresel politikalar düzeyinde bu derslerin neler olduğuna dikkat çekmek istiyorum.

**UNESCO İSTATİSTİK
ENSTİTÜSÜ'NE GÖRE,
SÜRDÜRÜLEBİLİR
KALKINMA HEDEFLERİNE
ULAŞMAK İSTİYORSAK
2030'A KADAR YAKLAŞIK
70 MİLYON ÖĞRETMEN
İSTİHDAM ETMEMİZ
GEREKİYOR. BU, ÇOK
SAYIDA ÖĞRETMENE
İHTİYAÇ DUYULDUĞU
ANLAMINA GELİR.**

Buradan alacağımız ilk ders, eğitimin değişebileceği gerçeğiyle ilgili. Kulağa basit geliyor ama eğitimde değişikliğe her zaman tanık olmazsınız; çünkü eğitim sistemleri çok ağır, çok geleneksel ve çok katı yapılardır. Ancak pandemi sırasında, eğitimin gerçekten değişebileceğini ve bunun bazen bir ana plan gerektirmeden de olabileceğini deneyimledik. Birkaç faktörün devreye girmesiyle bazı şeylerin anlık değişebileceğine şahit olduk.

İkinci olarak, öğretmenlerin bu değişimi sağlayacak kapasiteye sahip olduklarını; eğitim yönetmeliklerini taleplerdeki değişikliklere ve en zorlayıcı bağlamlara göre uyarlayabildiklerini gördük. Öğretmenler müfredatı, içeriği, öğrenme organizasyonunu; çeşitlendirilmiş yöntemleri kullanarak yeni duruma adapte edebildiler. Bu sayede eğitimin dönüşümünün de öğretmenlerin elinde olduğunun farkına varabildik.

Bence bu önemlidir. Öğrenme kayıplarından bahsediliyor. Pandemi bize hangi konuların temel olduğunu, hangilerinin hayati önemde olduğunu; hangilerinin zaman ve bağlama bağlı olarak değiştiğini gayet iyi

CARLOS VARGAS

*UNESCO Öğretmen Geliştirme
Bölümü Yöneticisi*

Küresel eğitim politikası konusunda uzmanlaşmış bir eğitim sosyoloğudur. Araştırmaları ve yayınları eğitim, insan hakları ve refah arasındaki ilişkiye, kamu politikasının yönelimleri ve söylemlerine ve bunların toplum üzerindeki etkilerine odaklanır. Latin Amerika ve Avrupa'daki üniversiteler, sivil toplum örgütleri, uluslararası kuruluşlar ve yerel yönetimlerde hem yaşam boyu öğrenme politikaları uygulamış hem de bunların eşitlik, kapsayıcılık ve sosyal adalet ile kesişimlerini analiz etmiştir.

2015 yılından bu yana UNESCO'da, beş kıtada eğitimin sosyal ve kültürel uygunluğu üzerine araştırmaları koordine ederek çalışmaktadır. Halen UNESCO genel merkezinde Öğretmen Geliştirme Bölümünü ve 2030 Eğitim için Öğretmenler Uluslararası Görev Gücü Sekreterliğini yönetmektedir.

gösterdi. Pandemi sırasında öz yeterliliğin ne kadar hayati olduğunu; bulaşmadan, enfeksiyondan nasıl kurtulabileceğimizi ve başkalarını nasıl güvende tutacağımızı öğrendik. Bu aslında pandemi sürecinde matematikten daha hayati bir konuydu, temel öğrenme denilen okuma ve yazma becerilerinden bile daha önemliydi. Bütün bunlar bize gösteriyor ki; öğrenme-öğretme sürecinde neyin temel olduğu ve ihtiyacımız olan temel öğrenmenin ne olduğu bağlama ve koşullara göre değişir. Bu bağlama ve bu şartlara en yakın aktörler ise öğretmenlerdir. Onlar öğrenen kitledeki sorunların neler olduğuna dair ilk elden bilgiye sahip olan ve eğitimi buna göre uyarlayabilen kişilerdir. Ancak bunu yapabilmek için öğretmenlerin desteklenmesi, tanınmaları, eğitilmeleri ve aynı zamanda politika yapıcı olarak kabul edilmeleri gerekiyor. Yani müfredatı fiilen uygulamak dışında öğretmenlerin karar verici olmaları da gerekiyor. Sınıf düzeyinde içeriğin uygunluğuna, zamanlamaya, farklı formatların neler olması gerektiğine karar verecek olan öğretmenlerdir. Pandemi sürecinde bütün bir öğrenim takvimi pencereden dışarı atıldı; öğrenme alanları,

Covid Neslinin Geleceği başlıklı 2. oturumun ardından Türkiye Maarif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi İpek Coşkun Armağan Carlos Vargas'a plaketini verirken.

öğrenme içerik ve yöntemleri değişti. Öğretmenlerin rolünün daha da önemli hale geldiği bu dönüştürücü eğitim zirvesinden çıkardığımız derslerden biriydi.

Her şeyden önce eğitimde dönüşüm öğretmensiz gerçekleştirilemez. Ancak, dünya çapında büyük oranda bir öğretmen açığı olduğunu görüyoruz. Küresel çapta okul öncesi, ilk ve ortaokul düzeyinde yeterince öğretmenimiz yok. UNESCO İstatistik Enstitüsü'ne göre, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak istiyorsak 2030'a kadar yaklaşık 70 milyon öğretmen istihdam etmemiz gerekiyor. Bu, çok sayıda öğretmene ihtiyaç duyulduğu anlamına gelir. Öte yandan öğretmenlerin meslekten ayrılması da aynı bir sorun.

ÖĞRETMENLİĞİ CAZİP HALE GETİRMELİYİZ

Öğretmenler çalışma koşulları, sözleşme şartları ve ücretlerin düşük olması gibi nedenlerle mesleği yeterince cazip bulmuyorlar ve görevden ayrılıyorlar. Öğretmenlerin huzurlu bir ortamda çalışmalarını gerektiği

GÜYA, EĞİTİM KALİTESİNİ SAĞLAMAK ADINA, ÖĞRETMENLERİN YAPTIĞI İŞİ BALTALAYAN, ONLARI KISITLAYAN BİR TEFTİŞ MEKANİZMASIYLA ONLARI DENETLİYORUZ. NEYİ, NE ZAMAN VE NASIL ÖĞRETECEKLERİNE BİZ KARAR VERİYOR, ONLARIN KOYDUĞUMUZ YÖNERGELERE SADIK OLUP OLMADIKLARINI SÜREKLİ TEST EDİYORUZ. BÜTÜN BU NEDENLERDEN DOLAYI ÖĞRETMENLİK CAZİBESİNİ YİTİRİYOR.

üzerine düşünmemiz gerekiyor. Onların meslekte kalabilmelerini sağlayacak tedbirler almalıyız. Günümüz şartlarında öğretmen maaşlarını diğer meslek çalışanlarıyla karşılaştırmak pek mümkün görünmüyor. Sözleşme şartlarının güven vermediği de doğru. Ancak, iyi ücretlerle öğretmen istihdam eden ülkelerde bile, son beş yıldır öğretmenlerin mesleği bıraktıklarına şahit oluyoruz. Bu durumda, öğretmenlerin ücret durumları ve sözleşme şartlarını yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor. Bu konu;

öğretmenlere ne kadar iyi davrandığımızla, onların pedagojik yargılarına ne kadar güvendiğimizle, öğretmenlerin sınıfta ürettikleri bilgiye ne kadar değer verdiğimiz ve bu bilgiyi nasıl kullandığımızla ilgilidir.

Güya, eğitim kalitesini sağlamak adına, öğretmenlerin yaptığı işi baltalayan, onları kısıtlayan bir teftiş mekanizmasıyla onları denetliyoruz. Ne öğreteceklerine, ne zaman ve nasıl öğreteceklerine biz karar veriyor, onların koyduğumuz yönergelere sadık olup olmadıklarını sürekli test

ediyoruz. Bütün bu nedenlerden dolayı öğretmenlik cazibesini yitiriyor.

Öğretmenliği entelektüel açıdan tatmin edici bir meslek haline getirmek için, ücret, sözleşme gibi konuların yanında buna da dikkat etmek gerekir. Öğretmen mesleğini yaparken tatmin olmalı ki başkalarına da ilham verebilsin.

Diğer bir konu da öğretmenlerin mesleki gelişimleri için sahip oldukları fırsatlarla ilgilidir. Birçok ülkede öğretmen niteliği ile ilgili sorunlarımız var. Öğretmenlerin çoğu öğretmen olmak için uygun niteliklere sahip değil. Bunun yeterli pedagoji eğitimi almamış olmakla da bir ilgisi var. Öğretmenlere belirli nitelikleri kazandırmamız için onlara meslek hayatları boyunca bazı fırsatları sunmamız zorunludur.

Akran öğrenimi değişim toplulukları, uygulama toplulukları, öğretmenlerin ürettikleri bilginin sentezlendiği öğrenme toplulukları, sadece öğretimin iyileştirilmesi için değil, belirli bir ortamda diğer öğretmenlerin bu bilgileri kullanabilmeleri için de paylaşım fırsatı sunarlar. Daha da önemlisi bu topluluklar eğitim politikaları hakkında geri bildirimde bulunarak yasalar ve sahadaki gerçeklerle ilgili güvenilir değerlendirmelerde bulunabilirler. Ama biz bu gerçekler hakkında öğretmenlerin sesine nadiren kulak veririz. Öğretmenleri dikkate almanın önemli olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlerin bir fark yaratmasını, yenilik çabalarına katkıda bulunmasını istiyorsak, onlara gereken özerkliği ve yetkiyi vermemiz gerekiyor.

Dolayısıyla mesleki gelişim; öğretmenlerin uygulamalarını yeni şartlara uyarlamalarına, öğrencilerinin farklı ihtiyaçlarını karşılamalarına, hizmet eder. Bu sayede öğretmenler öğrencilerine aidiyet bilinci kazandırabilir, onlara kendileri ve dünya için sorumluluk duygusu aşılayabilirler.

O zaman profesyonel gelişimi farklı bir şekilde düşünmeliyiz. Öğretmenlere gerçekten yenilik yapabilmeleri için daha fazla

özerklik vermemiz gerekiyor. Ahlaki özerklik konusu, sadece sınıf ortamını içeren bir konu değildir. Özerklik, eğitim politikaları bağlamında öğretmenlerin eğitimle ilgili karar alma süreçlerine katılabilmeleri ile de ilgilidir. Politikacılar olarak bunu pek dikkate almıyoruz. Öğretmenler de karar masalarında yer almaya alışkın değiller. Öğretmenlerin sahip oldukları bilgi ve birikimle masaya çözümler getirebilecekleri, politika üretebilecekleri topluluklarla çalışabilmeleri de mesleki gelişimle alakalıdır.

ÖĞRETMENLERİ MERKEZE ALAN BİR TOPLUMSAL SÖZLEŞME?

Eğitimi herkes için daha iyi, daha sürdürülebilir bir gelecek tasarımı düşünerek dönüştürmeye çalışıyoruz. Web sitemizi ziyaret ettiğinizde, yaklaşık iki buçuk yıl boyunca çok sayıda entelektüel, öğretmen, politikacıya danışılarak UNESCO tarafından hazırlanan eğitimin geleceği konulu uluslararası komisyonun raporunu bulabilirsiniz.

Rapordaki beşinci bölüm, öğretmenlerin eğitim üzerindeki etkilerinden bahsediyor. UNESCO'nun öğretmenlerin çalışmalarına ilişkin gündemini şekillendiren de bu vizyondur. Her şeyden önce bu rapor, eğitim için öğretmenleri merkeze alan yeni bir toplumsal sözleşme çağrısında bulunuyor. Eğitimi yeniden tasarlarken öğretmenliği işbirlikçi bir meslek olarak yeniden biçimlendirmeliyiz. Bu yayının ve UNESCO'nun eğitim alanındaki çalışmalarının ilkelerinden biri budur. Öğretmenliği işbirlikçi bir meslek olarak düşünmenin siyasi sonuçları olacaktır. Hep birlikte, öğretmenlerin sesinin karşılık bulduğu bir siyaset tarzı üzerinde düşünmeliyiz.

Öğretmenlerin bilgi takası, iş birliği, diyalog ve katılım yoluyla birbirlerinden öğrenebilmelerinin imkanını oluşturmalıyız. Topluluk duygusunu besleyen pedagojiler, eylem araştırması, hizmet öğrenimi, sosyal erişim ve diğer konularda onların çalışmalarını için zemin hazırlamalıyız. Bu yöntemler doğası gereği kolektiftir ve öğretmenlerin

bilgilerini uygulamalarına, birbirlerinden öğrenmelerine, ayrıca onlara olan güvenin yeniden kazanılmasına yardımcı olur.

Pandemi sonrası dönemde öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu becerilerin neler olduğunu düşünersek, bunların, öğretmenlerin geliştirmek ve uygulamak üzere edindikleri becerilerle aynı olduğunu söyleyebilirim. Eğitimi öğrencilerin ihtiyaçlarına, isteklerine uyarlamak, onlara merak, yaratıcılık ve yaşam boyu öğrenme konusunda ilham vermek bu becerilerdendir. Yani öğretmenlerin; öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmelerini sağlamak, onlara öğrenmeye devam etme arzusu kazandırmak; öğrencilere küresel bir topluluğa ait olma duygusu verecek bu topluluğa, birbirlerine ve gezegene karşı sorumluluk duygusu aşılacak için gereken becerilere sahip olmaları gerekir.

Eğitimin en önemli işlevlerinden birinin aynı zamanda sosyalleşme olduğunu unutuyoruz. Dolayısıyla birlikte topluluklar oluşturma, birlikte uyum içinde yaşama, bir toplum olarak gelişme şeklimiz, insanlık adına önemli derslerle doludur. Dolayısıyla, sosyalleşmek, özneleşmek, kimlik kazanmak, tercihlerde bulunmak, etik davranış geliştirmek için bir araç olarak organize edilecek bir eğitim fikrini baltalamamız gerektiğini düşünüyorum.

Kayıpları, kazanımları, iyileştirme ve dönüşümü düşündüğümüzde, uyum sağlama ve dönüşüm arasında bir denge kurmamız gerekir. Dirençli olmamız gerektiğine katılıyorum ama her zaman işgücü piyasasındaki dengesizliklere, iklim değişikliğinin getirdiği sorunlara uyum sağlamak zorundayız. Uyum sağlamak istemeyeceğimiz durumlar da yok değil. Belirli ayrımcı kalıpları benimseyen bir topluma, ayrımcılık yapan bir eğitim sistemine uyum sağlamak istemiyorum mesela. Dolayısıyla uyum sağlamak yerine dönüşmemiz gerekiyor. Eğitim sistemlerimizde gerçekten değişiklikler görmek istiyorsak, uyum sağlama ve dönüşüm arasındaki dengeyi mutlaka sağlamamız gerektiğini düşünüyorum.

Akln
ve Kalbin,
Geçmiş ve
Geleceğin
Ülkesi:

Pakisi

İslamabad Havaalanından Pakistan'a ayak basarken
İkbal'in dizelerini mırıldanıyorum usulca:

*“Yaşamın aklın ürünü, aşkın gizemidir evrenin
Ey toprak bedenli bu aleme hoş geldin”*

U Bekir Bilgili

stain

Ülkeler ve Kùltürler

Jslamabad Havaalanından Pakistan'a ayak basarken İkbâl'in dizelerini mırıldanıyorum usulca:

**“Yaşamın aklın ürünü,
aşkın gizemidir evrenin**

**Ey toprak bedenli
bu aleme hoş geldin”**

İkbâl'in alıntılıdığım dizelerindeki “hoş geldin” hitabının muhatabını kendim bilerek, şiirde kastedilen manayı biraz da kendime uyarlayarak İslamabad havaalanından şehre doğru yol alıyorum. Himalayaların güney eteklerinden başlayarak İndus vadisine uzanan bambaşka bir aleme adım attığımı hissediyorum. Pakistan gerçekten de insanlarıyla, doğasıyla, kültürüyle, karmaşasıyla ve bu karmaşanın ortasında hayatın her anına işlemiş tevekkülüyle bambaşka bir alem.

PAKİSTAN ADI

Pakistan adı, Urduca ve Farsça'da Pak (temiz) ülke anlamına gelse de aslında Pakistan'ı oluşturan beş eyaletin baş harflerinden oluşan bir terkiplerle oluşturulmuş. Bu ismi ilk kez gündeme getiren, Hindistan Müslümanlarının bağımsız bir devletin çatısı altında toplanması fikrini ortaya atan siyasi liderlerden, aynı zamanda Pakistan Ulusal Hareketinin kurucusu Çavdheri (Choudhri) Rahmet Ali olmuş.

P- Pencap

A- Afganya

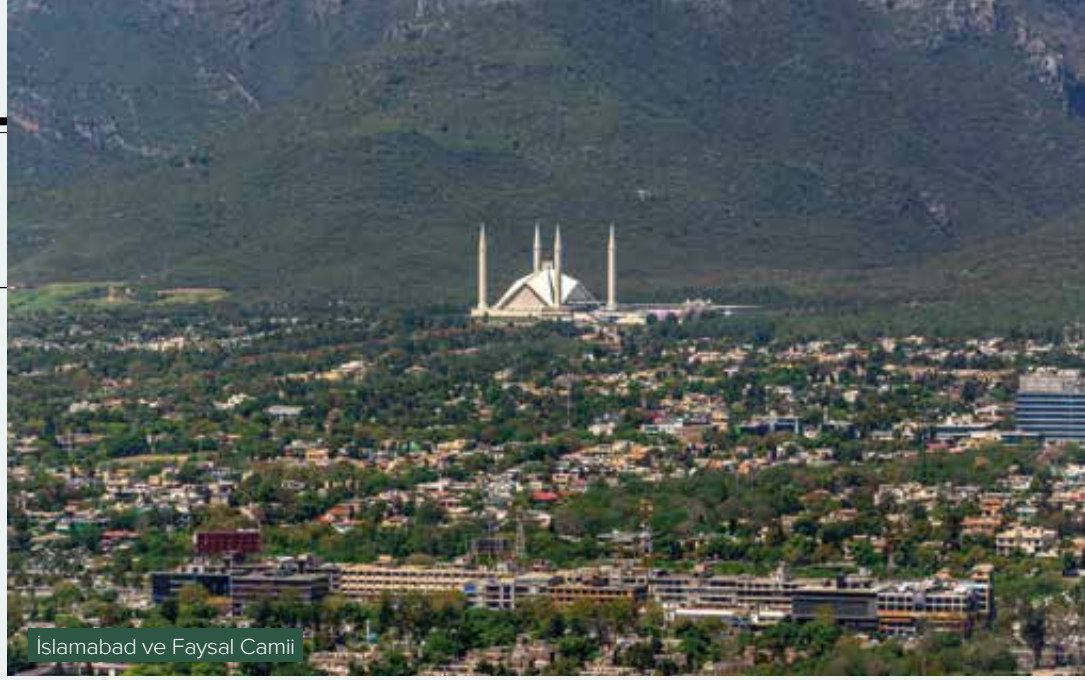
K- Keşmir

S- Sind

TAN - BelucisTAN

Eyaletlerinin baş harfleri, kurulacak ülkenin saf ve temiz olduğuna vurgu yapan ideal bir anlamla bütünleştirilerek ülkeye ad olmuş.

Pakistan tarihini, bir parçası olduğu Hint alt kıtasının tarihiyle bir düşünmek gerekir. Bu topraklar tarih öncesi çağlardan beri birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, büyük imparatorlukların hayallerini süsleyen zenginliklerin vatanı olmuş. Büyük İskender'in Hindistan'ı ele geçirme hayaliyle

İslamabad ve Faysal Camii

çıktığı yolda son durağı, bugün Pakistan'ın önemli şehirlerinden biri olan Multan. İskender buraya yakın bir yerde Malli adlı bir grupla savaşta ağır yaralanmış ve dönüş yolunda İran'da ölmüş. İndus vadisi boyunca okyanusa uzanan bereketli toprakları görünce Kristof Kolomb'un dünyayı tersinden dolanıp bu coğrafyaya ulaşma emeline hak veriyorsunuz. Kolomb, son nefesini verirken dahi, ulaştığı toprakların Hindistan olduğunu düşünüyordu.

Bölgede, 711 yılından itibaren Müslümanların hakimiyeti başlıyor. Pakistan'da farklı adlar altında Arap, Türk, Fars, Moğol hanedanları hüküm sürüyor, 963 yılında Gazneli Mahmud'la başlayan Türk hanedanlar dönemi, Timur soyundan gelen Babür Şah'ın kurduğu Babür Türk İmparatorluğu ile İngiliz işgaline kadar devam ediyor.

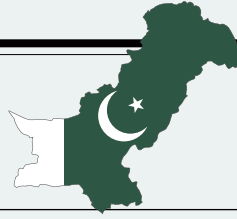
Pakistan'ın tarihinde Türk devletleri önemi bir yer tutuyor, Ak Hunlar döneminden başlayan siyasi ve kültürel ilişkiler, Pakistan'ın kültürel ve sosyal hayatında hâlâ hissedilen derin izler bırakmış. Bunun en çarpıcı örneği Pakistan'ın resmi dili olan Urduca. Babür İmparatorluğu döneminde ordu dili olarak ortaya çıkan Urduca, aslında Ordu'nun kullandığı dil manasına geliyor ve Hint dilleri yanında Arapça, Farsça ve Türkçe kelimeleri de bolca barındırıyor. Pakistan'da altmışa yakın yerel dil konuşuluyor ama Hindistan'dan ayrı bağımsız bir toplum ve devlet oluşturma idealinin taşıyıcısı olarak Urduca, bütün bu etnik aidiyetlerin üzerinde birleştirici bir unsur ola-

rak özenle korunuyor ve eğitim dili olarak da Urduca kullanılıyor.

İngiliz sömürge dönemi sadece Pakistan için değil tüm Hint alt kıtası için önemli kırılmalara yol açıyor. Bölgedeki bağımsızlık mücadeleleri işgal sonrası dönemde Müslümanların ayrı bir devlet çatısı altında bir araya gelme fikrini güçlendiriyor. Seyyid Ahmet Han, Chavdheri Rahmet Ali, Muhammed Ali Cinnah, Muhammet İkbâl gibi liderlerin şiddetle savunduğu bu fikir, 1947 yılında Pakistan'ın bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkmasıyla sonuçlanıyor. Farklı etnisite ve bölgelerden oluşan Pakistan'ın Millî bir devlet olarak tesisinde birleştirici bir unsur olarak İslamiyet büyük bir önem taşıyor. Hindistan'la bağımsızlık sonrası da devam eden mücadele dönemi Pakistan'ın, bu karşıtlığı ve İslam'ı, bir ülke olarak mevcudiyetini koruyabilmenin ontolojik dayanağı olarak görmesine yol açıyor. Pakistan'ın sokaklarında, sosyal ve kültürel yaşamında İslam'a dair görünürlükler ve dini hassasiyet belki de bu yüzden oldukça yoğun bir şekilde hissediliyor.

BİR ULUSUN GELECEK TASAVVURUNUN SİMGE ŞEHİRİ: İSLAMABAD

İslamabad ülkenin başkenti ve idari merkezi olarak planlanmış ve sonradan kurulmuş bir şehir. Bu yönüyle Türkiye'nin başkenti Ankara'yla kıyaslanabilir. Havaalanından şehre doğru yol alırken, titiz bir planlama sürecinden sonra şehrin imarına başlandığını anlayabiliyorsunuz.

Pakistan İslam Cumhuriyeti
Başkent: İslamabad
Yüzölçümü: 796.095 km²
Nüfus: 225,2 milyon (2021)

Resmi Diller: İngilizce (resmi dil),
Urduca (milli dil), Pencabi, Sindhi,
Seraiki, Peştuca, Beluci
Para Birimi: Pakistan Rupisi

Faysal Camii

Pakistan'ın bağımsızlığından sonra Muhammed Ali Cinnah ve diğer Müslüman liderler tarafından "Yeni bir başkent" inşası fikri ortaya atılıyor.

Başkent'in savunma özellikleri iklim ve tabii güzellikleri göz önüne alınarak Potwar Platosu'nda kurulmasına karar veriliyor. Bu süreçte İslamabad'a 15 km. mesafedeki Ravalpindi geçici başkent ilan ediliyor. İslamabad'ın inşası sürecinde gereken iş gücü ve lojistik de buradan sağlanıyor. 1963'te şehir yerleşime açılıyor ve Kasım 1966'da da başkent ilân ediliyor.

Şehirde gezerken kuruluşunda uygulanan planın hâlâ korunduğunu görebiliyorsunuz. Semtler birbirinden "sektör" olarak adlandırılan bölümlerle ayrılıyor. Her sektör bir harfle anılıyor. "E" harfinden "I" harfine kadar sektörlerin bulunduğu kentte bu bölgeler, kendi içinde sayılarla ayrılıyor. Kuş bakışı bakıldığında küçük kareler şeklinde görünen şehrin her bölgesi ayrı bir özelliğiyle ön plana çıkıyor. Tüm bölgelerin

en kuzeyinde bulunan diplomatik bölgeye yakın olan F-6 ve G-6 sektörleri özellikle kentte yaşayan yabancılar ve diplomatlara hitap ediyor.

F6 sektörü İslamabad'ın daha zengin kesimine ev sahipliği yapıyor. Alışveriş ve eğlence mekanları da daha çok bu bölgede yoğunlaşıyor. Bu bölge akşamları da daha canlı ve genellikle çay hane adı verilen mekanlarda Pakistanlıların sevak dinlediği Khavali sanatçıların canlı konserlerini dinleyebiliyorsunuz.

Bugün artık İslamabad'la birleşmiş olan Ravalpindi, Zero-point adı verilen bir sınırla İslamabad'dan ayrılıyor. İdari olarak da Pencap eyaletine bağlı olan Ravalpindi'ye geçtiğinizde Pakistan'ın diğer kentlerinden farklı olmayan daha düzensiz ama daha canlı bir dünyaya adım attığınızı hissediyorsunuz. Burada trafikte de kurallar İslamabad'dan farklı. İslamabad'da yasak olan genellikle motosiklete bir kabin monte edilerek imal edilen ve Pakistan'da toplu taşımada en yaygın araç

olan rikşa (Pakistanlıların verdiği isimle Tuk Tuk) burada en yaygın ulaşım aracı.

İslamabad'ın çevresinde birçok doğal güzellik bulunuyor. Damen-e Koh, İslamabad'ı tepeden seyretmek için harika bir nokta. Barındırdığı bitki ve hayvan çeşitliliğiyle de cennetten bir parça adeta. Özellikle maymunlar her yerdeler. Sizden gelen ikramı da geri çevirmiyorlar. Ancak sosyal mesafeye dikkat etmeniz gerekiyor. Daha önce doğal ortamında maymun görmeyen biri olarak, tecrübe ettiğim kadarıyla, 1,5 metreden fazla yaklaşsanız önce bir uyarı sesi çıkarıyorlar. Bu uyarıya aldırış etmediğiniz takdirde saldırıya hazır olun.

Rawal gölü, Margalla tepeleri şehrin diğer doğal güzellikleri arasında. Rawal gölünün etrafında çok güzel parklar yer alıyor. Pakistanlılar şehrin karmaşasından uzaklaşıp nefes almak için gölün çevresine akın ediyorlar. Bu parklardan birinin adı da Ankara Park.

FAYSAL CAMİ

İslamabad Pakistan'ın en önemli anıtsal yapılarına ev sahipliği yapıyor. Bunların en başında da bir Türk mimarın imzasını taşıyan Faysal Camii geliyor.

Faysal Camii, şehrin kuzeyinde bulunan Margala Tepeleri Milli Parkı'nın eteklerinde yer alıyor. Yaban hayatı, yeşili ve akarsularıyla ülkenin önde gelen milli parklarından Margala Tepeleri, özellikle kentte yaşayan yabancıların yürüyüş, tırmanma ve kamp yapma imkânı bulduğu noktalardan biri.

Aslında Mimar Vedat Dalokay bu projeyi Ankara Kocatepe Camii için hazırlamış. Başka bir proje uygun görüldüğü için Dalokay'ın projesi İslamabad'da hayata geçme imkânı bulmuş. Cami günümüzde Pakistan'ın en önemli sembolleri arasında. Suudi Arabistan Kralı Faysal'ın 120 milyon dolar bağışıyla yapıldığı için de camiye onun adı verilmiş.

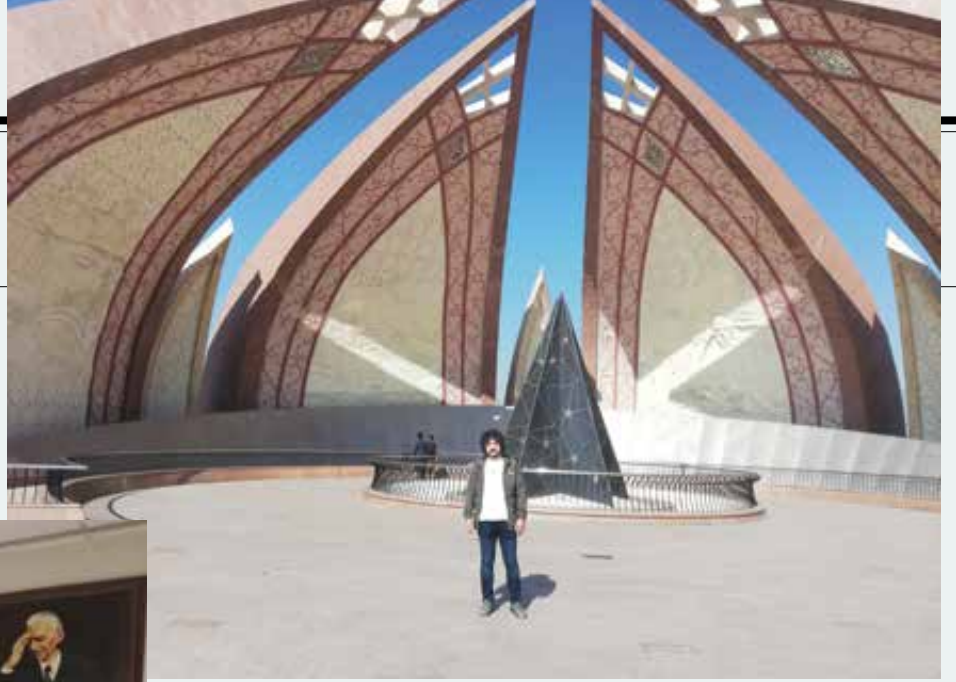
100 bin kişinin aynı anda ibadet edebildiği camiye dış avludan itibaren ayakkabılarınızı çıkararak girmeniz ve ana mescide ulaşmak için uzun bir yol katetmeniz gerekiyor.

Ülkeler ve Kùltürler

Pakistan Anıtı:

Anıt Pakistan'ın birliğini simgeliyor. Dört büyük taç yaprağı Pakistan'ı oluşturan dört eyaleti simgeliyor.

Bağımsızlık anıtının yanında yer alan müzede, Pakistan bağımsızlık mücadelesine ait fotoğraflar yanında Pakistan'ın kurucu önderlerine ait kişisel eşyalar sergileniyor.

YEME İÇME

İslamabad'da birçok küresel markanın zincir restoranları olsa da benim tercihim gittiğim ÷lkelerde yerel lezzetleri tatmaktır. Çünkü bir ÷lkenin yemek kùltürünün o ÷lkenin yaşam şekli ve insanları hakkında çok şeyler anlatıldığını düşünürüm. İslamabad'daki dostlarım, bunun için Ravalpindi'ye geçmemiz gerektiğini söylüyorlar. Ravalpindi'ye bir Türk firmasının yaptığı ve işlettiği metrobüs aracılığıyla ulaşmak da mümkün.

Ravalpindi'de Street Food denilen bir sokağa giriyoruz. Seyyar satıcıların arasından yol bularak bir mekâna geçiyoruz. Yemekler bu sokakta genelde dışarıda yeniyor. Masa yerine sedirler üzerine atılmış minderlere bağdaş kuruyorsunuz. Bu sokakta Pakistan'a özgü geleneksel lezzetlerin birçoğunu tatmak mümkün. Büyük ve küçükbaş hayvanlarının yanında tavuk eti de çok tüketiliyor. Çok fazla baharat kullanıyorlar. Eğer alışık değilseniz yemekler damak zevkinize hitap etmeyebilir. Garsona "az baharatlı olsun" demenin de bir anlamı olmadığını siparişimiz geldiğinde anladım. Baharat söz konusu olduğunda Pakistanlıların "az"ıyla, bizimki arasında bir hayli fark var.

Çayı bizim alışık olduğumuz tarzda tüketmiyorlar. Genellikle yeşil çay tercih ediliyor ve su yerine sütle demledikleri çayı bol şekerle servis ediyorlar. Pakistanlıların en sık yedikleri ve sevdikleri et yemekleri ise, tika (bir tür tavuk şiş), köri ve köfteler. Ayrıca Tandoori dedikleri ve tandırda pişirilen bir tür et yemeğini de çok seviyorlar.

MÜZE VE ANITLAR

Pakistan'da önemli gör÷len olaylar ve günleri hafızalarda canlı tutmak için şehirlerin önemli noktalarına pek çok anıtsal yapı inşa edildiğini gör÷yorsunuz. Bunlardan bir tanesi de Pakistan anıtı. Anıt ÷lkenin kùltürel çeşitliliğini ve ulusal birliğini simgeleyen modern bir mimari yapı. Dört büyük taç yaprağı Pakistan'ı oluşturan eyaletleri simgeliyor.

Anıt İslamabad'a hâkim bir tepede yer alıyor ve şehrin her yanından gör÷lebiliyor. Anıt'ın yanında Pakistan bağımsızlık mücadelesi ve kuruluş sürecini anlatan objelerin yer aldığı bir de hafıza müzesi bulunuyor. Müzede, bağımsızlık mücadelesinin liderlerine ait eşyalar ve fotoğraflar sergileniyor.

İslamabad'm, ÷lkenin ilk çağlardan bugüne medeniyet serüvenine ışık tutan bir diğer önemli müzesi de Lok Virsa. Bu harika etnografya müzesinde Pakistan tarihi ve kùltürüne ait ahşap oymalar, mücevherat ve tekstil ürünleri gibi geleneksel Pakistan el sanatlarının geniş bir koleksiyonu sergileniyor.

Ravalpindi'de bulunan Street Food Pakistan'a özgü lezzetleri tadabileceğiniz mekanlardan biri.

Lahor Walled City'de geleneksel kıyafetleriyle bir esnaf.

Ebülhasan Nadir Üz-Zaman'ın Cihangirname'sinde Cihangir Şah'ı gösteren bir minyatür.

AŞKIN VE GİZEMİN ŞEHİRİ LAHOR

İslamabad'dan Lahor'a karayoluyla geçiyorum. Yol boyunca "tepe" diyebileceğim herhangi bir yükseltiye rastlamamak beni çok şaşırtıyor. Pencap, beş su (Nehir) demek. Bu nehirlerin suladığı uçsuz bucaksızmış gibi görünen ovalarda yoğun bir tarım faaliyeti olduğunu gözlemleyebiliyorsunuz. Lahor'a doğru yaklaşırken tuğla fabrikalarının çokluğu dikkatimi çekiyor. Bu fabrikaların bacalarından kesif, simsiyah dumanlar ovanın üzerine yayılıyor. Lahor hava kirliliği bakımından dünyada ilk sırada. Bunun nedenini bu manzarayı gördüğünüzde anlayabiliyorsunuz.

Lahor, Pakistan'ın en eski şehirlerinden biri. Binlerce yıllık tarihinde bölge için her zaman önemli olmuş. Gazneli Mahmud ve birçok fatih, Hindistan içlerine yaptıkları seferlerde Lahor'u ana üs olarak kullanmış. Lahor'a asıl kimliğini verense Babür Hükümdarı Cihangir Şah. Babürlüler, özellikle de Cihangir Şah döneminden kalan muhteşem güzellikteki eserlere bakarak bu yargıya kolayca ulaşabiliyorsunuz.

Lahor, farklı dinden, etnisiteden insanların bir arada yaşadığı 15 milyona yaklaşan nüfusuyla Karaçi'den sonra Pakistan'ın ikinci büyük kenti ve ülkenin kültür başkenti.

GÜNEY ASYA TARİHİNE BİR YOLCULUK: LAHOR MÜZESİ

Lahor gezimize tüm Hint alt kıtasının en önemli müzelerinden biri olan Lahor müzesiyle başlıyoruz. Bina en başından müze olarak tasarlanmış, Hint ve İngiliz mimarisinden izler taşıyan görkemli bir yapı. Müzede Pakistan'ın tarihine bir yolculuk yapıyorsunuz. İlk çağlardan günümüze bölgede etkili olan kültürlerle ait objeler, kendilerine ayrılmış bölümlerde ayrı ayrı sergileniyor. İlk çağlar, Hindu, Budist, İslam, Sih ve İngiliz işgal dönemlerine ait eserler dönemine göre ayrılmış bağımsız bölmelerde tarihi sıralamaya göre ziyaret edilebiliyor. Müzede dolayısıyla bütün bir Hint Alt Kıtası'nın tarihine belgesel tadında bir yolculuğa çıkıyorsunuz. Bu harikulade müzenin hakkını vermek için en az iki saat ayırmalısınız.

Ülkeler ve Kültürler

ANARKALİ ÇARŞISI

Lahor müzesindeki doyumsuz tarih yolculuğunun ardından Lahor'un günlük hayatını en canlı şekilde gözlemleyebileceğiniz noktalardan biri olan Anarkali Çarşısı'na doğru yola çıkıyorum.

Çarşı'da giyimden elektroniğe, hediyelik eşyadan gıdaya her şeyi bulabilirsiniz. Çarşının ana caddelerinde kaldırım yok. Sağda solda sokak satıcıları... Bazı ara sokaklar iki kişinin yan yana yürüyemeyeceği kadar dar. Ama bu dar sokaklarda beklenmedik sürprizlerle karşılaşabilirsiniz. Bugün farklı amaçlarla kullanılan Hindu tapınaklarına, küçük mescitlere, türbelere, eski Lahor evlerine rastlamanız mümkün. Çarşı'nın ana caddesi Mall Road üzerinde solda kalan dar sokaktan geçip, dükkanların sınırlarını birbirinden ayırmakta zorlanacağınız Banu Bazaar'a ulaşıyorsunuz.

Burada esnaf özellikle Türklere büyük muhabbetle yaklaşıyor. Türk olduğunuzu söylediğinize, ikramda bulunmak, hatta fotoğraf çektirmek isteyenler oluyor.

Anarkali Urduca'da "nar tanesi" anlamına geliyor. Çarşı efsanelere konu olmuş, Şah Cihangir'in gönlünü kaptırdığı bir cariye

Bostan ve Gülistan'ın Lahor Müzesinde bulunan yazma nüshası.

alıyor adımı. Cihangir'in babası Ekber Şah bu yasak aşktan haberdar olunca, Anarkali'yi sarayın duvarları arkasına hapsediyor ve 1599 yılında da idam ettiriyor. Şah Cihangir tahta geçince sevdiğinin hatırasına şimdi bu çarşının içerisinde kalan muhteşem bir türbe yaptırıyor. Bu arada Cihangir'in bir diğer aşkı Ercümen Banu Begüm adına da Agra'da Tac Mahal'i inşa ettirdiğini hatırlıyorum. "Acaba aşkı bu kadar güzel ifade eden başka bir hükümdar var mıdır?" diye düşünmekten de kendimi alamıyorum.

Lahor Müzesinden Buda'yı tasvir eden bir eser.

Anarkali Çarşısının, dar sokaklarında "rikşa" ve motosiklet trafiğinden zorlukla ilerleyebiliyorsunuz.

Badşâhî Camii

Vezir Han Camii

Anarkali Çarşısı

Badşâhî Camii iç mekan süslemelerinden bir detay.

Pakistan'ın Milli Şairi İqbal'in Badşâhî Camii girişindeki türbesi

ESKİ ŞEHİR

Walled City olarak da adlandırılan eski şehir; türbeleri, ibadethaneleri, hamamları ve muhteşem şehir kaplılarıyla Lahor'un tarihine yolculuk yapmak için ihmal edilmemesi gereken bir alan. Lahor'un kimliğini kazandıran anıtsal yapıların birçoğu da burada bulunuyor.

BADŞÂHÎ CAMİİ

Badşâhî Camii, hem Pakistan'ın hem de Güney Asya'nın ikinci büyük camisi. Babür İmparatorluğu'nun altıncı sultanı Evrengeç tarafından inşa ettirilen Badşâhî Cami, avlusuyla birlikte, 100 bin kişinin aynı anda ibadet edebileceği büyüklükte. Pakistan'ın millî şairi Muhammed İqbal'in kabri de caminin hemen yanında bulunuyor ve Pakistanlılar tarafından günün her saati ziyaret ediliyor. Badşâhî Camii Lahor'un silüetini oluşturan en önemli tarihi yapılardan biri.

VEZİR HAN CAMİİ:

Babür İmparatoru Şah Cihan döneminde yaptırılan cami, adını 1639 yılına kadar Lahor Valisi olan Nawab Vezir Han'dan almış. Mimari tarzı ve eşsiz süslemeleriyle görünümleri büyüleyici. Lahor Kalesi'nin dışında eski şehrin (Walled City) dar sokaklarında, satıcı tezgahlarının arasından geçerek Lahor Kalesi'ne yürüme mesafesindeki camiye ulaşabiliyorsunuz. 13. yüzyılda İran'dan göç eden ve Tuğluklar döneminde Lahor'da yaşayan Seyit Muhammed İshak Gazroni'nin mezarı caminin avlusunda yer alıyor ve Lahorlular tarafından en çok ziyaret edilen türbelerin başında geliyor.

Ülkeler ve Kùltürler

Lahor Kalesi

LAHOR KALESİ

UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan kale, erken Babür mimarisinin en güzel örneklerinden biri. Badşâhî Camii'nin karşısında yer alan heybetli kapıdan girilen kale, Babür devletinin ihtişamını yansıtan köşkleri, sarayları, geniş bahçeleriyle huzur veren bir mekân. Ekber Şah zamanında yapımına başlanan ve kadim kent olarak da adlandırılan kale, 1605 yılında oğlu Cihangir tarafından tamamlanmış.

Kale içerisinde Babür İmparatorları döneminden kalma 21 anıt ve 3 müze yer alıyor. Cihangir'in eşi Mümtaz Mahal için yaptırdığı Aynalı Saray, Şah Cihan devrinde yapılan "Çilsütun" yani kırk sütun denilen Divan-Umm en önemli mimari eserler.

CİHANGİR ŞAH TÜRBESİ:

Babür Devleti'nin dördüncü hükümdarı olan Cihangir Şah'ın 1627'deki ölümünün ardından inşasına başlanan türbe 10 yılda tamamlanıyor. Türbenin banisi Cihangir'in eşi Nur Cihan'ın kabri de burada yer alıyor. Kare şeklindeki türbenin her köşesinde 30 metre yükseklikte 4 minare bulunuyor. Mezarın çevresinde ise 16 bahçe ve 8 çeşme yer alıyor.

UNESCO Dünya Mirası listesindeki türbe, Pakistan'da Babür sultanlarına ait tek mezar Cihangir Şah'a ait olduğu için türbe, Pakistan devleti ve halkı için özel bir önem taşıyor.

Pakistan'da Babür sultanlarına ait tek mezar Cihangir Şah Türbesi.

LAHOR BAHÇELERİ

Lahor cennetten bir köşeyi andıran bahçeleriyle de ünlü bir şehir. Adeta cenneti yeryüzüne indirme iddiasıyla inşa edilmiş izlenimi bırakan bu muhteşem bahçeler Ekber döneminden başlayarak Hindistan'ın birçok şehrinde ortaya çıkıyor. Cihangir ve karısı Nur Cihan, Babür hükümdarları arasında bahçe yapımına en çok önem verenler arasında. Bizzat Cihangir'in emirleriyle inşa edilen Lahor'daki Dilkuşa Bahçesi ve Badami Bahçe bugün bile ihtişamıyla sizi büyülüyor. Bu bahçelerin en büyüklerinden biri olan Şalamar Bahçeleri sizi Lahor'un karmaşasından, gürültüsünden alıp bir rüya alemine bırakıyor.

Pakistan, başta da belirttiğimiz gibi ancak yaşayarak anlayabileceğiniz bir alem. Benim gibi ziyaretçiler ilk bakışta büyük bir kaosun ortasına düşmüş gibi hissedebilir. Şaşırtıcı olansa telaşsız ama sürekli hareket eden kala-

balıkların arasında kimsenin bundan şikâyet etmemesi. Kaosun düzen olduğu Pakistan sokaklarında dolaşırken, insanın her durumda yaşamını sürdürmek için kendince çözümler üretmekte ne kadar mahir bir varlık olduğunu anlıyorsunuz. Pakistan'da dolaşmak, tarihiyle, kültürel çeşitliliğiyle, dil zenginliğiyle, mimari ve sanat zevkiyle, inançlarıyla, huzur veren ihtişamlı bahçeleriyle aynı zamanda insanlığın tarihine bir yolculuk gibiydi.

Şalamar Bahçeleri

Türkiye Maarif Vakfı

Eğitim Vizyonununun Pakistan'a Katkıları

Türkiye Maarif Vakfı misyonununun Pakistan'daki temsilcisi Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, ülkenin 10 şehrinde bulunan 27 kampüsü ile okul öncesinden lise seviyesine uzanan yelpazede eğitim-öğretim faaliyetlerine devam ediyor. Bu okullarda toplam 13.200 eğitim görüyor.

Harun Küçükcaladağlı - TMV Pakistan Ülke Temsilcisi

Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, "İki Millet, Tek Gelecek" ilkesiyle çıktığı eğitim yolculuğunda, yalnızca dört yıl içerisinde fark yaratan yaklaşımları ve pratikleri ile ülkenin eğitim sistemi içerisinde yoğunlukla yer alan özel eğitim kurumları arasında ön sıralarda yer almayı başardı. Pakistan'ın dört bir yanında dünya standartlarında eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü kampüsleri ile Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, eğitimde başarı ve kalite hedeflerini her bir eğitim-öğretim döneminde ileriye taşıırken Türkiye Cumhuriyeti, Pakistan İslam Cumhuriyeti ve tüm insanlığa değer katan nesillerin yetişmesinde de öncü roller üstleniyor.

Geçtiğimiz dört yıl, Türkiye Maarif Vakfı bünyesinde faaliyetlerini yürüten Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları'nın Pakistan'daki derinleşme stratejisi ile eğitim-öğretim, fiziki ve teknolojik altyapı, nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi ve kamu yararını da gözeten sosyal projeleri çevresinde şekillenen dönüşümüne şahitlik etti. Kurumun tüm paydaşlarını ilk günden bu yana kuşatan dönüşüm süreci; eşitlik çerçevesinde standartların bölgesel öncelik gözetmeksizin yaygın olarak iyileştirilmesi, eğitime erişimin niteliğine yönelik şeffaf ve etkili çalışmaların gerçekleştirilmesi, çocuğun üstün yararı ilkesinin her şart altında korunması ve öğrenme çıktılarının sürdürü-

rülebilir olarak iyileştirilmesinin amaçlandığı, sonuçları itibariyle marka bilinirliğinin, paydaş memnuniyetinin ve toplumsal ilgi ve beklentilere dönük alanların kapsam içerisine alınmasını sağladı.

Eğitim kurumları, belli programlar, planlar ve normlar çevresinde kimliklerini inşa ederek faaliyet sahasına karşılık gelen toplumsal alanlarda önemli işlevler üstlenmektedirler. Sözelimi, eğitim kurumlarının öncelikleri, belirlenen amaçlara uygun olarak geliştirilen eğitim programları, bu programlara ilişkin unsurların birbirleri ile uyumluluğu tutarlılık

sergilediği ölçüde belirlenen toplumsal alan ve amaçlara ilişkin işlevlerde gerçekleştirmeden söz edilebilir. Teorik bağlamda kusursuz olarak geliştirilen eğitim programlarının etkililiği, programın uygulanmasında rol alacak öğretmenlerin biçimlendirici ve süreç odaklı olarak yetiştirilmesi, gerekli kaynağın temin edilmesi ve uygun alanlara aktarılması, ihtiyaçların ve sistem çıktılarının sürekli olarak analize tabi tutulması, paydaşların geri dönüşlerine ve izlem çalışmalarından elde edilen veriden geliştirme süreçlerinde faydalanılması ile doğru orantılıdır.

Ülkeler ve Kültürler

Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, Türkiye'nin eğitim tecrübesinin ve müktesebatının Pakistan'daki temsilcisi olduğundan hareketle kurumsal bütünlük ve etkililiğini, toplumsal ihtiyaçları öncelerek ve her durumda bu ihtiyaçları etkili şekilde gidermeye dönük aktif bir yaklaşımı benimsedi.

Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, eğitim programı ve öğretim planlamasında bütünlüğü sağlamak amacıyla program geliştirme çalışmalarını geniş bir çeşitlilik etrafında tamamladı. Bu kapsamda, okul öncesi, ilkokul ve ortaokul programları ile öğretim materyali problem çözme becerisini ön plana alan, öğrenci merkezli, bilgiyi kullanma becerisini önceleyen öğeler ile zenginleştirildi. Lise programlarında ise ulusal ve uluslararası yeterlilik programlarının (SSC, HSSC, IGCSE, O, A Level) ön gördüğü öğrenci profilini yalnızca ölçme-değerlendirme süreçlerinin beklentileri doğrultusunda tasarlamak yerine öğrencinin bireysel ve sosyal becerilerini nitelikli yaşantılar yardımıyla zenginleştirme yolu tercih edildi.

ÇEŞITLENDİRİLMİŞ DİL EVRENİ: URDUCA, İNGİLİZCE VE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE

Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, ülkenin ana dili olan Urducaya dönük nitelikli program geliştirme çalışmaları ortaya koymuş ve Urduca alanına ana yetkinlik alanları içerisinde okul öncesinden itibaren öncelik verilmiştir.

İlkokul kademesi itibarı ile de Pak-Türk Maarif öğrencileri Türkçeyi keşfetmeye başlamakta, ortaokul kademesinde hafta-

lık 12 saate kadar arttırılabilen ders yükü ile bu alandaki yetkinliklerini ilerletmektedirler. Liselerde devam eden Türkçe öğretimi, öğrencilerimizin üniversite eğitimine Türkiye'de devam etme yönünde bir kariyer tercihi yapmaları durumunda Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları'nda edindikleri Türkçe iletişim becerileri tercih ve kabul işlemlerinde önemli bir avantajı beraberinde getirmektedir.

ULUSLARARASI DİL YETKİNLİĞİ PROGRAMLARI

Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, Cambridge Üniversitesi tarafından yürütülen İngilizce yeterlik programlarının Pakistan'daki tek yetkili uygulayıcısıdır. Bu kapsamda, Cambridge Üniversitesi tarafından sunulan YLE, KET for School, PET for School, B2 First, Lingua Skill ve C1 İngilizce yeterlilik programları ve değerlendirme süreci kurumumuzca yürütülmektedir.

Söz konusu programa ilişkin İngilizce yeterlilik programlarının uygulama süreç-

Pak-Türk Maarif Uluslararası Okulları, eğitim programı ve öğretim planlamasında bütünlüğü sağlamak amacıyla program geliştirme çalışmalarını geniş bir çeşitlilik etrafında tamamladı.

Türkiye Maarif Vakfı Başkanı
Prof. Dr. Birol Akgün İslamabad Kız Lisesi
mezuniyet töreninde.

Çok sayıda Pak-Türk Maarif öğrencisi her yıl yurtdışı ve Türkiye'deki üniversitelerden kabul almakta ve yüksek öğrenimine devam etmektedir. Ulusal ve uluslararası yerleştirmede geçtiğimiz yıl %85 oranı elde edilmiştir.

KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞ STATÜSÜ

2019 yılında gerçekleşen devir sürecini müteakiben yaklaşık iki yıl süren incelemenin ardından, Federal Bureau of Revenue onayıyla PCP (Pakistan Centre for Philanthropy) tarafından gerçekleştirilen etraflı idari, mali ve akademik denetim sonucunda NPO (Non-Profit Organisation) Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş statüsü verilmiştir. Federal Hükümet tarafından verilen ve dış denetim sonucu kararlaştırılan değerlendirme neticesinde kurumumuza tanınan statü aracılığıyla, toplum yararı gözetilen eğitim alanındaki çalışmalarımız resmi düzeyde tanınmış ve takdir edilmiş, A+ değerlendirme notu ile sertifikalandırılmış, kurumumuz ayrıca önemli vergi başlıklarının bir kısmından muaf tutulmuştur.

PAKİSTAN'IN EN BÜYÜK MATEMATİK ETKİNLİĞİ: MISMO

MISMO Pakistan genelinde yapılan 4-8. Sınıf seviyelerinden öğrencilerin, özel ve kamu okullarının yoğun olarak katıldığı, ulusal çapta düzenlenen matematik etkinliğidir.

Bölgesel ve ulusal bazda ödülleri ile dereceye giren öğrencilerin ve kurumların ödüllendirildiği ulusal çaptaki etkinlik aynı zamanda benzersiz bir performans ve yetkinlik haritalaması özelliği sunmaktadır. 4.-8. Sınıf kademelerinde tanımlanmış matematik öğrenme alanı ve alt yetkinlik alanlarında detaylı madde analizi yoluyla bireysel ve kurumsal başarı izlemi yaparak öğretim planlamasına temel teşkil edebilecek nitelikli veriye erişimi de katılımcı öğrenciler ve kurumlar adına mümkün kılarak her yıl daha fazla öğrenciye, veliye ve eğitim kurumuna ulaşmaktadır.

leri, ülke geneline yayılan koordinasyon ile kurumumuza ait sınav merkezlerinde çevrimiçi ve genel sınav uygulamaları yoluyla yürütülmektedir.

Ortaöğretimde Yükselen Başarı İvmesi Ortaöğretim kademesinde kurumumuzda SSC - HSSC (17 okul) olarak adlandırılan ulusal lise programı ile, Cambridge International akredite IGCSE - O Level - A Level uluslararası programı (6 okul) uygulanmaktadır.

Eğitim-öğretim planlaması, stratejisi ve etkili uygulamaları sayesinde her geçen yıl okul başarı puanları kurumumuz adına artmakta, çeşitli il sınav müdürlükleri ve Cambridge uluslararası sınavları kapsamında bölgesel ve ulusal düzeyde öğrenci ve okul ölçeğinde önemli başarılar elde edilmektedir.

Bu kapsamda, 2022 yılı Cambridge uluslararası sınav uygulamalarında toplamda 4 öğrencimiz fizik, biyoloji, İngilizce ve matematik alanlarında (O-A Level) ulusal düzeyde birincilik elde etmiş, 3 öğrencimiz ise eyalet düzeyinde birinci olmuştur. 2021 yılında açıklanan Cambridge International Sınav sonuçlarında ise 2 öğrencimiz ulusal birincilik elde etmişlerdir.

SSC - HSSC sınav kurulları (board) tarafından açıklanan sınav sonuçlarında ise, Federal Board ülke birinciliği, Lahore Board bölge birinciliği, ikinciliği ve üçüncülüğü, Belucistan Board bölge ikinciliği,

Peşaver Board bölge üçüncülüğü, Federal Board en yüksek okul ortalaması vd. farklı kategorilerde çok sayıda kategoride başarı elde edilmiştir. Bölgesel müfredat, sınav içeriği, öğrenci profili farklılıklarına rağmen her geçen yıl kurumsal ortalama başarı grafiği yükselmekte, yeni bir başarı geleneği oluşmaktadır.

KARİYER REHBERLİĞİ VE ULUSAL-ULUSLARARASI ÜNİVERSİTE YERLEŞTİRMELERİ

2020 yılı itibarıyla yeni bir kapsam ve mekanizma ile kurgulanan kariyer rehberliği, mesleki yönlendirme ve ulusal-uluslararası üniversite yerleştirme süreçleri ile Pak-Türk Maarif öğrencilerinin Türkiye, Birleşik Krallık, ABD, Fransa, Almanya ve çeşitli ülkelerden üniversitelere erişimi nitelikli bir sürece evrilmiştir.

Uluslararası bireysel yerleştirmelerin yanında bu kapsama giren çeşitli ve yüksek prestijli bursluluk programlarına ilişkin oryantasyonlar, Türkiye Bursları, YÖS etkinlikleri ve organizasyonu ülke çapında düzenlenen çalışmalarla gerçekleştirilmektedir.

Bireysel yerleştirmelerin bir diğer faaliyeti alanı olarak Türkiye Maarif Vakfı - Maarif Ajansı aracılığıyla, Türkiye'de özel üniversitelerde yüksek öğrenimine devam etmek isteyen öğrenciler ayrıca yönlendirilmektedir.

Özel Dosya / Röportaj

Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu: Afet Riskini Azaltmanın Yolu Afete Hazırlıklı Olmaktır

*İstanbul Teknik Üniversitesi, Afet Yönetimi Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, Maarif Söyleşilerinin mart ayı konuğu idi.
Kendisine afet öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılması gerekenler
üzerine sorular yönelttik.*

 Firdevs Kapisızoğlu

Hepimizi derinden yaralayan bir afet yaşadık. Çok sayıda şehrimizde gerçekleştiği için etkisi büyük oldu. Bir yandan yaralarımızı sarmaya çalıştığımız diğer yandan beklenen afetlerle ilgili bilgi edinmeye çalıştığımız bir süreçteyiz. Öncelikle bize depremin ne olduğu ve neyle karşı karşıya olduğumuz konusunda bilgi verir misiniz?

Kıtaların zamanla yer değiştirip, şekil değiştirdiğini biliyoruz. Sürekli hareket halindedir. Örneğin Hindistan bir zamanlar adaydı, milyonlarca yıl içinde Asya kıtasıyla birleşti. Dünyanın oluşumundan beri süregelen levha hareketleri sayesinde günümüz kıtaları oluşmuştur. Yılda 1 ila 1,5 cm arası hızlarda hareket eden 7 ana levha ve birçok küçük levha vardır. Levhalar hareket ederken yer kabuğundaki kayalar direnç gösterir. Bu da bazı bölgelerde enerji

birikimine yol açar. Kayalar kırılma sınırını aştığı anda da kırılma yani faylanma olur. Levha hareketleri yüzünden birikmiş gerilme enerjisinin aniden boşalmasına deprem diyoruz. Dünyanın oluşumundan beri bu görülüyor. Türkiye'nin zaman içinde daha Batı'ya doğru yer değiştirdiğini söyleyebiliriz. Kıtaların keşiştiği ya da kırıldığı vb. yerlerdeki yüzlerce kilometrelik zonlara, hatlara fay diyoruz. Fayların bazıları düşey atımlı, bazıları yanal atımlıdır. Yanal atımlı kırılmalar daha şiddetlidir. Depremin büyüklüğü kırılan fay hattının uzunluğuyla ilgilidir. Süresi de kırılma uzunluğu ile ilgilidir. Kırılma yüzeye ne kadar yakınsa ses dalgalarının yarattığı sismik dalgalar o kadar yüksek olmaktadır. 1999 depreminden bu yana artık hepimiz bu konunun uzmanı olduk ama kötü olan şu ki eğitilmiş insan da eğitimsiz insan da bilinçsiz hareket ediyor.

Türkiye Maarif Başkanı Prof. Dr. Birol Akgün, programdan sonra Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu'na hediye takdiminde bulunurken.

HASARIN EN BÜYÜK NEDENİ YAPI KALİTESİ

Fay hattında bulunan pek çok ülke deprem afetini belirli aralıklarla yaşıyor ama depremin şiddeti birbirine benzer olsa da ortaya çıkardığı hasar aynı olmayabiliyor. Bunun nedeni nedir? Depremin verdiği hasarı etkileyen hususlar hakkında neler söylemek istersiniz?

Yapıların kalitesi en büyük problemimiz. İkinci el araba satın alırken arabayı ustaya, tamirciye gösteriyoruz. Belirli sürelerde muayeneleri oluyor. Ama ev satın alırken genellikle estetik veya ekonomik kaygılarla hareket ediyoruz. Yapı kalitesinden ödün verirsek ortaya çıkan hasar elbette ki büyük olacaktır.

Diğer sorun ise evlerimizdeki, iş yerlerimizdeki eşyaların yerleşim düzeni. Devrilme, düşme ve hareket etme ihtimali olan bütün eşyaların duvara sabitlenmesi gerekiyor. Deprem anında tabelalar, çerçeveler, duvara monte edilmiş her şey kontrolsüzce hareket ediyor. Örneğin Japonya'da halkın yaşadığı mahalleyi incelemesi sağlanıyor. Bu yaptırımla insanların mahalle bazında tehlikeleri görmelerini amaçlıyorlar. Ardından sorunların çözümünü tartışıyorlar ve bunun için hangi yetkililere başvurulacağı-

AFET ÖNCESİ ALINMASI GEREKEN EĞİTİMLER VE YAPILMASI GEREKEN HAZIRLIKLAR VAR. HAZIRLIK AŞAMASI; OLAY KOMUTA SİSTEMİ, PLANLAMA, TAHMİN VE ERKEN UYARI, TATBİKATLAR VE EĞİTİM UNSURLARINI İÇERMEKTEDİR.

Deprem çantası birincil derecede ihtiyaç duyulan eşyaları içerik şekilde, pratik ve işlevsel hazırlanmalı.

nı tespit ediyorlar. Yerel yöneticilerle, belediye başkanlarıyla görüşmeler için iş dağılımı yapıyorlar. Evinizden sonra sokağınızın, mahallenizin de tehlike avını yapmanız gerekiyor. Deprem öncesinde o bilinci kazanmanız hasar oranını düşürecektir.

Peki, afet öncesi süreci ele alırsak yapılması gerekenler neler olmalıdır?

Afet yönetiminde birinci aşama yapısal ve yapısal olmayan riskleri azaltmak olmalıdır. Genellikle afetlerde insanlar ikiye ayrılır. Şok etkisiyle donup kalanlar ve panikle kaçışanlar. Afet eğitimlerinde insanlara yapmamaları gerekenleri söylemek yerine nasıl hareket edecekleri konusunda bilgilendirmede bulunmak daha işlevsel. Afet öncesi alınması gereken eğitimler ve yapılması gereken hazırlıklar var. Hazırlık aşaması; olay komuta sistemi, planlama, tahmin ve erken uyarı, tatbikatlar ve eğitim unsurlarını içermektedir. Bu aşamada yangın söndürme ve altyapı hizmetleri, afet ile ilişkili tıbbi yardım, hafif düzeyde arama-kurtarma, afet psikolojisi ve ekip organizasyonu, yas tutma, terörle mücadele, çevre gözetleme gibi konularda eğitimlerin verilmesi önemlidir.

Afet sonrasında çok farklı birimlerin aynı yerde aynı anda çalışması gerekiyor. Bu süreci yönetmek oldukça zor. Her birimin görev ve sorumlulukları önceden belirlenmeli, planlamalar iyi yapılmalı. Tatbikat, paniği yarı yarıya azaltır. Tatbikatları şov yapmaktan çıkarmalı ve sürekliliğini sağlamalıyız. Afetlerde en zayıf halka kadar güç-

lünüzüzdür. Eşyaların sabitlenmesi, aile afet planlamasının yapılması ve doğal afet sigortalar kurumu üzerinden konut sigortası yapılması deprem öncesinde mutlaka yapılması gerekenler arasındadır.

İmar ve iskân planlarına toplanma alanlarının işaretlenmesi gerekiyor. Bunun yapılmaması hâlinde toplanma alanlarının başka türlü değerlendirildiğine yönelik haberler duymamız kaçınılmaz olur. Parklardaki toplanma alanlarında tuvalet veya temel ihtiyaçlara yönelik bir yapılanma gerekiyor. Japonlar parklara foseptik çukurlar hazırlıyor, portatif tuvaletler yerleştiriyor. Banyo ve yemek pişirme aparatları, su tankları zemine gömülü durumda. Yolların

afetlerde kapanabileceği düşünülerek yerel itfaiye için su deposu hazırlanması gerekiyor. Su borularının afetlerde açılmaması, patlamaması için kilitleri oluyor. Boruların bu şekilde tercih edilmesi gerekiyor.

“Community Emergency Response Team (CERT)” Amerika’da oldukça yaygın. Acil Durum Müdahale Ekibi’nin eğitmen ve öğrenci kitapları internette mevcut. Benim tavsiyem bunun tüm kurumlarda uygulanması. Bundan başka afet gönüllülerinin teçhizatı pratik ve işlevsel hazırlanmalı. Fazla abartılmadan, uygulamayı kolaylaştıracak şekilde olmalı. Tatbikatların gerçekçi, ölçülebilir, basit, elde edilebilir ve katkıya yönelik olması önemli. Örneğin Japonya’da halk yılda en az bir gün geceyi çocuklarıyla okulda geçiriyor. Afet olursa ve okula sığınmak durumunda kalırlarsa birlikte yaşama kurallarını önceden öğreniyorlar.

2016’da Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı için danışmanlık yaptığımızı biliyoruz. Göreviniz süresince ne tür çalışmalar yaptınız?

En önce Türkiye afet müdahale planını hazırladık. Sonra bu afet müdahale programını iller özelinde hazırladık. Ben daha

Özel Dosya / Röportaj

İLK ANDA, ÜÇÜNCÜ SANİYEDE, ÜÇÜNCÜ DAKİKADA, OTUZUNCU DAKİKADA, ÜÇÜNCÜ SAATTE, ÜÇÜNCÜ GÜNDE, ÜÇÜNCÜ HAFTA VE ÜÇÜNCÜ AYDA YAPILMASI GEREKENLERLE İLGİLİ HAZIRLIKLAR KONUSUNDA PLANLAMALAR GEREKİR. ÖZELLİKLE İLK 72 SAATİN ALTIN SAATLER OLDUĞU UNUTULMAMALIDIR.

AFET ESNASINDA HALKIN ÇEVREDEDEN YAYILAN BİLGİLERE ÖNEM VERMEMESİ GEREKİR. DOĞRU KAYNAKTAN BİLGİ ALMAK ÇOK ÖNEMLİ. AKSİ HALDE YANLIŞ BİLGİNİN YAYILMASI MAĞDURİYETLERİN ARTMASINA NEDEN OLABİLİR. AFET YÖNETİMİNDE BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER, AFET ACİL YARDIM PLANLAMASINDA ELE ALINAN KONULARDAN BİRİ OLMALI. İYİ KULLANILIRSA BASIN, DEVLETİN İŞİNİ KOLAYLAŞTIRIR.

***Biraz da deprem sırasında konuşalım diler-
seniz.***

Herkes için gerektiğinde refleks haline gelmesi gereken beş temel davranış vardır. Deprem, uçak kazası, patlamalar, yıldırım, hortum, heyelan gibi durumlarda savrulan, tehlike arz eden cisimlerden korunmak ve hedef küçültmek için yapılan “Çök-kapan-tutun” hareketi, kimyasal serpinti vs. olursa yerinde sığınak, kilitlen-yat, iç-dış tahliye ve terör söz konusu ise kaç-saklan-bildir davranışı. Afetin gerçekleşmesinin hemen ardından yapılması gerekenler konusunda bilinçli olursak hasarı azaltabiliriz. Afetten birkaç dakika sonra kendimizi, yanımızdaki kişiyi kontrol etmeli, ardından ilk yardım gerektiren bir durum olup olmadığını belirlemeliyiz. Bunun için yaşadığımız mekanlarda işlevsel ve güncel bir ilk yardım çantası bulundurmalıyız. Sonrasında evde yangın çıkıp çıkmadığının kontrol edilmesi, yangın söz konusuysa yangın tüpüyle müdahale edilmesi gerekiyor. Tabii bunun için yangın söndürme tüpünün önceden hazır edilmesi, nasıl kullanılacağıının bilinmesi önem arz ediyor.

YAPI GÜVENLİĞİ HER ŞEYDEN ÖNEMLİ

Yapı yıkıldığında hayat üçgeni oluşturmak da çare olmayabilir. Önemli olan yapı güvenliği. Evde bir toplanma alanı belirlenmelidir. Herhangi bir afet veya kazada aile üyelerinin bir araya gelmesinin kolaylaşması gerekiyor. Bina toplanma alanları ise bina yüksekliğinin yarısı uzaklığında olmalı. Tahliye söz konusu olduğunda mevsime göre alternatiflerin oluşturulması gerekiyor. Yazın parklar tercih edilebilir, kışın okul ve spor salonlarının önceden hazır edilmiş olması gerekmektedir. Japonlar bu konuya çok dikkat ediyorlar. Okul binalarının güvenlik katsayısı oldukça yüksek. Her aile afet durumunda çocuğunun okuluna sığınıyor. Burada ilkyardım malzemeleri

önce bunu İstanbul Valiliği bünyesinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Afet Koordinasyon Merkezi'nde yapmıştım. Tabii bu planların ekleri olmalı. Yönetim ve kontrol, iletişim, tahliye, ilk yardım, erken uyarı, acil durum kamu bilgilendirmesi, sağlık ve tıbbî bakım, kaynak yönetimi gibi farklı ihtiyaçlar için ayrı planlamalar hazırlanmalı. Hazırladığımız programda; operasyon, lojistik ve bakım, bilgi ve planlama, finans ve idari işler temel birimleri ve bu birimlerin alt şemaları bulunuyor. Bu tür organizasyonlarda bir kişi en fazla yedi kişiyi yönetebilir. Program ve planların hazırlanmasında bu durum göz önünde bulundurularak hareket edilmelidir.

Japonya'da depremle ilgili bilgilendirme yapılırken üç boyutlu simülasyonlar kullanılıyor. İnsanları bilinçlendirmek için filmler hazırlanıyor. Türkiye'de ve diğer tüm

ülkelerde afet konusunda bilinçlendirme çalışmalarını titizlikle yürütmek gerekiyor. Belirli dönemlerde belirli afetlere yönelik eğitimlerin sıklaştırılması gerekir. Örneğin deprem eğitimi için böyle bir dönemden bahsetmek söz konusu değil ama dönemsel afetler çığ, heyelan, seller için bu mümkündür. Genellikle tüm dünyada afetin ilk günlerinde devletin organize olması zordur. İlk günler vatandaşlar sorunlarla baş başadır. Bu sebeple toplum tabanlı afet yönetimi eğitimleriyle toplumun bilinçlendirilmesi önemlidir. Japonların afetler için üç ayı içeren bir planı var. İlk anda, üçüncü saniyede, üçüncü dakikada, otuzuncu dakikada, üçüncü saatte, üçüncü günde, üçüncü hafta ve üçüncü ayda yapılması gerekenlerle ilgili hazırlıklar konusunda planlamalar gerekir. Özellikle ilk 72 saatın altın saatler olduğu unutulmamalıdır.

ve üç günlük gıda gibi temel barınma ihtiyaçları hazır şekilde bulunduruluyor.

Sel gibi meteorolojik afetlerde erken uyarı çok önemlidir. Siren, telefon, radyo, televizyon ve yerel ağ üzerinden bu uyarıların yapılması gerekir. Örneğin Amerika'da bunun için bir meteoroloji radyosu bulunuyor. Hortum, tipi gibi meteorolojik afetler konusunda halk önceden uyarılıyor.

AFET ANINDA ETKİ VE İHTİYAÇ ANALİZİ

Peki şu an içinde bulunduğumuz durumu da dikkate alarak deprem sonrasında yapılması gerekenler hakkında neler söylersiniz?

Riski azaltıp hazırlıklarımızı yaptıktan sonra sıra müdahaleye geliyor. Etki ve ihtiyaç analizi ilk sırada. Hızlı bir hasar tespiti ve olay yeri yönetiminin ardından ön iyileştirme geliyor. Olay yeri yönetiminde iletişim yani basın ve halkla ilişkiler dikkat edilmesi gereken bir husus. Faaliyet raporu şeklinde yapılan açıklamalar yerine halkın ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı, bilgi kirliliğine izin verilmemelidir. Japonya'da afet sonrasında tüm telefonlar tek bir GSM operatörü olarak çalışıyor, insanların yakınlarına ulaşabilecekleri ücretsiz iletişim alanları oluşturuluyor. Ortak GSM üzerinden sesli mesaj yöntemiyle iletişim sağlanabiliyor. Böylece insanlar yakınları hakkında sağlıklı bilgi edinebiliyor.

Afet sonrasında son aşama ise iyileştirme. Bu süreç "orta ve uzun vadeli iyileştirme" ve "yeniden inşa"yı içerir. Arama kurtarma çalışmalarının ardından yardımların ulaştırılması aşaması başlıyor. Fakat bir süre sonra afet bölgesinden herkes çekildiğinde bunu yaşayanlar için hayal kırıklığı süreci başlıyor. Öfke, kaygı, travma sonrası stres bu evrede çıkıyor. Bu süreçte afetzedelere psikolojik destek sağlanması çok önemli. Bir sonraki aşamada geçici iskanın ardından kalıcı tesisler oluşturuluyor. Yıkımdan sonra imar edilecek şehrin planının önceden hazır olması gerekiyor.

Japonlar da beklediğimiz İstanbul depremi gibi, Tokyo'da büyük bir deprem bekliyor ve afet öncesinde ciddi hazırlıklar yapıyor. Demem o ki, afetler kaçınılmaz. İnsanlığın buna hazırlıklı olması zor değil. İyi bir planlama, ortaya çıkacak zararın kontrol edilmesini sağlayabilir.

Az önce basın ve halkla ilişkilerin önemine değindiniz. Ana akım ve alternatif medya kuruluşlarının afet anı ve sonrasında tutumları olumlu ve olumsuz eleştirilere konu oldu. Medyanın afet yönetimindeki rolü hakkında siz neler söylemek istersiniz?

Afet yönetiminde fısıltı gazeteleri ön plandadır. Bu yüzden halkın her duyduğuna

inanmaması, çevreden yayılan bilgilere önem vermemesi gerekir. Doğru kaynaktan bilgi almak çok önemli. Aksi halde yanlış bilginin yayılması mağduriyetlerin artmasına neden olabilir. Afet yönetiminde basın ve halkla ilişkiler, afet acil yardım planlamasında ele alınan konulardan biri olmalı. İyi kullanılırsa basın, devletin işini kolaylaştırır. Medya elemanlarının önceden danışmanlık alması, basın bildirilerinin önceden hazırlanması gerekir. Halkı düzenli olarak bilgilendirmezseniz fısıltı gazetesi devreye girer. Dezenformasyon her zaman olacaktır. Bilgi kirliliğini güncel olarak takip edecek, düzelterek bir sistemin kurulması, halkın da doğru bilgi kaynaklarına yönlendirilmesi gerekir.

BİR SÜRE SONRA AFET BÖLGESİNDEN HERKES ÇEKİLDİĞİNDE BUNU YAŞAYANLAR İÇİN HAYAL KIRIKLIĞI SÜRECİ BAŞLIYOR. ÖFKE, KAYGI, TRAVMA SONRASI STRES BU EVREDE ÇIKIYOR. BU SÜREÇTE AFETZEDELERE PSİKOLOJİK DESTEK SAĞLANMASI ÇOK ÖNEMLİ.

AFET EĞİTİMİ NASIL VERİLMELİ?

Afet konusunu eğitim boyutuyla ele alacak olursak afet eğitimlerinin K12 düzeyinde ve üniversitelerde zorunlu tutulması konusunda neler düşünüyorsunuz?

Eğitim programlarına afet eğitimine yönelik ayrıca bir ders ilavesi yerine disiplinlerarası bir yaklaşımla hareket edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Resim, müzik, beden eğitimi, coğrafya gibi derslerde afetlerle ilişkili konular disiplinin doğasına uygun olarak ve çocukların yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri şekilde ele alınmalıdır. İlkokul 4. sınıf ve üzerindeki yaş grupları için "Kızılay ile Güvenli Yaşamı Öğreniyorum" adında müfredat konularıyla eşleştirilmiş öğretmen ve öğrenci kitapları hazırlandı. Afet eğitimi etkinlik ve oyunlarla ailelerin de dahil olabileceği şekilde ele alındı. Evde yapılacak etkinlikler ailelerle çocukların bir araya gelmesini sağlıyor. Çocuklar yoluyla yetişkinlere ulaşmak, aile eğitimleri gerçekleştirmek önem arz ediyor. Afet eğitimi ancak gözleme dayalı, öğrenmeyi yaparak yaşayarak sağlayan, sorgulayıcı düşünmeyi mümkün kılan ve hem aile hem de akranlarla iş birliği yapılmasına imkân tanıyan bir eğitim politikası ile gerçekleştirilebilir.

Ülkemizde ve dünyada gençlerin jeoloji, harita, iklim ve su ürünleri mühendisliği gibi alanlara rağbet göstermediği, işsizlik sorunuyla karşılaşmaktan endişelendikleri ifade ediliyor. Sizin bu konudaki görüşleriniz nedir?

Ben ayrıca İTÜ iklim değişikliği UYGAR ve meteoroloji mühendisliği bölüm başkanım. Bizim bölümümüzdeki öğrenciler için işsizlik problemi söz konusu değil ama ailelerin çocuklarını popüler meslekleri seçmeye teşvik etmesi, alanın gençler tarafından yeterince tanınmaması gibi nedenlerle maalesef gençlerin bu bölümlere yönelik çekinceleri oluyor. Büyük şehirlerdeki köklü üniversitelerin bu bölümlerinde talep sorunu yaşanmıyor ama küçük üniversitelerde bu durumdan bahsedile-

Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, afet konusundaki çalışmalarını yayın alanında da sürdürüyor. Bu alandaki kitapları afetle mücadele konusunda rehber niteliğinde.

bilir. Aslında sorun bu bölümlerden uzun olan gençlerin farklı ülkelerde şirket kurmaya yönelmesi nedeniyle devlet kurumlarında istihdam edilecek nitelikli personelin sayıca az olmasıdır. Amerika'da meteoroloji ve atmosfer bilimleri çok saygın ve ekonomik getirisi yüksek alanlar. Bu nedenle her geçen gün cazibesi artan alanlar olarak karşımıza çıkıyor.

ÇOCUKLARI AFET TRAVMASINDAN NASIL KORURUZ?

UNICEF'in raporlarında ya da çeşitli istatistikî verilerde yaşanan afetlerden en çok çocukların etkilendiği biliniyor. Pek çok çocuğun aile birliği bozuluyor ya da büyük kısmı eğitimine başka şehirlerde devam etmek zorunda kalıyor. Bu durum onların eğitim hayatını doğrudan etkiliyor. Sizce okul yönetimi ve eğitimcilerin sağlıklı bir öğretim ortamı için nelere dikkat etmeleri gerekir?

Çocuklar birinci dereceden travma geçiriyorlar. Travma sonrası streste bazı aşamalar var. Eğitimcilerin çocukların karşı karşıya kaldıkları travma aşamalarını bilmesi gerekiyor. Eğer çocuk ailesinden bir bireyi kaybetmişse yas tutacaktır. Eğitimcilerin yas sürecine dair bilgi sahibi olması

önemli. Eğitim fakültelerinde sorun odaklı süreçlerle ilgili öğretmen adaylarına yönelik psikolojik ilkyardım eğitimlerinin verilmesi gerekli. Akranların bu çocuklara yaklaşımlarının da doğru bir şekilde yönetilebilmesi önemli. Öğretmenlerin hem bu süreçlere hâkim olması hem de öğretim ortamının afetzede, mağdur çocuklar için uygunluğu konusunda yönetsel bilince sahip olması gerekiyor.

İklim değişikliği konusunda pek çok aktivist, dünya insanlarının farkındalık kazanmasına yönelik çeşitli eylemler yapıyor. Bu konu hakkında kitaplar yazılıyor, konferanslar düzenleniyor. İklim krizi pek çok afetin doğrudan ya da dolaylı nedenleri arasında. Sizce bu konuda kolektif bir bilinç kazanmak nasıl mümkün olabilir?

Bir konuda sıkıştığımız zaman hemen bir bakanlık açalım, hemen bir ders koyalım gibi bir yaklaşımımız var. Bürokratik yeni bir yapı kurarsak sorunların çözüleceğini sanıyoruz. Doğaya dost bir yaşam kültürü kazanmak zorundayız. İnsanlar olmadan doğa varlığını koruyabilir ama doğa olmadan insanlar yaşayamaz. Doğa sevgisi, doğanın önemi, çevre bilinci sebep sonuç ilişkisi kurularak anlatılmalı. Sürdürülebilirlik kavramı önemli. Gelecek nesillerin ihtiyacı olan kaynakları şimdiden tüketmemek artık çok önemli. Didaktik bir öğretim tarzı yerine ağaç sevgisini beş duyu organını işin içine katarak kazandırmalıyız. Çocuklar ağaca dokunmalı, sarılmalı, onu dinlemeli... Y yaparak yaşayarak öğrenebilirler ancak. Aileyi göz ardı etmemeliyiz. Bu konuda ailenin eğitimi çok önemlidir. Afete hazırlık evden başlar.

Sayın hocam söyleşi ve röportaj için çok teşekkür ederiz. Çok kıymetli bilgiler edindik.

Bu vesile ile ülkemizde yaşanan tüm afetzedelere ve yakınlarına geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum ben de. Teşekkürler.

Afet Eğitimi Yeniden Düşünmeliyiz

Öncelikle insanlığın, dünyanın ve dünyaya ait ne varsa hepsinin doğasına uygun bir “ortak söz”de buluşması gereklidir ki “Neyin eğitimi vereceğiz?” sorusunun cevabını doğru dürüst vermiş olalım. Bu da herkesin dönüp baktığı “çocuklar”dan değil yetişkinlerden başlayacak bir harekettir.

 Alpaslan Durmuş - Türk Kızılay Akademi Başkanı

A lçak basınç bölgesinden yüksek basınç bölgesine giden hava akımları rüzgâr olur, eser üstümüzde. Atmosferde yükselen su buharı soğuk hava akımıyla karşılaştığında yağmur olur yağar, soğuk hava tabakasının etkisiyle su buharı aniden soğursa kar olur düşer üstümüze. Eğimli yerlerde biriken kar kütleleri yer değiştirirse çığ, yağmurla debisi artan su yatağına sığmayıp taşarsa sel olur çıkar karşımıza. Levhalar hâlindeki yer kabuğu parçalarının hareketiyle deprem oluşur, ayaklarımızın altında.

Deprem, heyelan, kaya düşmesi, volkanik patlamalar, çamur akıntıları, tsunami gibi jeolojik olaylar; sıcak dalgası, soğuk dalgası, dolu, hortum, yıldırım, kasırga, tayfun, sel, tipi, çığ, sis, buzlanma gibi iklimatik olaylar doğanın kendi seyri içindeki olay ve olgulardır. Onun için bunları isimlendirirken “doğa olayı” diyoruz, doğaldırlar bütün bunlar yani; ateşin yakması, suyun ıslatması gibi doğal, eşyanın yani şeylerin tabiatından gelen işleyiş ve oluşlardır. Nitekim “doğal” yahut “tabii” dediğimizde kendi doğasından doğduğunu ifade etmiş oluruz bunların her birinin ve biraz da “sıradan”, “normal”, “olması gerektiği gibi” demiş oluruz. Öyleyse ne oluyor da bütün bu doğal, normal, olması gerektiği gibi olan olaylar “afet” hâline geliyor?

AFET DENEN SONUÇ

Afetle “insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar ortaya çıkaran, insanın normal yaşantısını ve eylemlerini durduracak veya kesintiye uğratacak, imkânlarının yetersiz kaldığı durumlar”ı isimlendiririz. Yani olayın kendisi değil olay ile bizim doğanın zıddına yapıp ettiklerimizin etkileşiminin oluşturduğu sonucun adıdır afet. Bir olayın vuku bulmasıyla insanın canını yitirmesi veya vücudunun ve sağlığının zarar görme-

si, inşa ettiği binaların, yolların, sosyal yapı ve kurumların, ekonomik çıktı ve değerlerin tahrip yahut yok olması gibi sonuçların toplamının adıdır afet. İnsanın karşısında çaresiz düştüğü, kapasite ve imkânlarının olayın etkilerini göğüslemekte yetersiz kaldığı, yaşamını sürdürdüğü çevreyi belirgin şekilde etkileyen, insana can ve mal kaybı yaşatan aslında bizatihi olay değil olayın kendisinden doğduğu doğayla insanın kurguladığı ilişki biçimidir afeti doğuran. Bu yüzden afet, olayların sonucunun adıdır, diyoruz.

AFET EĞİTİMİ NEDİR?

Afet eğitimi dediğimizde çoğunlukla afet öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gereken

doğru davranışların kazandırılmasına yönelik gayretlere işaret ediyoruz. “Türkiye’de orman yangınları, sel, heyelan, çığ ve deprem en fazla yaşanan afetlerdir” hükmüyle bu beş olaya yönelik hazırlıklı olma, gerçekleştiğinde can ve mal kaybına uğramama, olup bittiğinde de hayatın olağan akışına hızla ve kolaylıkla dönebilme yeterliliklerini kazandırma amaçlı eğitimleri kastediyoruz. Dolayısıyla afet eğitimi, deprem başta olmak üzere ülkemizde sıklıkla yaşanan afetlere yönelik temel becerileri kazandırmayı amaç-

Afet eğitimi, deprem başta olmak üzere ülkemizde sıklıkla yaşanan afetlere yönelik temel becerileri kazandırmayı amaçlayan eğitimlerdir. Bu eğitimlerde afetin öncesinde, afet sırasında ve afetin ardından yapılması gerekenler üzerine bilgi verilir, beceri kazandırılır.

açık bir gerçektir. Çünkü deprem, heyelan, yağmur, kar değildir canımıza yahut malımıza zarar veren; bunların olacağını bildiğimiz hâlde bu doğa olaylarına, dolayısıyla doğaya uygun bir yaşam tarzı ve kültürü geliştirememektir. Yapılacak afet eğitimine buradan başlanmalıdır: Doğaya ve doğanın seyrine yoldaş olan, doğayı rakip değil refik kabul eden bir yaşam tarzı ve kültürü geliştirmekten...

İHTİYACIMIZ OLAN ZEMİN

Gündelik hayatımızı sürdürdüğümüz ev, okul, iş yeri gibi mekânlarla, bu mekânları barındıran şehir dediğimiz yapılı çevreyle ve şehrimizi kurduğumuz, sunduğu kaynaklarla kendimizi ve şehrimizi yaşattığımız doğal çevreyle ve dahi tüm bu mekân ve çevrede varlık bulan canlı ve cansızlarla etkileşimimiz belirli yasalar çerçevesinde gerçekleşir. Bu etkileşim yasaları çevrenin, mekânın, canlı ve cansız tüm varlıkların doğasına uygun şekilde belirlenecek olursa, birey ve topluluğun varlığının bu saydıklarımızın varlığıyla mümkün olduğunun bilincine varılırsa hayat bulacak küresel bir sözleşmeyle kendimizi, toplumumuzu ve dünyayı koruyabilir, afetlerden salim kılabiliriz. Dolayısıyla öncelikle insanlığın, dünyanın ve dünyaya ait ne varsa hepsinin doğasına uygun bir “ortak söz”de buluşması gereklidir ki “Neyin eğitimini vereceğiz?” sorusunun cevabını doğru dürüst vermiş olalım. Bu da herkesin dönüp baktığı “çocuklar”dan değil yetişkinlerden başlayacak bir harekettir. Zira çocuklara ilkökul hayat bilgisi dersinde temel yaşam becerileri bağlamında verilen “Okulumuzda Hayat”, “Evimizde Hayat”, “Ülkemizde Hayat”, “Doğada Hayat”, “Sağlıklı Hayat”, “Güvenli Hayat” eğitimlerinin öncelikli muhatabı yetişkinlerdir. Ancak asıl iş odur ki dünyanın ve dünyahıların doğasına uygun bir “ortak söz”de buluşsun, buluşalım.

O hâlde davranın; haydi bismillah!

layan eğitimlerdir. Bu eğitimlerde afetin öncesinde, afet sırasında ve afetin ardından yapılması gerekenler üzerine bilgi verilir, beceri kazandırılır; afet risklerine karşı bilinçlendirme yapılarak afet risklerinin ortadan kaldırılmasına veya azaltılmasına çalışılır. Bu bağlamda afet anında düşen veya devrilen cisimlerden korunma yöntemlerine, afetin ilk 72 saati için hazırlıklı olunmasına yani afetin ardından ilk 72 saatte kullanılacak ihtiyaç malzemelerinin bulunduğu afet çantası hazırlığına ve profesyonel ekipler gelmeden önce olay yerinde gerekli müdahale veya uygulamaların hayata geçirilmesine, afet sonrasında bölgedeki insanların güvenli bölgelere tahliyelerinin nasıl yapılacağına vs. odaklanılır.

Peki; doğru mudur, yerinde midir, uygun mudur tüm bu içerik yahut yeterli midir?

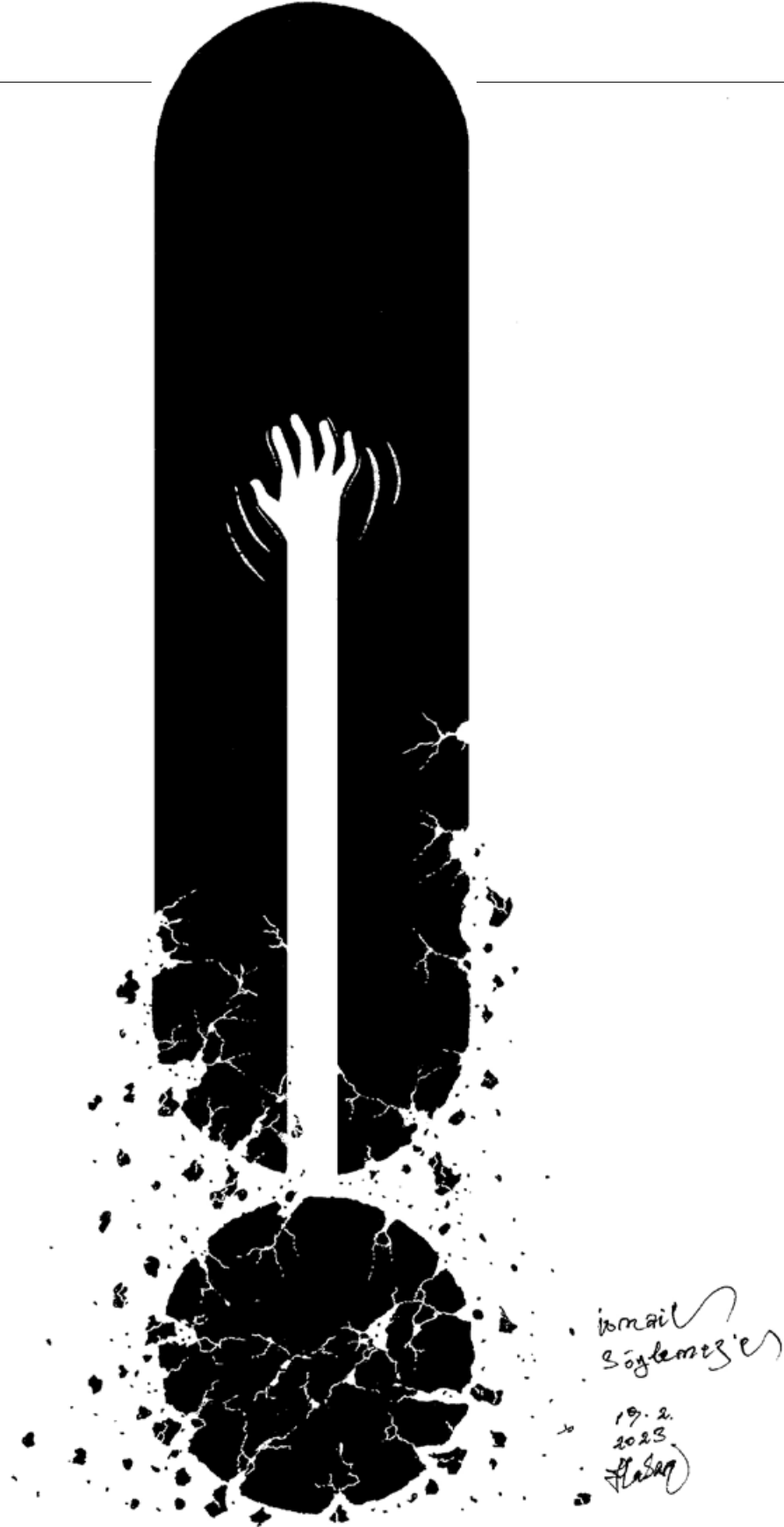
Doğal olaylar ve afet bağlamında söylediklerimiz ışığında değerlendirirsek bu eğitim içeriğine yekten “Evet; doğrudur, yerindedir, uygundur ve de yeterlidir.” diyemeyiz herhalde.

ÖYLEYSE AFET EĞİTİMİ NASIL OLMALI?

Deprem, heyelan, yağmur, kar vb. olaylar eğer doğanın kendi döngüsü içindeki doğal olaylarsa ve bunların insan aleyhine ortaya çıkardığı sonuca afet diyorsak “afet eğitimi” başlığı altında kazandırmaya çalıştığımız beceri ve yeterlilikleri bir daha gözden geçirmemiz gerektiği ateşin yakıcılığı kadar

Çizgi / Hasan Aycın

Şehrin Felsefesini Kuran Bilge Mimar: **Turgut Hoca**

Turgut Hoca, mimariyi, İslâmî kültür ortamının niteliğini belirleyen sanat olarak görüyor, Türk-İslâm-Osmanlı kültür çağının en üst ifadesinin mimaride tezahür ettiğini düşünüyordu.

Beşir Ayvazoğlu - Yazar

Özel Dosya

Ne zaman deprem olsa Mimar Turgut Cansever'i hatırlarım; çünkü 1999 depreminde, Merter'deki evimde bir yere çaresizce tutunmuş ileri geri sallanırken "Eyvah! Eyvah!" diye geçirmiştim içimden, "Turgut Hoca'nın her an olabileceğini söylediği büyük İstanbul depremi galiba bu!"

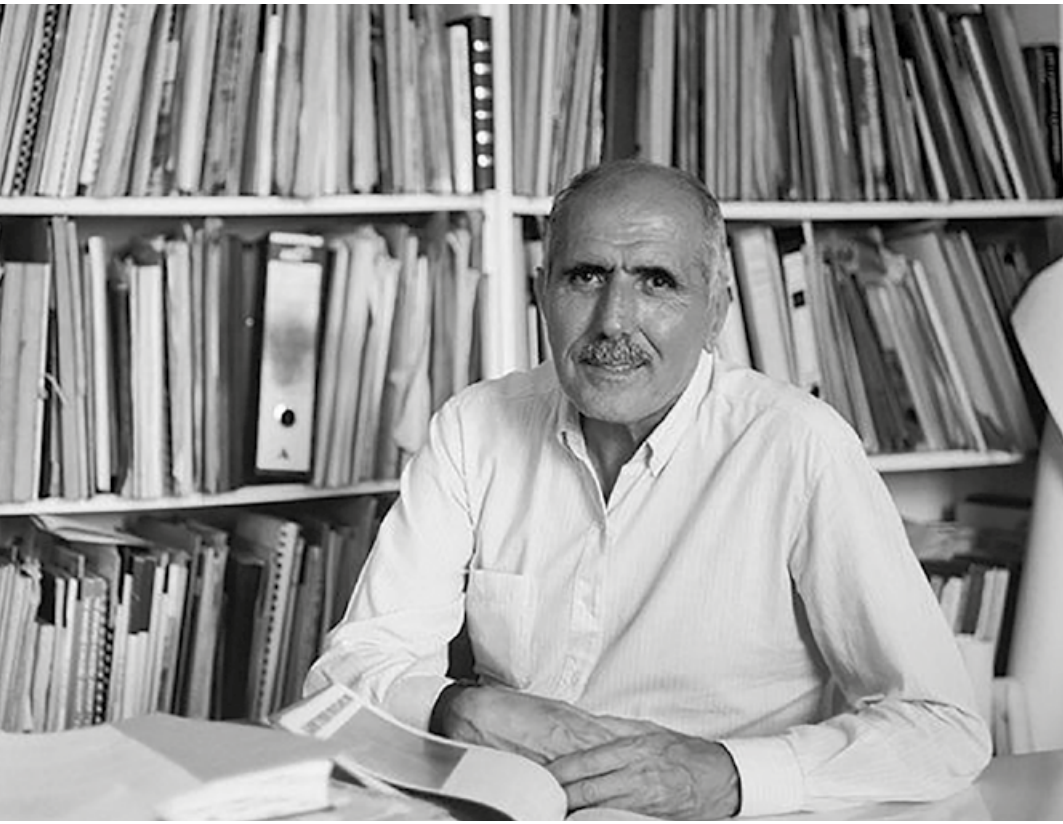
Mevcut yapı stokunun dayanıksızlığı yüzünden İstanbul'un yerle bir olacağını ve yüzbinlerce insanın öleceğini söyleye söyleye dilinde tüy biten Turgut Cansever, sadece büyük bir mimar, şehirci ve düşünce adamı değil, doğru bildiği yolda kavgasına tek başına devam edecek cesarete sahip, yaptığı işi ciddiye alan ve başladığı her işi aynı titizlik ve ciddiyetle bitirmek isteyen, bu yüzden

Çok yönlü bir sanatkârdı; gençliğinde resim yapmış, ney üflemişti. İkisinde de çok başarılı olduğuna, kendisini o yıllarda tanıyanlar şahitlik ediyorlar. Sanat tarihi doktorası yapmış ilk mimardı; tasavvuf ve felsefeyle ilgilenir, sürekli okurdu. İbnü'l-Arabî'nin Füsûsü'l-Hikem'ini kaç defa masasında görmüştüm.

Merkezefendi Şehir Kütüphanesi

İlim ve sanat adamlarından çoğunun kendilerini ihtisas sahalarına hapsedmek için kullandıkları kavram ve terimler, onun dilinde tarihe, felsefeye, estetiğe, sosyolojiye, tasavvufa ve metafiziğe, kısaca, bilginin ve düşüncenin uçsuz bucaksızlığına açılan ışıklı kapılara dönüşmüştür.

kısa yoldan neticeye ulaşarak daha çok kazanmak isteyenlerin hiç çalışmak istemedikleri bir ahlâk adamıydı. Sıradanlığa, pestenkeraniye tahammülü yoktu. Her şart ve ortamda düşüncelerini büyük bir cesaret ve kararlılıkla savunurdu. Çok yönlü bir sanatkârı; gençliğinde resim yapmış, ney üflemişti. İkisinde de çok başarılı olduğuna, kendisini o yıllarda tanıyanlar şahitlik ediyorlar. Sanat tarihi doktorası yapmış ilk mimardı; tasavvuf ve felsefeyle ilgilenir, sürekli okurdu. İbnü'l-Arabî'nin Füsûsü'l-Hikem'ini kaç defa masasında görmüştüm.

SANAT ANLAYIŞI

Turgut Hoca, kaynağını çok aradığı bir hadis-i şerife dayanarak sanatın asıl vazifesinin dünyayı güzelleştirmek olduğunu söylerdi; estetiğini ve mimarlık felsefesini bu görüşten hareketle geliştirmişti. Başka bir ifadeyle, onun mimarlığı, mimarlığı çok aşar ve üzerinde yıllarca düşünülmüş bir felsefeye dayanırdı. İçinde mutlu bir hayat sürebileceğimiz güzel dünyanın, avutucu eğlencelerle değil, şehirleri ve meskenleri insanın “eşref-i mahlûkat” olduğu göz önünde tutularak yeniden inşa etmek suretiyle kurulabileceğine

inanmıştı. Meskenin insanları sadece yağmur ve soğuktan koruyan barınaklar olarak görüldüğü, insanın güzel bir dünyada yaşama ve çevresinin oluşmasına katılma hakkı ve sorumluluğu kabul edilmediği sürece, asıl mânâsında beşerî ve güzel bir çevre meydana getirmek mümkün değildi.

Teknokratlar, Turgut Hoca'ya göre, insanın karar verme ve seçme haklarını bir kenara iterek her şeyi çözeceğine inandıkları makinelerin imkânlarına göre mesken üretimini öngörmüşlerdi. İnsanları bir çeşit esir sayan ve dev apartman bloklarına tıkıştırarak kolektivitve ile şuurlu ilişkilerini imkânsızlaştıran bu merkeziyetçi teknokrat despotizmi bütünüyle ahlâk dışıydı. En yoksul insanların da özel bilgi ve yeteneklerle geliştirilmiş güzel bir çevrede yaşama hakları vardı. Osmanlı tecrübesi, bunun başarılabilirliğini çok açık bir biçimde gösteriyordu. Zengin bir tecrübenin ve yüksek bir kültürün ürünü olmakla beraber mahallî imkân ve zaruretler de göz önünde bulundurularak hazırlanmış standart elemanların kullanıldığı bu mimari, kaynak ve enerji sıkıntısı çeken gelişme hâlindeki ülkeler için en doğru çözüm yoluuydu.

ŞEREFÜ'L- MEKÂN Bİ'L-MEKİN

Turgut Hoca, mimariyi, İslâmî kültür ortamının niteliğini belirleyen sanat olarak görüyor, Türk-İslâm-Osmanlı kültür çağının en üst ifadesinin mimaride tezahür ettiğini düşünüyordu. Son yüz küsur yılın en önemli hadisesi bu idrakin kaybedilmiş olması, 21. yüzyılda gerçekleşmesi gereken en önemli hadise ise bu idrakten hareket edilerek yapılacak olan mimari idi. Bu görüş açısından bakarak, günümüz Türkiye'sinde, bırakın diğerlerini, Müslümanların kendileri için meydana getirdikleri yapılar ve çevreler bile onun nazarında tek kelimeyle “felâket”ti. Güzel, sağlıklı ve kullanışlı bir mimari çevrenin oluşumu, Turgut Hoca'ya göre, o çevrede yaşayacak olan insanların bu oluşum sürecine katkılarıyla mümkündü. Çevreyi koruma sorumluluk ve şuuru ancak böyle doğabilirdi. Derdi ki: İnsan, çevrenin oluşumuna katılabilirse onu daha fazla güzelleştirmek ister, böylece zaman içinde mimariyi fark ederek anlamaya ve tadına varmaya başlar, onunla yaşar, onu geliştirir. Hatta birlikte gelişir. Batı'da mimari başta Katolik kilisesi olmak üzere çeşitli güçler tarafından bir çeşit güç gösterisine dönüştürülmüş,

Derdi ki: İnsan, çevrenin oluşumuna katılabilirse onu daha fazla güzelleştirmek ister, böylece zaman içinde mimariyi fark ederek anlamaya ve tadına varmaya başlar, onunla yaşar, onu geliştirir. Hatta birlikte gelişir.

devâsâ yapılar sadece “Diyâr-ı küfrü gezdim beldeler kâşâneler gördüm/ Dolaştım mülk-i İslâm'ı bütün vîrâneler gördüm” diyen Ziya Paşa gibi yabancıları değil, o ülkelerdeki insanları bile ürkütmüş ve yönlendirmiştir. Bunu fark eden totaliter rejimler de devâsâ yapılarla insanları ezmenin, ufalamanın yollarını aramışlardır. Dev şehirlerin dev ölçekli yolları ve binaları arasında küçülüp yok olan insanın çevrenin oluşumundaki sorumluluğunu unutmaması kaçınılmazdır.

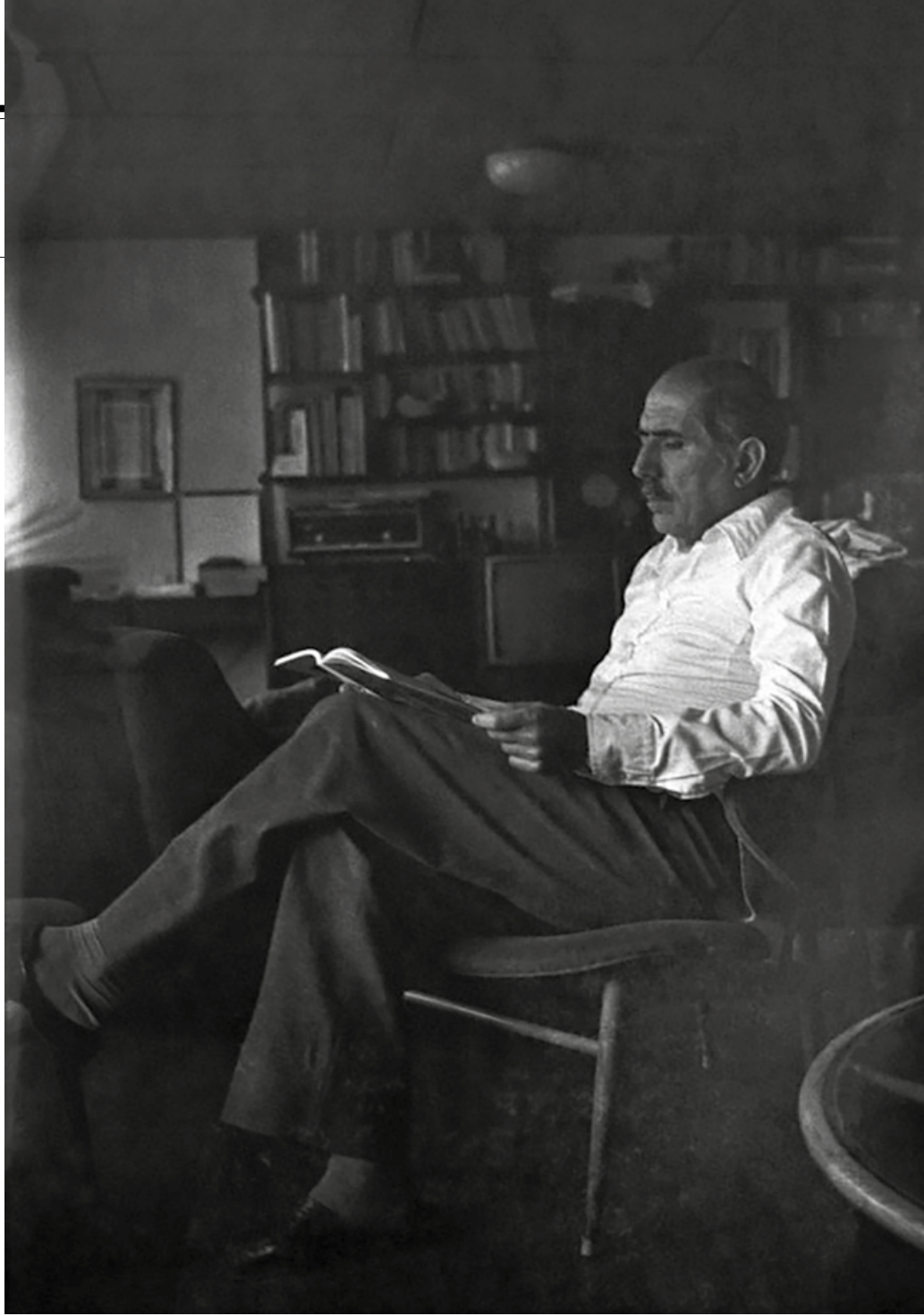
DOĞU İLE BATI'NIN, ESKİ İLE YENİNİN AHENKLİ MECZİ

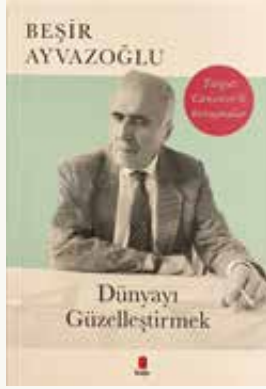
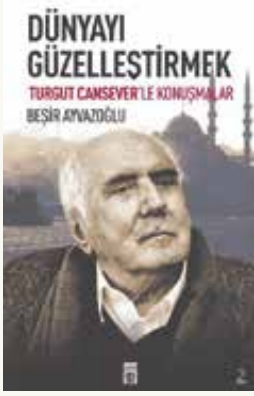
Bu fikirlerini her vesileyle, her ortamda enine boyuna anlatmaktan bıkmayan Turgut Hoca'nın çok zengin ve renkli bir düşünce dünyası vardı; ilim ve sanat adamlarından çoğunun kendilerini ihtisas sahalalarına hapsedmek için kullandıkları kavram ve terimler, onun dilinde tarihe, felsefeye, estetiğe, sosyolojiye, tasavvufa ve metafiziğe, kısaca, bilginin ve düşüncenin uçsuz bucaksızlığına açılan ışıklı kapılara dönüşmüştür. Lao Tse ile Yunus, İbnü'l-Arabî ile Nietzsche, Gazzalî ile Heidegger, Mevlânâ ile Max Scheler, onun dünyasında, Sinan'la, La Corbusier ile, Van der Rohe ile buluşur, şehir ve mimari diliyle konuşurlardı. Genç cumhuriyetimizin bütün

birikimini tevarüs ettiği gibi, Osmanlı irfanını temsil eden son kuşakları yakından tanıma şansına da kavuşmuştu. Çok iyi bildiği ve tahlil ettiği Batı karşısında bir üçüncü dünyalı gibi değil, muhteşem bir medeniyetin mağrur çocuklarından biri olarak, başını dimdik tutmayı başaran, hatta Batı'da yapılanların dışında durmak şartıyla, birçok alanda Batı'nın önüne bile geçilebileceğine inanan bir bilge mimardı.

GERÇEK BİR ENTELEKTÜEL, BİR MÜTEFEKKİR

Evet, Turgut Hoca, gerçek bir entelektüel, asıl mânâsında bir mütefekkirdi; fakat mimarlık mesleği onu sürekli pratiğin içinde bulunmaya zorladığı için düşüncelerini yazacak yeterli vakit bulamamıştı. Son yıllarında bile mimar olarak hayata atıldığı günkü heyecanını zerrece kaybetmeksizin hayal ettiği mimarının peşinde koşmaya devam edi-

Turgut Cansever; Türk mimar, şehir plancısı ve düşünür. Dünyada üç kez Ağa Han Mimarlık Ödülü almış tek mimardır. "Bilge Mimar" olarak da anılır. Kent, imar, koruma alanlarında pek çok görev almış, Beyazıt Meydanı'nı tasarlamıştır. Türkiye'de sanat tarihi alanında yapılan ilk doktora tezinin sahibidir.

Mimar Turgut Cansever'e 1992'de Ağa Han Ödülü'nü kazandıran Demir Tatil Köyü.

yordu; yatağa düşünceye kadar da pratiğin içindeydi ve bundan pek şikâyetçi değildi; o ataları büyük Osmanlı mimarları gibi yaparak düşünür, fikirlerini de konferanslar ve röportajlar vererek açıklamayı tercih ederdi.

Turgut Hoca, ömrünün son yıllarında zihni mesaisinin hemen tamamını deprem meselesine ayırmış ve büyük bir depremin en az zararlı atlatılabilmesi için yapılması gerekenleri tespit etmek amacıyla çok

sayıda mimar, mühendis, şehir plancısı, jeofizikçi, felsefeci, sosyolog, ekonomist, hukukçu, sivil toplum kuruluşu temsilcisi ve yazarı ikna ederek bir "İstanbul Deprem Çalışma Grubu" kurmuştu. Bu grubun bir buçuk yıl kadar süren çalışmaları sonunda hazırladığı rapor ürkütücüydü: Bu rapora göre, İstanbul'da her beş yüz yılda bir tekrar eden büyük deprem yakın bir gelecekte gerçekleşerek şehirde tahmin edilemeyecek

büyükte bir tahribata ve can kaybına yol açacaktı. Çünkü İstanbul yapı stokunun yüzde sekseni mimarlık ve mühendislik katkısı olmadan, kaçak olarak inşa edilmiş yapılardan ve imar dışı alanlardan oluşuyordu. Üstelik kullanılan betonun kalitesi gerekli standartların yarısından daha düşüktü.

VEDA EDERKEN

17 Ağustos 1999 tarihinden hayata gözlerini yumduğu 22 Şubat 2009 tarihine kadar zihnini sadece ve sadece bu meseleyle meşgul eden Turgut Hoca'nın üzerinde hassasiyetle durduğu meselelerden biri de İstanbul'a asıl hüviyetini veren âbidelerdi. Büyük bir depremde, birkaçı dışında tarihî âbidelerin de yerle bir olacağı endişesini taşıyordu. Hiç şüphesiz sorumluluk şuuruna sahip bir aydın olarak ve son derece zengin bir tecrübenin içinden konuşan Turgut Hoca'nın bütün ilgili kişi ve kurumlara gönderdiği rapor beklediği ilgiyi uyandırmayınca adeta kahrolduğunu çok iyi hatırlıyorum.

Vefatından kısa bir süre önce bir arkadaşımınla birlikte evinde ziyaret ettiğim Turgut Hoca, bir daha kalkmamak üzere yatağa mahkûm olmuştu ve ilaç verilerek sürekli uyutuluyordu. Bir ara uyandığında ikimizi de tanıdı ve duyulur duyulmaz bir sesle, "Sizinle buluşup konuşacaktık, yapacak çok işlerimiz vardı!" dedi. Belli ki zihni hâlâ aynı berraklıkta çalışıyor ve hayatını adadığı meseleler üzerinde kafa yormaya devam ediyordu. Bu meselelerden biri hiç şüphesiz depremdi.

Viraneden Hazineleer Çıkararak Kâşif: Ara Güler

“Onlar benim için yalnızca fotoğrafı çekilen kişiler değil dünyamı kuran insanlardır. Bende kurdukları dünyanın da güzel bir dünya olduğuna inanıyorum. Her şeyin görselleştiği bir dönemde elimdeki malzemenin herkesin malı olması beni mutlu edecektir.”

Firdevs Kapisizoğlu

Ara Güler ve Salvador Dali

H Hiç kimse bilmeyecek ki ben nereye gidiyorum. Çünkü çamurlu bir yolda gidiyorum.” diyor Ara Güler. Bu cümleyi ilk duyduğumda onun yaşadığı zorluklara dikkat çekmek istediğini düşünmüştüm ama izini sürdükçe neyi kastettiğini daha iyi anladım. Pergelin ucunu kendine, kendi ülkesine, kendi şehrine, kendi insanına sabitleyip leिकासıyla çizdiği daireye insan olmanın manzaralarını sığdırırken Ara Güler, toprağı ve suyu köklerinde birleyen bir ağaç gibi yaşadı. Sade, kendilikli, toprakla hemhâl, cömert ve dalları sonsuzluğa uzanan bir çınar gibi. Aslında öylesine isabetli bir söz ki bu, ardında bıraktıklarıyla kurda kuşa, börtü böceğı karışan foto muhabirinin nereye

gittiğini dijital dünyanın fanileri olarak idrak edebilmemiz hakikaten zor görünüyor.

BÜYÜK USTA'NIN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI

16 Ağustos 1928'de İstanbul'da doğan Ara Güler'in asıl adı Mıgırdıç Ara Derderyan'dır. Usta fotoğrafçının ailesi 1934'teki Soyadı Kanunu ile "Güler" soyadını alır. Babası eczacılıkla meşgul olan Ara Güler, çocukluğunu Beyoğlu'nda geçirir. Eğitimini Mihitryan Manastır Mektebi (Pangaltı Lisesi), Galatasaray Lisesi, Getronagan Ermeni Lisesi'nde gerçekleştirir.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'ne kaydını yaptıran Güler, gazeteciliğı insanları birbirine yak-

laştıran bir meslek olarak görür. Öğrencilik yıllarından itibaren üretmeye çalışır. Öyküler yazmaya başlar. Babasının müşterilerinden İhsan İpekçi'nin sahibi olduğu İpek Film Şirketi'ne gidip gelirken sinemacılıkla ilgili farklı alanlarda tecrübe edinme imkânı bulur. Teknik konulara merakı sebebiyle sinema makinistliği ehliyeti alır. Bununla beraber Muhsin Ertuğrul'un tiyatro kurslarına devam eder. Yönetmen veya oyun yazarı olmak istemektedir. Babasının 1940'ta aldığı ilk fotoğraf makinesi ile fotoğrafa ve gazeteciliğe olan düşkünlüğünün farkına varan Ara Güler, "Jamanak Gazetesi" başta olmak üzere birçok Ermeni gazetesinde çalışır. Gerçek anlamda muhabirlik deneyimini ise 1950'de yayımlanan Yeni İstanbul

Gazetesi'yle kazanır.

Askerliğini yaptıktan sonra bir süre Hürriyet Gazetesi'nde de muhabir olarak çalışan Güler, daha sonra yayın hayatına yeni başlayan Hayat Dergisi'ne geçiş yapar. Ona göre bir şeyin sanat olabilmesi için hayal mahsulü olması gereklidir. Fotoğraf ise hayal mahsulü değildir. Fotoğraf, hakikatte var olanı bir karede dondurmak ve kayıt altına almak içindir. Foto muhabirlik bir dönemi, bir olayı, bir kişiyi yani bütün bir tarihi kayıt altına almaktır. Bu yüzden o, zamanın ruhunu yansıtan, estetik, incelik ve derinlik taşıyan fotoğraflar çekse de, mesleğini sanat olarak nitelendirmez. 1953'te Henri Cartier Bresson ile tanışarak Paris Magnum Ajansı'na katılır ve İngiltere'de yayımlanan Photography

Annual Antalojisi onu dünyanın "en iyi yedi fotoğrafçısından biri" olarak gösterir. Kısa bir süre içerisinde Hayat Dergisi'nin fotoğraf şefliği görevini üstlenen foto muhabiri, aynı yıl Amerikan Medya Fotoğrafçıları Derneği'ne tek Türk üye olarak kabul edilir.

ŞÖHRETE ADIM ADIM

1958'de Time-Life, Paris-Match ve Der Stern dergilerinin yakın doğu foto-muhabirliği görevlerini üstlenir. 1960 ihtilali, 1964 Kıbrıs Harekâtı nedeniyle çektiği fotoğraflar üyesi olduğu uluslararası dergi ve ajanslar aracılığı ile bütün dünyaya servis edilir. 1962'de Almanya'da çok az fotoğrafçıya verilen "Master of Leica" unvanını kazanır. İsviçre'de çıkan Camera dergisi Ara Güler'e

özel bir sayı ayırır. 1964'te Mariana Noris'in ABD'de basılan "Young Turkey" adlı yapıtında fotoğrafları kullanılır. 1967'de Japonya'da çıkan "Photography of the World" antolojisinde Richard Avedon ile bir dizi fotoğrafı yayınlanır. 1967'de Kanada'da açılan "İnsanların Dünyasına Bakışlar" sergisinde, 1968'de New York Modern Sanatlar Galerisi'nde düzenlenen "Renkli Fotoğrafın On Ustası" sergisinde ve Köln'de Fotokina Fuarı'nda yapıtları sergilenir.

Uluslararası şöhreti günden güne artan Ara Güler, Altı Gün Savaşları'nın ardından, 1970'te Ürdün'de bulunan Filistin Kurtuluş Örgütü kamplarında çalışır. 1970'te "Türkei" isimli fotoğraf albümü Almanya'da yayımlanır. Sanat ve sanat tarihi konularındaki

fotoğrafları ABD'de Time-Life, Horizon ve Newsweek kitap bölümlerinde ve İsviçre'de Skira Yayınevi tarafından kullanılır. 1971'de Moskova'da ünlü besteci Aram İlyiç Haçaturyan ile çalışır. Lord Kinross'un "Hagia-Sophia" (Ayasofya) kitabının fotoğraflarını çeker. Yine Skira yayınevinde Picasso'nun 90. yaş günü için yayımlanan "Picasso Metamorphose et unite" adlı kitap için Picasso'nun foto-röportajını yapar. 1972'de Paris Ulusal Kitaplık'ta sergisi açılır. 1975'te ABD'ye davet edilir ve birçok ünlü Amerikalının fotoğraflarını çektikten sonra Dünya'nın farklı yerlerinde "Yaratıcı Amerikalılar" isimli sergisiyle boy gösterir. Yine aynı yıl Yavuz zırlısının sökülmesini konu alan "Kahramanın Sonu" adlı bir belgesel film çeker. 1979'da Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin "Foto Muhabirliği" dalında birinciliğe layık görülür.

Durmak yorulmak bilmeksizin çalışan, üreten, paylaşan Ara Güler 1980'de fotoğraflarının bir kısmına "Fotoğraflar" adlı kitabında yer verir. 1986'da Hürriyet Vakfı'nca basılan Prof. Abdullah Kuran'ın yazdığı "Mimar Sinan" kitabını fotoğraflar. Aynı kitap 1987'de "Institute of Turkish Studies" tarafından İngilizce olarak yayınlanır. 1989'da "Ara Güler'in Sinemacıları" kitabı basılır. 1991'de Dışişleri

Geceleri ıslık çalarak dolaşan adam, İstanbul'un şiirini ararken karşılaşmıştır bu manzarayla. Fotoğraf hemen az önce birbirinden ayrılan iki insanın soluğunu taşımaktadır sanki.

Dargınlık, bekleyiş, hayal kırıklığı, sükûnet, hasret, yarım kalan bir türkü, açık havada tüttürülen sigaralar... İnsana dair ne çok iz vardır fotoğrafta.

Onun fotoğraflarında insan, silüetiyle değil ruhuyla yer edinir. Çünkü o, konuşulmayan dertlerin peşinden gitmiştir.

Bakanlığı için Halikarnas Balıkçısı'nın (Cevat Şakir Kabaağaçlı) "The Sixth Continent" adlı kitabını fotoğraflar. Bu arada bütün dünyayı gezerek foto röportajlar yapar ve bunları Magnum Ajansı ile dünyaya servis eder. İsmet İnönü, Winston Churchill, Indira Gandhi, John Berger, Bertrand Russell, Bill Brandt, Alfred Hitchcock, Ansel Adams, Imogen Cunningham, Salvador Dali, Picasso gibi birçok ünlü kişi ile röportajlar yapar ve onların fotoğraflarını çeker.

Bu kadar şöhretli insanlara ulaşabilmenin yolunu Usta'nın şu sözleri özetliyor: "Onlar benim için yalnızca fotoğrafı çekilen kişiler değil dünyamı kuran insanlardır. Bende kurdukları dünyanın da güzel bir dünya olduğuna inanıyorum. Her şeyin görselleştiği bir dönemde elimdeki malzemenin herkesin malı olması beni mutlu edecektir."

SANAT İNSANLA MÜMKÜN

İnsan olmayan yerde sanatın olmayacağını düşünen Ara Güler, fotoğraflarındaki insanlarla önce kendisi ünsiyet geliştirmiş sonra da onları insanlığa armağan etmiştir. Bir röportajında vapur iskelesinde sırt sırta duran iki sandalyeyi çektiği fotoğrafı çok sevdiğinden bahseder. Geceleri ıslık çalarak dolaşan

Güler'in objektifinden Afrodisias Antik Kenti (Aydın, Karacasu)

adam, İstanbul'un şiirini ararken karşılaşmıştır bu manzarayla. Fotoğraf hemen az önce birbirinden ayrılan iki insanın soluğunu taşımaktadır sanki. Dargınlık, bekleyiş, hayal kırıklığı, sükûnet, hasret, yarım kalan bir türkü, açık havada tüttürülen cigaralar... İnsana dair ne çok iz vardır fotoğrafta. Onun fotoğraflarında insan, silüetiyle değil ruhuyla yer edinir. Çünkü o, konuşulmayan dertlerin peşinden gitmiştir.

Ara Güler'in hayatına baktığımızda onun bir "insan meraklısı" olduğunu görürüz. Fikret Mualla da bunlardan biridir. Çocukluğunda ayağından sakatlanması, annesinin ölümünden kendini sorumlu tutması, evliliğindeki sıkıntıların beraberinde

alkol bağımlılığı sonucu dağılan sanatçı; yanlış anlaşılma neticesinde tutuklanır ve sonrasında ruh hastalıkları tedavisi için Fransa'ya gider. Derbeder bir hayat süren Mualla'ya Madam Angles göz kulak olsa da sanatçı üç beş kuruşa muhtaç bir hâlde ömür sürer.

Cannes Film Festivali sonrası çok sevdiği Paris'e giden Ara Güler, burada birkaç gün kalabilmek için çalıştığı gazeteye "Paris'te Türk Ressamlar" başlığında bir röportaj yapmaya niyetlenir. Abidin Dino, Selim Turan, Hakkı Anlı, Avni Arbaş gibi Türk ressamlarla görüşür. Fikret Mualla da radarna girmiştir. Dino'dan onunla görüşmek için yardım ister.

İçki karşılığında resimlerini satan, evsiz barksız, derbeder bir ömür süren Fikret Mualla düşkünler evinde öldüğünde, kimsesizler mezarlığına gömülmesine Madam Angles engel olur. Fikret Mualla'nın eserlerinin peşine düşen Ara Güler, dönemin Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün eşi Emel Hanım'ın Fikret Mualla'nın sınıf arkadaşı olduğunu öğrenir. O dönem Cumhurbaşkanlığı özel fotoğrafçılığı yapmaktadır. Durumdan istifade ederek yetkililere Fikret Mualla'nın tablolarını gösterir ve en azından mezarının buraya getirilmesi gerektiğini söyler. Güler'in çabaları bir neticeye kavuşur ve vasiyeti üzerine Fikret Mualla Karacaahmet Mezarlığı'na gömülür. Ara Güler böylece viran olmuş bir

Güler'in objektifinden eski İstanbul

hazinenin ülke topraklarında ebedî istirahatine vesile olur.

Ara Güler'in bir diğer merakının Mimar Sinan yapıtları olduğu söylenebilir. 1986'da Prof. Abdullah Kuran'ın yazdığı "Mimar Sinan" kitabını fotoğrafladıktan sonra sair zamanlarda çektiği yapıtların fotoğraflarını 1992'de Fransa'da, ABD ve İngiltere'de "Sinan, Architect of Soliman the Magnificent" isimli eserle yayımlar. Aynı yıl "Living in Turkey" adlı kitabı İngiltere, ABD ve Singapur'da "Turkish Style" başlığıyla, Fransa'da "Demeures Ottomanes de Turquie" adıyla yayımlanır. 1994'te "Eski İstanbul Anıları", 1995'te "Bir Devir Böyle Geçti", "Yitirilmiş Renkler ve Yüzlerinde Yeryüzü" fotoğraf kitapları yayımlanır. Ara Güler'in fotoğrafları Paris Ulusal Kitaplıkta, ABD'de Rochester

"Ben gazetecilik hayatım boyunca çok önemli üç iş yaptığıma inanıyorum. Bunlarla insanlık tarihine hizmet ettiğimi sanıyorum. Nuh'un Gemisi, Nemrut Dağı, Aphrodisias. Bunlar benim en mühim röportajlarım".

Georg Eastman Müzesi'nde Nebraska Üniversitesi Sheldon Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Köln Museum Ludwing'de Das Imaginare Photo Museum'da fotoğrafları sergilenmektedir.

YALNIZCA ÂNIN DEĞİL TARİHİN DE KAYDINI TUTMAK

Tam dört kere harbe gittiğini söyleyen Ara Güler'in dünya gündemini sarsan siyasî, politik haberlerin kaydını tutmak, dünyanın ender simalarını insanlıkla tanıştırmak, yaşadığı toprakların zenginliği ve çeşitliliğini dünyaya tanıtmakla beraber Türkiye ve Dünya mirasına da katkıda bulunacak işler yürüttüğü görülür. Bir röportajında bu hizmetleriyle ilgili şu sözlere rastlarız: "Ben gazetecilik hayatım boyunca çok önemli üç

iş yaptığıma inanıyorum. Bunlarla insanlık tarihine hizmet ettiğimi sanıyorum. Nuh'un Gemisi, Nemrut Dağı, Aphrodisias. Bunlar benim en mühim röportajlarım”.

Aydın'ın Geyre beldesinde bir baraj açılışı için bölgeye gazeteci olarak giden ve dönüşte yolunu kaybeden Ara Güler, bir köyden geçerken köylülerin tarihle iç içe yaşadığını görür. Köylülerin bir arada yaşadığı Roma sütunları aslında Aphrodisias Antik Kenti'ne aittir. Foto muhabirinin tesadüf eseri keşfettiği kent, 2017 yılında antik kent Dünya Miras Listesi'ne alınır.

Adıyaman ilindeki Nemrut Dağı'nı dünyaya tanıtan ilk gelişme ise yine Ara Güler'in 1960 yılında bölgeyi fotoğraflaması ile gerçekleşmiştir. Bir diğer katkısı ise Nuh'un gemisiyle ilgilidir. Ağrı Dağında bulunduğu inanılan Nuh'un Gemisi'ni arama çalışmaları yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. Ağrı Dağı'nın zirvesine ulaşan ilk araştırmacı olan Almanyalı bilim insanı Frederic Parrot'ın 1829 yılında yedi arkadaşıyla yaptığı arama tırmanışlarının sonunda gemiyi bulamadığını belirtmesinin ardından çok sayıda bilim insanını gemiyi aramak için Ağrı Dağı'na çıkmıştır. Yeni İstanbul gazetesinin yazı işleri müdürü telefonla ulaştığı Ara Güler'e, Nuh'un Gemisi'ni arayan bir Amerikalının İstanbul'a geldiğini, birlikte Ağrı'ya gidip gitmeyeceğini sorar. Haber için dünyanın öbür ucuna gitmeye hazır olan Ara Güler teklifi hemen kabul eder. Daha sonra Milli Müdafaa Vekaletine bağlı Harita Müdürlüğüne elde edilen görüntülerden etkilenen Ara Güler, daha net bir fotoğraf çekmek üzere gerekli mercilerden izin ister. Bölgeye ulaşması sağlanan Ara Güler'in çektiği fotoğraflar Dünya gündemini oldukça etkiler. Foto muhabiri uçak üzerinden çektiği bu özel fotoğraf için “Fotoğrafları çektik, bütün dünya ayağa kalktı. Ben fotoğrafı çektim, gerisine bilim adamları karışır...Üstelik İncil'deki geminin ölçüleriyle, fotoğraftaki çukurun ölçüleri birebir tutuyor. Şunu rahatça söyleyebilirim; eğer bu iz Nuh'un Gemisinin izi ise dünyada ilk defa gören ve fotoğrafını çeken benim...” der.

Büyük Ustanın Ardından

İstanbul'da 90 yaşındayken vefat eden usta foto muhabiri, Şişli Ermeni Mezarlığı'nda toprağa verilir. Arşivinde 2 milyonu aşkın fotoğraf bulunan Ara Güler'in ödülleri arasında T.C. Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü ile "Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü" de bulunmaktadır. Kendisini sanatçı olarak tanımlamasa da Ara Güler ıslık çalarak kimselerin farkına varamadığı, ardına düşmediği hazineleri gafil avlayan bir avcıdır. Işığında kimselerden medet ummayan ama daima çalışan bir adamın keyfi saklıdır. İnsanı insanca anlatan, sehl-i mümteni bir üslubu fotoğrafa yansıtan Ara Güler, bize bizim manzaramızı sunmak için yaşamıştır. Edebiyata, tiyatroya, sinemaya, resme, siyasete, gündelik yaşama, İstanbul'a dair Türk insanına çok şey kazandıran fotoğrafları Ara Güler Araştırma Merkezi'nin yürüttüğü çalışmalarla İstanbul Bomonti'de yer alan Müze'de farklı isimli sergilerle yerini almaktadır.

“AMACIMIZ, ARA GÜLER'İN İLHAM VEREN MİRASINI İNSANLARLA BULUŞTURMAK.”

Ara Güler Müzesi'nin Proje Geliştirme ve Sergi Yönetimi Müdürü Tuana Pulak, Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi'nin çalışmalarına dair sorularımızı yanıtladı.

Doğuş Grubu ile ünlü fotoğraf sanatçısı Ara Güler arasında 2016 yılında yapılan bir iş birliği sonucunda Yapı kredi Bomontiada'da kurulan bir müzedeyiz. Ara Güler Müzesi'nde. Burada sanatçısının farklı temalarda bir araya getirilmiş fotoğraflarına yer verildiğini, Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi bünyesinde ise sanatçının arşivindeki fotoğrafların korumaya alındığını, restorasyon çalışmalarıyla her birinin dijital platforma aktarıldığını biliyoruz. Bize hem biraz bu

aktarım sürecinden hem de Müze'nin başka hangi işlerle meşgul olduğundan bahsedersiniz?

Ara Güler Müzesi, Türkiye'de foto muhabirliği ve fotoğraf sanatının öncülerinden Ara Güler ile Doğuş Grubu iş birliği sonucu kurulmuştur. Müze Ara Güler'in 90. yaş günü olan 16 Ağustos 2018 tarihinde kendisinin de katılımıyla Bomontiada'da açılmıştır. Ara Güler Müzesi, Ara Güler'in çok yönlü sanatçı kimliğini, ilham veren yaşamını ve değerli arşivini geniş kitlelerle buluşturma-

Portre / Ara Güler

yı amaçlamaktadır. Bir diğer yandan 2016 yılında Doğu Grubu ve Ara Güler işbirliği ile kurulan Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi'nin amacı, Ara Güler'in yaşamı boyunca oluşturduğu arşivini, özgün yapısına sadık kalarak korumak ve gelecek nesillere aktarmaktır. Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi arşiv koruma çalışmalarına 2017 yılında, yaşadığı yüzyılın en önemli kaydedicilerinden biri olan Ara Güler'in arşivine uzun yıllar ev sahipliği yapmış olan Galatasaray'daki Güler Apartmanı'nda başlamıştır. Daha sonrasında Bomontiada'da kurulan merkez, Ara Güler arşivinin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuş günümüz müzecilik ve arşivcilik kriterlerine uygun olarak tasarlanmıştır. Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi koleksiyonunda Türkiye tarihinin görsel yansıması olan Ara Güler'in fotoğraf arşivi ile birlikte fotoğraf makineleri, karanlık oda ekipmanları, kitapları, günlükleri, yazışmaları, mektupları,

kişisel eşyaları ve sanat eseri koleksiyonu da yer almaktadır. Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi'nde arşivin dijitalleştirme, indeksleme, tasnif, konservasyon ve restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. Arşivin online bir portal üzerinden ulaşılabilir olması için güncel çalışmalar devam etmektedir.

“İshk Çalan Adam”, “Muhtelif İstanbul”, “Aphrodisias”, “Bir Avuç Güzel İnsan” gibi farklı temalardaki sergileri belirli aralıklarla sanatseverlerle buluşturuyorsunuz. Sergilerin ismi, ele alacağı

temalar, hangi yan unsurlarla destekleneceğinin belirlendiği süreç nasıl yönetiliyor? Ve tabii merak ettiğimiz bir diğer husus, Bir Avuç İnsan'dan sonra bizleri nasıl bir serginin beklediği.

Ara Güler kendi yaşamı boyunca arşivini çok iyi korumuş bir isim. Arşivi devraldığımızda kariyeri boyunca üzerinde çalıştığı ve kategorize ettiği belli konu başlıkları olduğunu fark ettik. Bu başlıkları, Ara Güler'in seçkilerine sadık kalarak geliştirerek sergi temalarımızı oluşturmaya başladık. Sergi temasının belirlenmesi ve fotoğraf

Ara Güler Müzesi'nde bulunan "Bir Avuç Güzel İnsan" isimli sergiden

seçkilerinin yapılmasının ardından sergiyi destekleyecek efemera, obje gibi farklı unsurların araştırmalarıyla devam ediyoruz. Önümüzdeki sergiler yine bu konu başlıklarından yola çıkılarak oluşturulacak.

Ara Güler yurt dışında tanınan, sevilen, takip edilen bir sanatçımız. Yurt dışında onun hatırasını yaşatacak işler, projeler yürütülüyor mu? Müze'nin bu anlamda nasıl bir işlevi var?

Ara Güler'in arşivini yurt içindeki fotoğrafseverlerle buluşturmamız kadar yurt dışında da tanıtmaya devam etmemiz bizim için önem teşkil ediyor. Geçtiğimiz yıllarda Paris, Londra, Kyoto, Roma, New York gibi farklı şehirlere sergiler açtık. Ge-

Arşivinde 2 milyonu aşkın fotoğraf bulunan Ara Güler'in ödülleri arasında "T.C. Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü" ile "Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü" de bulunmaktadır. Kendisini sanatçı olarak tanımlamasa da Ara Güler ısıkları olarak kimselerin farkına varamadığı, ardına düşmediği hazineleri gafil avlayan bir avcıdır.

lecek sezonlar için yurtdışı kurumlarıyla iş birliklerimiz konusundaki iletişimimizi sürdürmekteyiz.

Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyoruz. Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi çalışanlarına kolaylıklar diliyoruz. Bir sonraki sergiyi ipe çektiğimizi söyleyerek konuşmamızı sonlandıralım.

KAYNAKÇA

- * Ara Güler (2009). Ara Güler's İstanbul, İngiltere: Thames&Hudson Yayınları
- * <https://www.araguler.com.tr/tr/aboutaraguler.html>
- * <https://aragulemuzesi.com/>
- * <https://iyikigomusum.com/fikret-mualla-ve-ara-guler-716>
- * <https://arkeofil.com/ara-gulerin-gozunden-tum-ayrintilariyla-aphrodisias-1958/>
- * <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/deklansoruyle-zamani-durduran-foto-muhabiri-ara-guler/2713564#>

Teknoloji Çağında Kimlik İnşası ve Dijital Platformlar

Yerli platformların eksikliği ya da yaklaşım biçimi özgün kültürleri yansıtan içeriklerin hazırlanmasına imkan vermedikçe Amerika Birleşik Devletleri'nin kültür çeşitliliğine dair benimsediği "melting pot" (eritme potası) anlayışından kurtulamayacağız. Dünya kültürleri tek bir potada eriyip yok olmaya mahkum kalacak.

M. Abdülğafur Şahin - Yönetmen

Televizyon icat edildiği günden beri dünyayı, ülkeleri, toplumları ve bireyleri şekillendiren bir cihaz oldu. Haber alma, bilgi edinme ve eğlenme gibi ihtiyaçlara cevap verebilmesi yönüyle bu cihaz için kamuoyu oluşturmada yüzyılın en etkin kitle iletişim aracı demek herhalde yanlış olmaz.

1923 yılında icat edilen televizyonun Türkiye'ye gelişi 1952 yılını buldu. Özel kanalların artmasıyla 90'lı yıllar, televizyonun evlerimizde baş köşeye oturduğu bir dönemdi. Bu dönemin en yaygın tartışma konularından biri de televizyonun aile içi iletişime verdiği zarardı. Ebeveynler çocuklarını maruz kaldıkları yayınların olumsuz etkilerinden korumak konusunda endişeliydi. Kimisi televizyon kullanımına direnirken kimisi de çeşitli sınırlandırmalarla önlem almaya çalışıyordu.

Günümüzde geldiği noktada televizyon, elektronik bir cihaz olmanın ötesinde sosyal, kültürel ve psikolojik boyutları olan bir özelliğe sahip. Dizi ve filmlerle bir yaşam biçiminin topluma sunulması, ekran figürlerinin giyim tarzlarıyla moda-ya etkilemesi, insanların bu figürlerle yoğun özdeşim kurması ve olaylara üzüntü, sevinç, şaşkınlık gibi duygusal tepkiler göstermesi televizyonun sosyolojik gücünü gösteren unsurlardır. Pokemon çizgi filmini izleyip çatıdan atlayabileceklerini düşünen çocuklar, Kurtlar Vadisi dizisinden etkilenerek kabadayılığa özenen lise öğrenciler, Kore dizilerinden etkilenerek giyim tarzını değiştiren ve Korece öğrenmeye çalışan insanlarla ilgili meseleler sosyoloji, psikoloji, eğitim alanlarında yapılan akademik araştırmalarda inceleme konusu olmuştur. Bu etki küçük yaştaki çocuklarla sınırlı kalmayıp yediden yetmişe herkeste farklı sonuçlar doğurmaktadır.

YENİ MEDYANIN DAVETKÂR ÇAĞRISI

İcat edildiği günden beri gelişen teknolojiye sürekli uyumlanan televizyon, internetin yaygınlaşmasıyla dijitalleşmenin hakim olduğu son yıllarda yeni bir form kazandı. Yeni medya adıyla literatüre geçen sosyal ağlar, televizyon-izleyici ilişkisinde bir dönüşümün habercisi oldu. Sosyal medya kanalları üzerinden yapılan yorumların etkisi gündelik meseleler, ekonomi ya da siyasetle sınırlı kalmayıp televizyonda sunulan haberlerden dizilere tüm içeriği yönlendirirken izleyiciyi de içeriğin belirlenmesinde etkin rol alan özne olmaya itti. İnternetin sağladığı bu güç ve içerik seçme özgürlüğü, mesajın tek taraflı iletilmesi ve iletişimin sonlanması prensibiyle çalışan

konvansiyonel veya diğer bir deyişle geleneksel medyanın ezberlerini bozan dijital yayın mecralarını ortaya çıkardı.

Dijital platformlar sabit bir mekanda televizyon izleme pratiğini; taşınabilir bilgisayarlar, tabletler ve akıllı telefonlar aracılığıyla değiştirdi. Artık nerede olursak olalım çevrimiçi veya çevrimdışı izleme imkanı ortaya çıktı. Yayınları istediğimiz yerde, istediğimiz zaman ve istediğimiz kadar izleme fırsatı; dilediğimizde yayını durdurabilme, daha sonra devam etme ve dilersek tekrar izleme seçenekleri sunuldu. Sadece bu yönüyle dijital platformlar televizyona kuvvetli bir alternatif oluşturdu.

İzleme pratiklerinin değişimi mekanla sınırlı kalmadı. Geleneksel televizyon yayıncılığında, önceden belirlenmiş bir yayın akışında kendisine sunulan içeriği tüketen ve edilgen konumda olan izleyicinin hareket alanı kanal değiştirmekten ibaretti. Ancak dijital platformlar seyirciyi kişisel zevklerine uygun içerikleri seçme, geri bildirimde bulunma gibi seçeneklerle etken konumda olduğu bir sürecin öznesi kıldı. Kategorize edilen içerikler, dil ve altyazı seçenekleri, izleme geçmişimizi takip eden platform algoritmalarının beğenilerimize uygun seçenekler sunması dijital platformların dünya çapında yükselişinin sebepleri arasında yerini aldı. Özellikle reklamsız izleme deneyimi yayıncılıkta yeni bir dönem başlatıp izleme alışkanlıklarının değişmesinde etkili oldu.

Bahsedilen bu konforlu alan için seyircinin ödemesi gereken bir bedel olmadı mı peki? Hepimizin bildiği gibi dijital platformların bu imkanları önümüze sermesi, kişisel verilerimizin işlenmesiyle mümkün olabiliyor. Bir taraftan almış olduğumuz hizmetlerin kalitesini artıran bu işlem diğer taraftan mahremiyetimizin sınırlarını aşma potansiyeline sahip. Bunun yanında kişisel verilerin politik çıkarlar için kullanılabilir olması sadece bugünümüzü değil geleceğimizi de etkileyecek güce sahip olduğunu göstermekte. Amerikan seçimlerinin sosyal

Dijital platformlar sabit bir mekânda televizyon izleme pratiğini; taşınabilir bilgisayarlar, tabletler ve akıllı telefonlar aracılığıyla değiştirdi. Artık nerede olursak olalım çevrimiçi veya çevrimdışı izleme imkânı ortaya çıktı. Yayınları istediğimiz yerde, istediğimiz zaman ve istediğimiz kadar izleme fırsatı sunuldu. Sadece bu yönüyle dijital platformlar televizyona kuvvetli bir alternatif oluşturdu.

medya şirketlerince manipüle edildiği yönündeki tartışmalar hafızalarımızda tazelikliğini koruyor. Önümüzdeki dönemde de buna benzer iddialar dünya gündeminden eksik olmayacak.

DİJİTAL BİR KAFESTE ÖZGÜR KUŞLAR MIYIZ?

Dikkatle değerlendirdiğimizde aslında dijital platformlarda söz ettiğimiz “etkin özne” olma durumu küçük bir yanılsama içeriyor. Biz her ne kadar izleyeceğimiz içeriği seçmekte özgür olsak da bir yanıyla algoritmaların yönlendirmesine tabiyiz. Bunun yanında çocuklarını televizyonun olumsuz etkilerinden koruma çabasındaki ebeveynlerin işi artık çok daha zor. Çünkü dijital platformlara ulaşım, televizyondaki gibi sabit bir noktadan olmak zorunda değil. Daha önemlisi ulaşılabilir içeriklerin sınırını belirlemek çok daha zor. Dijitalleşme öncesi dönemde televizyonlardaki içerikler her ne kadar yeterli bulsak da belirli bir nizam içerisinde ve yerli meseleler etrafında şekilleniyordu. Dijital platformlar ise aşına olduğumuzun ötesinde farklı kültür ve ajandayla içerik üretiyor.

Tarih boyunca her keşif, öğrenilen her bilgi ve teknolojik gelişme günlük hayatımızı bir şekilde etkiledi. Bu etkiler hiç durmayan bir dönüşüme sebep olmakta. Kimlik, benlik ve kültürün inşası da bu dönüşümden nasibini alıyor elbette. Kültür sürekli değişim ve gelişim gösterse de dil, din, ahlak ve örfün iç içe geçmesi ve bir milletin yaşam tarzını göstermesi sebebiyle bir toplumu diğer toplumlardan ayıran özellikleri ortaya koyuyor. Bu ayrım dünya için zenginlik olarak yorumlanmalı ve özgün kültürlerin korunmasına yönelik bir yaklaşım benimsenmelidir.

Gündelik hayat; dil, din, gelenek-görenek, estetik algı, dünya görüşü gibi pek çok unsuru içeren kültür, tüm bu unsurlara nüfuz eden teknolojiden etkilenmektedir. Yeni medya olarak adlandırdığımız sosyal ağlar ve dijital platformların tüm dünyayı bir iletişim havuzuna dönüştürerek küresel bir kültürel dönüşüm yaşanmasında aktif rol oynaması bunu kanıtlamaktadır. Geçtiğimiz yüzyılda kültürel değişmelerde etkin rol oynayan televizyon; küreselleşmeye etki etse de kısmi olarak yerelliğin etkisini koruyabildiği bir

Global ve kapitalist firmaların evrensel kutlamalar yoluyla kültür çeşitliliği yerine ortak kültür inşasına yönelik bir yaklaşım güttüğünü söyleyebiliriz. Bunun da etkisiyle, pek çok ülkede yerli bayramlar, kutlamalar, ritüeller yerini evrensel kutlamalara bırakmış durumda.

araçtı. İnternetin ve yeni medyanın ortaya çıkışı ve yaygınlaşması ise bu ağı kullananların kültüründe kökten bir değişimin habercisi oldu diyebiliriz. Bu yeni iletişim tarzı, kullanıcıya eşit şartlar sunuyor gibi görünse de ağı yönetenlerin koyduğu kurallar ve ticari sınırlamalar göz ardı edilemez. Büyük sermayelerle kurulan şirketlerin tüm dünyaya yayılan ağları, çok kültürlülüğün karşısına bir tehdit olarak çıkıyor.

Geleneksel medyanın etkin olduğu dönemde dahi subliminal mesajlar veya yirmi beşinci kare gibi çeşitli betimlemelerle kültürel dayatma ve bilinçaltı oluşturma stratejileri sıklıkla tartışılmaktaydı. Yine global ve kapitalist firmaların evrensel kutlamalar yoluyla kültür çeşitliliği yerine ortak kültür inşasına yönelik bir yaklaşım güttüğünü söyleyebiliriz. Pek çok ülkede yerli bayramlar, kutlamalar, ritüeller yerini evrensel kutlamalara bırakmış durumda.

YENİ MEDYANIN DAYATTIĞI YAŞAM TARZI

Geldiğimiz noktada, güçlü küresel firmaların dünya izleyicilerine hitap eden dijital platformlarında kültürel bir ajandayla hareket ettikleri aşikâr. Geleneksel medyanın eleştirilen bir yanı olan “sansür”, dijital platformlarda yerini özgürlüğe bırakırken bu durum “sınırlanamazlık”la yerini değiştirdi. Yetişkinler

Yerli dijital platformlara baktığımızda küresel firmalar kadar güçlü olmasalar da var olma mücadelesini henüz kaybetmemiş olduklarını görebiliriz. Ancak üzülmek gerekir ki yerli platformlar da içeriklerini popüler kültürün trendleri doğrultusunda belirlemek zorunda kalıyor.

için oluşturulan içeriklerde önce argo ve cinselliğin artmasıyla başlayan dönüşüm, dizi ve filmlere eşcinsel figürlerin istikrarlı bir şekilde yerleştirilmesiyle devam etti. Dini ve ahlaki değerlerin aşağılanması önemsizleştirildi ve normalleştirildi. Daha da kötüsü yaratılıştan gelen cinsiyetler göz ardı edilerek insanlar cinsiyetsiz çocuk yetiştirme furçasına teşvik edildi. Çocuklar için üretilen içeriklerde de eşcinsellik ön veya arka planda yer almaya başladı. Küresel dijital platformların teşvik ettiği bu yaşam tarzı, sosyal medya eliyle de desteklenerek önemli bir ahlaki çöküntüye yol açtı.

Pek çok ülkede oluşturulan yerel platformlar, küresel firmaların tekeli anlaşıyor ve fiyat yükselttiği piyasada var olmakta zorluk çekiyor. Yerli dijital platformlara baktığımızda küresel firmalar kadar güçlü olmasalar da var olma mücadelesini henüz kaybetmemiş olduklarını görebiliriz. Ancak üzülmek gerekir ki mevcut yerli platformlar içeriklerini popüler kültürün trendleri doğrultusunda belirlemekte. Ahlaki olarak küresel firmaların küçük birer taklidi olma yolunda giden bu platformlar yerli kültürü hiçe saydıkları sürece söz ettiğimiz kültürel yıkımın birer parçası olmaya devam edecekler gibi görünüyor. Yerli platformların eksikliği ya da yaklaşım biçimi özgün kültürleri yansıtan içeriklerin hazırlanmasına imkân vermedikçe Amerika Birleşik Devletleri'nin kültür çeşitliliğine dair benimsediği **“melting pot”** anlayışından kurtulamayacağız. Dünya kültürleri tek bir potada eriyip yok olmaya mahkum kalacak.

Bu konuda söylenebilecek son söz, hiçbir şeyin salt iyi ya da kötü olmadığıdır. Bir şeyin nasıl, hangi amaçla ve ne kadar kullanıldığı onun değerini belirliyor. Dijital platformlar da diğer icatlar gibi iyi kullanıldıklarında çok doğru etkiler doğurabilirler. İnsanlığın ortak değerleri etrafında şekillenen ama kültürel zenginliklerin yok sayılmadığı, yüksek estetik ve değerlere sahip içerikler üretildiğinde bunu hep birlikte göreceğiz.

Cedidizm (Usûl-i Cedid): 19. Yüzyıl Sonu Rusya Müslümanlarında Modernleşme ve Eğitim

Rusya Müslümanları arasında usul-i cedit adı verilen ve cedidizm şeklinde şöhret bulan hareket, 1870'lerden itibaren Kırım, İdil-Ural, Azerbaycan ve Türkistan denilen coğrafyayı kapsayan eğitim, bilim, sanat, ticaret, hukuk, siyaset vb. sahalarda başlayan yenileşme, değişme ve dönüşme cereyanı idi.

Prof. Dr. Mustafa Gündüz - Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi

Rusya Müslümanları İkinci Kongresi'nden bir kare.

Modernite adı verilen, kökleri 13. yüzyıla kadar giden, kendine özgü felsefi ve sosyo-kültürel dünyası olan yeni bir devlet, hayat ve düşünme tarzı sanayi çağı sonrasında Avrupa’da hükümlan olmaya başladı. Modernitenin en temel niteliği; insan, yaratıcı ve devlet ilişkisine getirdiği yenilikler oldu. Öncesinden farklı olarak, tüccarların/şirketlerin inşa ettiği modern devletin tanrı ile irtibatı olabildiğince kesilirken, bu yeni devlet karşısında insanın işlevi ve tanımı da farklılaştı. Artık devleti yönetenler, meşruyetlerini ilahî güçlerden ve kurumlardan değil yönetilenlerden (halk) aldıkları bir zihniyet ve sistem (parlamento, demokrasi/cumhuriyet) icat ettiler. Merkezinde şirketlerin olduğu bu yeni sistemin ekonomik anlayışı da sırf maksimum kâr üzerine inşa edildi. Fahiş kâr için tabiat dâhil feda edilmeyecek hiçbir şey yoktu. Bu zihniyet bilim, sömürgecilik ve misyonerliğin el ele vermesiyle 19. yüzyılın ortalarından itibaren de dünyanın diğer devlet ve toplumlarını derinden etkilemeye başladı. Modernleş(tir)me ya da medenileş(tir)me adı verilen bu etkileme, isteyerek ya da istemeyerek olurken etkilenen toplumların dinî, felsefi ve gündelik hayatında radikal kırılmalar yarattı. Avrupa kültür dairesine yakın olan toplumların hayatlarında ciddi bir farklılaşma olmazken, Müslümanlar başta olmak üzere modern sisteme taban tabana zıt devlet, toplum ve inanç dünyası olan ülkeler için modernite ile karşılaşmak tam bir şok etkisi yarattı. Osmanlı devleti modern dünya ile ilk defa en sert haliyle Fransa’nın Mısır’ı işgal etmesiyle karşılaştı. İtiraf etmek gerekir ki her ne kadar daha önceki karşılaşmalarda bu din dışı yeni medeniyet hakkında az çok bilgi var idiyse de, onun tahripkâr gücü ve getireceği belalar hakkında yeterli hazırlık yoktu. Bu eksiklik diğer Müslüman devletler için de geçerliydi.

Dünyanın ilk defa deneyimlediği bu yeni din dışı kapitalist, yıkıcı, medeniyet karşısında var olabilmek için başta Osman-

lı Devleti olmak üzere, diğer Müslüman ülkeler hızla harekete geçseler de 1850’lere gelindiğinde Osmanlılardan başka bağımsız Müslüman devlet kalmamıştı. Ancak yine de Mısır, İran, Hindistan ve Rusya Müslümanları varlıklarını sürdürebilmek için fırsatlar kollamaya, işbirliği geliştirmeye, kendi içinde ıslahatlar yapmaya ve yeni yollar denemeye başladılar. İşte bunlar arasında en başarılı olan ve öne çıkan modernleşme projelerinden biri; Rusya Müslümanları arasında 1870’lerden sonra başlayan **Usul-i Cedit** ya da **Cedidizm** denilen siyasî, iktisadî, ilmî ve ticarî harekettir.

CEDİDİZMİN KÖKENLERİ

Frederick Starr’ın çarpıcı şekilde ortaya koyduğu gibi, 8. yüzyıldan sonra Maveraünnehir (Semerkant, Fergana, Buhara, Taşkent, Hive, Harizm, Farab, Talas vb.) bölgesinde dünya tarihinin en parlak medeniyetlerinden biri ortaya çıktı. Buradaki ilim, kültür ve sanatın şifreleri hâlâ aydınlatılmış değildir. Bu parlak medeniyet Fuat Sezgin Hoca’nın işaret ettiği üzere 16. yüzyıla kadar genişleyerek varlığını sürdürdü ve varlık sahasına Özbekistan, Kazakistan, Tataristan, Yakutistan, Azerbaycan, Kafkasya ve Kırım bölgelerini de dâhil etti.

Modern medeniyetin temel vasıflarından biri yaygın okuryazarlık ve millî-dinî kimlik inşası idi. İşte bu sebeple usul-i cedit, anadilde eğitim ve hızlıca kitlesel okuma yazma seferberliği gibi iki temel düşünce üzerine kuruldu.

16. asırdan sonra Kırım, Kazan ve Nogay Hanedanlıkları Rus işgaline uğradılar. 18. yüzyıl sonrasında Büyük Petro ile başlayan Rus modernleşmesi sırasında Rusya Müslüman Türkleri arasından bazı aileler devletin askerî ve iktisadî faaliyetleri içinde yer aldılar.

Kazan, Ufa, Orenburg, Şuşa, Semerkant gibi görkemli şehirlerde Rus devletiyile işbirliği neticesinde ekonomik faaliyetlere girişen ve bu sayede iktisâden önemli gelişmeler kaydeden çok sayıda tüccar ve fabrikatör aile ortaya çıktı. Bu zengin zümre kısa zamanda bir tür burjuvazi oluşturdu; ilim, kültür ve sanat dünyasına katkılar vermeye başladı. Aile bireylerinden bazıları çocuklarını Moskova ve Petersburg başta olmak üzere, Avrupa’nın önde gelen şehirlerine eğitim için gönderdi. Bu arada ciddi mânâda modernleşme hamlelerine girişen Osmanlılar ile de irtibat hızlandı ve pek çok talebe İstanbul’a geldi.

O dönemde İstanbul ilmî, iktisadî ve siyasî bakımdan Müslüman dünyasında önemli bir merkezdi. Her şeyden önce ciddi bir entelektüel kaynağı. Rusya’nın zengin Müslümanlarının genç dimağları Avrupa’da teşekkül etmiş yeni medeniyet hakkında ciddi bilgiler ve tecrübeler edindiler. Kabına sığmayan bu genç gazeteci, yazar ve aktivistler memleketlerine döndüklerinde varlıklarını koruyabilmek ve yeni dünyaya ayak uydurabilmek için bir dizi önlemin alınması gerektiğini dillendirdiler. İstediklerini yapabilmek için az da olsa ekonomik kaynakları da vardı. Rusya Müslümanları arasında usul-i cedit adı verilen ve cedidizm şeklinde şöhret bulan hareket, 1870’lerden itibaren Kırım, İdil-Ural, Azerbaycan ve Türkistan denilen coğrafyayı kapsayan eğitim, bilim, sanat, ticaret, hukuk, siyaset vb. sahalarda başlayan yenileşme, değişme ve dönüşme cereyanı idi. Gaspıralı’nın ifadesiyle “usul-i cedit cereyanı yalnız mektepleri ıslah meselesinden ibaret kalmayıp harsî, içtimai hayatta da Garp medeniyetinin alınmasını tazammun ediyordu!”

Eğitim Tarihi

Hareketin önde gelen meşhur fikrî simaları ve liderleri İsmail Gaspıralı, Musa Carullah, Ziyaeddin Kemali, Alimcan El İdrisi, Alimcan Barudi, Ubeydullah Budi, Şehabettin Mercani, Ayaz İshaki, Kayyum Nasiri, Rızaeddin Fahrettin, Abdullah Tukayef, Bakihanlı, Hüseyinzade Ali Turan, Musa Akyığıtzade, Münevver Kâri gibi âlim, şair, edip, gazeteci vb. vasıfları olan kişilerdi. Bakülü Hacı Zeynelabidin Tagiyef, Orenburglu Hüseyinoflar, Sibiryalı Hacı Nimetullah, Akçura Oğulları, Apanay Oğulları, Abdülmennan Oğulları ise ceditizm hareketini malî açıdan destekleyen samimi Müslüman tüccar ailelerdi.

USUL-İ CEDİT EĞİTİMİ

Yukarıda değinildiği gibi, Usul-i cedit kapsamlı bir modernleşme hareketiydi ve hayatın her alanına şamildi. Hareketin destekçilerine “ceditçiler” deniyordu ve onlara göre “Avrupalıların Şark meselesi dedikleri şey aslında maarif meselesiydi”. O halde yeni medeniyetle mücadeleye ya da uyuma maarif sahasından başlamak icap ederdi. Modern medeniyetin temel vasıflarından biri yaygın okuryazarlık ve millî-dinî kimlik inşası idi. İşte bu sebeple usul-i cedit, ana dilde eğitim ve hızlıca kitlesel okuma yazma seferberliği gibi iki temel düşünce üzerine kuruldu. Buna ilave olarak, açılacak yeni mekteplerde geleneksel İslamî ilimlerin yanında bu dünyaya ait bilgilerin de öğretilmesi merkeze konuldu. Usul-i ceditin eğitim nokta-i nazarından en güçlü lideri İsmail Gaspıralı'nın da vurguladığı gibi bu hareket aslında “batı eğitim zihniyet ve sisteminin alınması” anlamına geliyordu. Bu sebeple “kadimciler” olarak adlandırılan yerleşik sistemin temsilcileri yeni sisteme bazı haklı gerekçelerle itiraz ettiler. Aralarında büyük münakaşalar da oldu.

Usul-i cedit eğitiminin kılcal damarlarına inildiğinde görülen alfabede yapılan ufak değişikliklerle kısa sürede okuma yazmanın öğretilmesi hedefleniyordu. Öyle ki, Gaspıralı okuma yazma seferberliği için

İsmail Gaspıralı

(20 Mart 1851 - 24 Eylül 1914)

Usul-i ceditin eğitim nokta-i nazarından en güçlü lideri

Musa Carullah Bigiyef

(1875-1949)

önce *Hoca-yı Sıbyan* (1894) ardından da muallimler için *Rehber-i Muallimîn* (1898) adlı kitapçıkları bastırıldı ve binlerce teksir ederek geniş bir coğrafyaya yayıldı. Gaspıralı bu kitapçıklarda Elif-bâ öğretiminde bazı küçük ama fark yaratacak değişiklikleri sistematize etti. “Usul-i savtî”, sese dayalı öğretimi geliştirdi ve yeni okullar açtı. Mekteplerde modern pedagojik ilklere dayalı düzenlemeler yaptı. Böylece daha önceleri senelerce süren okuma yazma öğrenimi yeni sistemde birkaç aya indi. Her şeyden önemlisi Gaspıralı okuma yazma öğrenmenin ve bunu ana dilde yapmanın din ve millet kimliğini korumada kritik bir role sahip olduğunun farkındaydı. Bunun için de geleneksel medrese eğitimi yerine farklı bir eğitim sisteminin inşasına inandı. Zaten ona göre, bu yeni sistemin destekleyicisi devlet olsa bile sisteme asıl sahip çıkmanın halk olması gerekiyordu. Gaspıralı “usul-i cedit mektebi” adını verdiği okulun ilkinin 1884'te Kırım-Bahçesaray'da 12 talebeyle açtı. Dönemin yaygın okuma yazma öğretim sistemlerinden Lancaster'e benzer bir usul takip etti. Kendisi daha üst planda işler organize etmek istediğinden, hızlı okuma yazmayı öğretmek üzere Bekir Emektar'ı yetiştirdi ve onu okula muallim olarak atadı. Bu arada geniş bir okuyucu kitesine ulaştırmayı başardığı gazetesi Tercüman'da da maarif, okuma yazma ve bunların yaygınlaşması hususunda pek çok makale yazdı. Çevredekiler “olmayacak iş” diye baksalar da o, bıkip usanmadan iddiasını âdeta deney yapar gibi ispatlamaya çalıştı. Okuma yazma kursuna katılanlar günde dört saat çalışarak bir, bir buçuk ayda okumayı öğrenince Gaspıralı'ya destek bir anda arttı. Gaspıralı Bahçesaray'ın hamallarından ve bakkallarından yirmi kişiye kırk akşamda okuyup yazmayı muntazaman öğretti. Akabinde Kafkasya ve diğer Müslüman-Türk coğrafyasından mollalar ve talebeler mektebe akın etti. Mektep aynı zamanda muallim yetiştiren (darümuallimîn) bir yere de dönüşmüştü.

Kur'ân-ı Azimüşşân

İsmail Gaspıralı'nın hazırladığı Bahçesaray baskısı Kur'ân-ı Kerim. Bahçesaray, Matbaa-i Tercüman, 1316 [1898].

İsmail Gaspıralı'nın Bahçesaraydaki cenaze merasimi.

Eğitim Tarihi

Soldan sağa İsmail Gaspiralı, Hasan Bey Zerdabi, Alimerdan Bey Topçubaşov (Bakü, Azerbaycan, 1903)

Gelen mollalar iki ay mektepte misafir ediyor, ardından kendilerine şahadetname veriliyor ve aynı vazife için memleketlerine dönüyorlardı. Böylece maarif kılıcım-ları öteye beriye sıçradı ve yaklaşık yirmi sene kadar zaman zarfında 1906'da sadece Bahçesaray'da erkekler için 22, kızlar için 13 muntazam mektep açıldı. Rusya topraklarındaki usul-i cedit mekteplerinin sayısı ise beş binin üzerindeydi.

USUL-İ CEDİDİN İLHAMI VE AKİBETİ

İki hususa dikkat çekerek yazıyı bitirebiliriz: Birincisi, başta İsmail Gaspiralı olmak üzere Ceditçilerin fikrî ilham kaynakları kimlerdi? Nereden etkilenmişlerdi? Her ne kadar pek çoğu Moskova ve Avrupa şehirlerinde eğitim almış olsalar da, aslında usul-i ceditçilerin ilim ve fikir membaı İstanbul idi. 1850'lerden sonra Osmanlı'da başlayan eğitim modernleşmesi kısa sürede diğer bölgelerdeki Müslümanlara rol model olmuştu. Nitekim İsmail Gaspiralı'nın 1880'lerden sonra fiili olarak yaptıklarını değilse de, fikrî bakımdan ortaya koyduklarını daha önceden Kayserili Mehmed Rüştü (1858) Selim Sabit Efendi (1865) ve *Maarif-i Umumiye Nizamnamesi*'ni (1869) hazırlayanlar İstanbul'da yapmışlardı. Fahri Temizyürek ve İsmail Türk-

İsmail Gaspiralı tarafından 1883 yılında çıkartılmaya başlanan Tercüman Gazetesi'nin 25 Haziran 1895 tarihli nüshası.

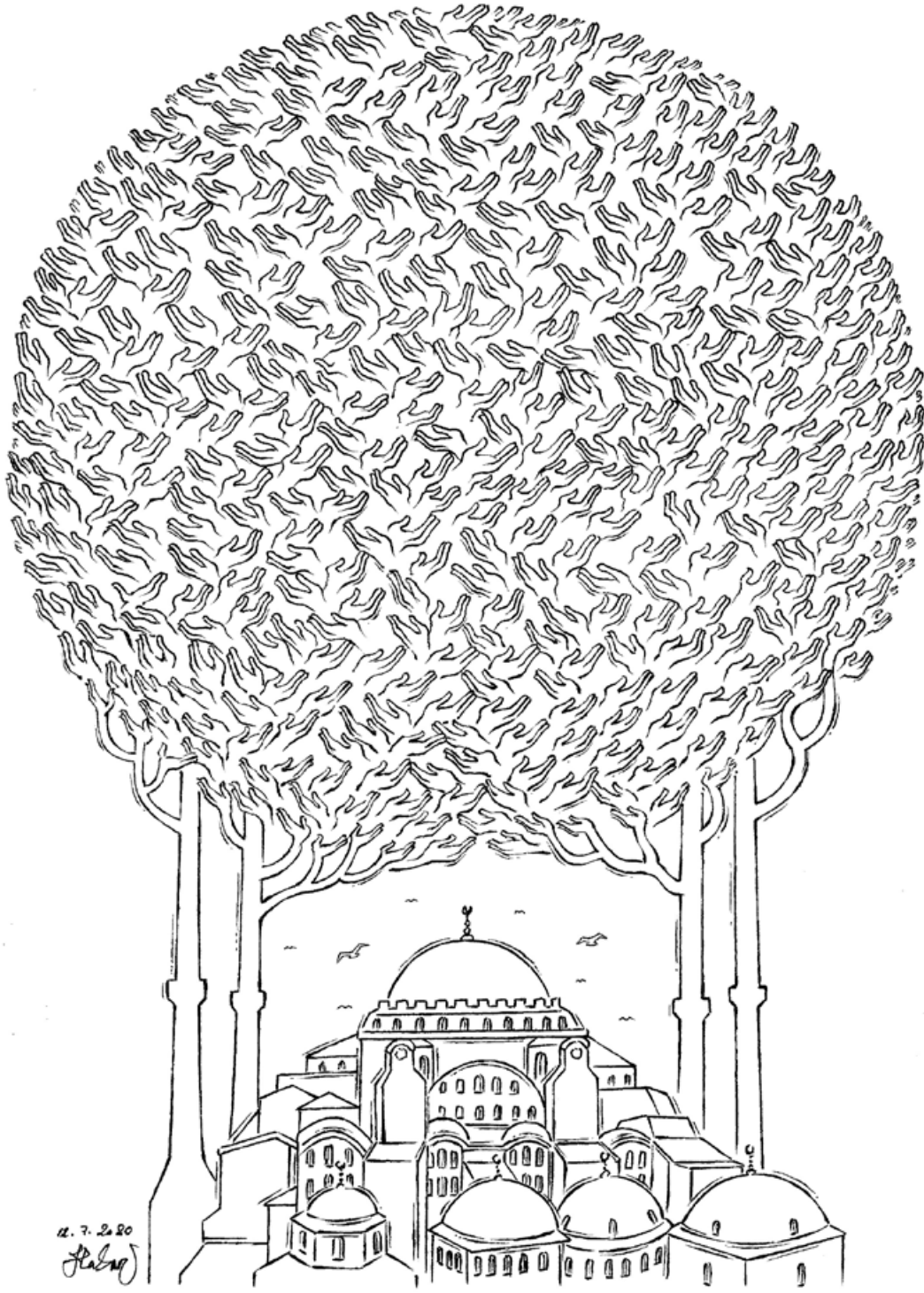
Tercüman'ın 25. yılı münasebetiyle Şura Dergisi'nde yayınlanan makale.

1905 Rus devriminden sonra usul-i ceditin siyasî vechesinin hızla geliştiği görülür. Bu tarihten sonra Gaspiralı'nın "Dilde, fikirde, işte birlik" mottosu ön plana çıkmıştır.

yılmaz'ın doktora tezlerinde sarahatle ve geniş bir şekilde tevsik ettikleri gibi, Gaspiralı İstanbul'a geldiğinde buradaki ortamı iyi gözlemlemiş ve bunu Kırım'da tatbika başlamıştı.

İkinci husus ise, 1905 Rus devriminden sonra usul-i ceditin hızla siyasî vechesinin de gelişmesidir. Bu tarihten sonra Gaspiralı'nın "Dilde, fikirde, işte birlik" mottosu ön plana çıkmıştır. Farklı şehirlerde kapsamlı Müslüman Kongreleri tertip edilmiş ve siyasî hareketlilik artmıştır. Yeni Rus siyasî düzeni içinde Müslümanların daha etkin kimlik ve role kavuşması için çalışmalar hızlandıysa da I. Dünya Savaşı her şeyin sonu olmuştur. Ceditizmin gayretkeş, kıymetli, parlak zihinleri Stalin'in "büyük aydın kıyımına" kurban gitmiştir.

*Tüm insanlar için iyilik ve mutluluğa
vesile olması temennisiyle
hayırlı ramazanlar.*

TÜRKİYE MAARİF VAKFI
TURKISH MAARIF FOUNDATION

Eğitimin Geleceğine Işık Tutan Kitaplar

İnsanoğlunun doğumdan ölüme yaşam serüveni aynı zamanda bir eğitim sürecidir. Sürekli yeni şeyler keşfeder, hayatımızı devam ettirmek ve hem kendimiz hem toplumumuz için yararlı olabilmek adına durmadan yeni bilgiler öğreniriz. Bu yüzden eğitime dair konular ve bu alanda ortaya konulan teoriler daima ilgimizi çeker. Uluslararası Maarif dergisi olarak sizlere kitap önerilerinde bulunurken işin teorik boyutuyla pratik yönü arasında bir denge yakalamaya gayret ediyoruz.

TÜRK DEVLETLERİ TARİH VE KÜLTÜR ATLASI

Yayına Hazırlayanlar :

Prof. Dr. Azmi Özcan,
Prof. Dr. Fahameddin Başar

Yayınevi: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları

Eser, Türklerin tecrübe ettiği uzun tarih yolculuklarında kurdukları Devlet yapılanmalarını zaman ve mekân boyutuyla ilgililerin, özellikle de her seviyeden öğrencilerin dikkatine sunmak üzere hazırlandı. Cumhuriyetin 100. yılına vefa anlamında Türk Kültürüne Hizmet Vakfı tarafından hazırlanan atlas, elliyi aşkın bilim insanının ortak gayretinin ürünü. Eserde yer alan haritalar Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) yardımıyla çizilmiş, haritada gösterilen coğrafi unsurlar, mekân itibariyle doğruluğu yüksek olan temel kartografik altlıklar ile uydu görüntülerinden teyit edilerek işaretlenmiş.

Atlasın adı üzerinde odağını tamamı bilimsel kıstaslar çerçevesinde özgün olan haritalar oluşturuyor. Metin kısımları ise konuyu ana hatları ile ele almış olup genel bir siyasi tarih anlatısından sonra mümkün olduğunca sanat, mimari, dil ve edebiyat birikimlerine de yer verilmiş. Eserin nihayetinde de ayrı başlıklar altında Türk tarihinin bu birikimler açısından genel bir değerlendirilmesi mevcut. Her konunun sonunda ise ileri bilgilenme ihtiyacına yönelik seçme kaynakça bulunuyor.

AFET YÖNETİMİ

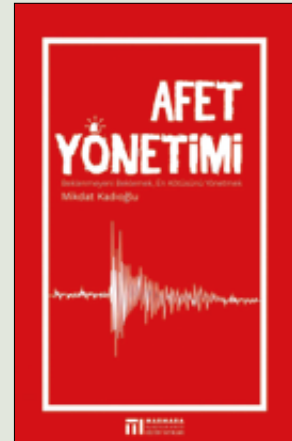
Yazar: Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu

Yayınevi: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları

Günümüzde afetlerin uzun yıllar sürecek olumsuz etkilerini dikkate almadan bir yaşam planı yapmak mümkün değildir. Afet esnasında hayatta nasıl kalınacağını bilmek kadar henüz gerçekleşmeden önce yapılacakların da bilinmesi hayatta ve sağlıklı kalınması için çok önemlidir.

Dünyayı etkileyen en büyük doğal afetlerden olan depremlere çok sık olmasa da maruz kalan ülkemiz, telafisi mümkün olmayan kayıplar vermiştir. Deprem ve benzer etkiler bırakan afetlerin getireceği risk ve yüklerin üstesinden gelebilmek için önceden planlanma yapılması büyük bir ihtiyaçtır. Bu durumun bir sonucu olarak ilgililerin ve halkımızın doğru bilgilerle donanması ve bunun da hayata geçirilmesi her koşulda desteklenmelidir. Söz konusu olan insan hayatı olunca yapılacak olan planlama ve çalışmalar daha büyük bir önem kazanmaktadır. Afetlerin üstesinden gelinbilmesi için afet öncesi, afet esnası ve afet sonrasında yapılacak olanlar kısa, orta ve uzun vadeli bir planlama çerçevesi içerisinde yapılan çalışmada irdelenmektedir.

Çalışma ile aynı zamanda afetlerle ilgili bireysel hazırlıklardan kurumsal hazırlıklara önem teşkil eden süreçler ele alınmaktadır. Afet anında koordine içerisinde hareket etmenin can ve mal kayıplarını en asgari düzeye indirmede sağlayacağı faydaların da üzerinde durulduğu bu çalışmada, planlama aşamasında önemli bir unsur olan operasyonel, taktiksel ve stratejik adımların idari ve teori boyutunun uygulamalara ışık tutacak şekilde tasarlanması hedeflenmiştir.

İSMAİL HAKKI BALTACIOĞLU/ BİR EĞİTİM İNKILÂPÇISININ HAYATI I

Yazar: Prof. Dr. İrfan Erdoğan
Yayınevi: Alfa

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, istibdat döneminde doğup büyümüş ve okumuş; meşrutiyet döneminde hayata atılmış, mütareke, mücadele, kurtuluş ve kuruluş dönemlerine tanık olmuş; Atatürk, İnönü, Menderes dönemlerini ve 27 Mayıs sonrası dönemleri yaşamış bir kişiydi. O özgür ve özgün bir adamdı. Türkçüydü, muhafazakârdı, cumhuriyetçiydi ve inkılâpçiydi. Ancak hiçbir yere ve gruba sıkı bir aidiyeti yoktu. Takdir ettiği kişilere ve düşüncelere zihninde gocunmadan yer açtı. Ama zihnini kimseye tam manasıyla teslim etmedi. Onun benliğini hiç kimse ve hiçbir ideoloji ele geçiremedi, işgal edemedi. İşte beş devri yaşamış bu büyük adamın, cumhuriyetçi muhafazakâr İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun yaşam öyküsü...

BEYİN: SENİN HİKAYEN/ THE BRAIN: THE STORY OF YOU

Yazar: David Eagleman
Yayınevi: Vintage

Kafatasınızın sessizliğine ve karanlığına hapsolmuş beyniniz, gerçekliğinizin ve kimliğinizin zengin anlatılarını biçimlendirir. Varlığımızın gizemli derinliklerinde yatan sorulara doğru bir yolculuk için ünlü sinirbilimci David Eagleman'a katılın. Gerçeklik nedir? "Sen kimsin"? Kararları nasıl veriyorsun? Beyninin neden diğer insanlara ihtiyacı var?

GELİŞTİREN ANNE-BABA

Yazar: Doğan Cüceloğlu
Yayınevi: Kronik

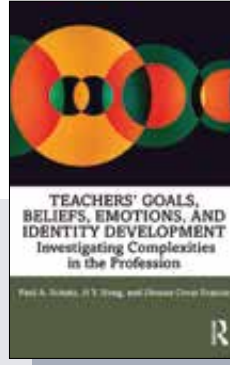
Yetişen her yeni kuşakla birlikte, onları yetiştiren anne ve babalardan da beklentiler artıyor. Toplumun gelişmesi için öncelikle ailede demokratik bir yapı kurulması şart. Bunun yolu da anne ve babaların geçmişten gelen korku kültürü kalıplarından kurtulmaları ve onur eşitliğine inanan sağlıklı gelişmiş bireyler yetiştirmeleridir.

Geliştiren anne-babalar olmak için kendinizi ve çocuğunuzu tanımanız, beklentilerinizi, niyetinizi keşfetmeniz; değerlerinizi ve aile ilişkinizi sağlıklı tutmanız önemli. Bilen, anlayan, seven gözlerle yaşama bakmak kendi elinizde...

Güler yüzlü, sakin, güvenen, hayata, ailesine şükür duygusu içinde bakan bir anne, bir baba olmak çocuklarınıza verebileceğiniz en büyük armağandır. Çocuklar böyle bir armağana hak ediyorlar.

Teknoloji, insan olmanın anlamını çarpıtmak için neler yapıyor? Eagleman, araştırmaları sırasında ekstrem sporlar, ceza adaleti, yüz ifadeleri, soykırım, beyin ameliyatı, içgüdüsel hisler, robotik ve ölümsüzlük arayışı dünyasında bize rehberlik ediyor. İç aleminize doğru bir yolculuk için kemerlerinizi bağlayın. Milyarlarca beyin hücrelerinin ve onların trilyonlarca bağlantısının sonsuz yoğun yumağı içinde, orada görmeyi beklemeyeceğiniz bir şey ortaya çıkıyor: "Sen". Bu, hayatınızın beyninizi nasıl şekillendirdiğinin ve beyninizin de hayatınızı nasıl şekillendirdiğinin hikâyesi.

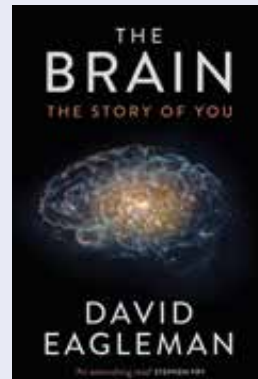

ÖĞRETMENLERİN HEDEFLERİ, İNANÇLARI, DUYGULARI VE KİMLİK GELİŞİMİ/ TEACHERS' GOALS, BELIEFS, EMOTIONS, AND IDENTITY DEVELOPMENT

Yazar: Paul A. Schutz, Ji Hong,
Dionne Cross Francis

Yayınevi: Routledge

Öğretmenlerin Hedefleri, İnançları, Duyguları ve Kimlik Gelişimi; esenlik ve profesyonel standartlarla ilgili yapıları ön plana çıkararak öğretmen gelişiminin doğrusal olmayan, çok yönlü süreçlerini tartışıyor. Öğretmenler, çeşitli zorluklarla sürdürmeye devam ettikleri başarılarını önemli ölçüde şekillendiren hem gündelik hem de sosyal-tarihsel temeli olan gerçekliklerle dolu, karmaşık yaşamlar sürerler. Bir dizi psikolojik ve eğitimsel teori ve bakış açısıyla bilgilendirilen ve öğretmen refahının çağdaş perspektiflerine anlamlı bir şekilde yer veren bu kitap, öğretmen gelişiminin süreçlerine ve bağlamlarına kapsamlı ve bütüncül yaklaşımlar sunuyor. Yazarların araştırmaları ve uygulamaya yönelik çıkarımları; aday ve uygulamalı öğretmenler, öğretmen eğitimcileri, sınıf araştırmacıları, okul yöneticileri ve politika yapımcılar için faydalı olacaktır.

MUALLİME

Yazar: Emine Semiye Hanım
Yayınevi: Vakıfbank Kültür Yayınları

Ünlü tarihçi Ahmet Cevdet Paşa'nın kızı olan Emine Semiye Hanım (1864-1944), ablası Fatma Aliye gibi, 21. yüzyılda yeniden keşfediliyor ve yüz yılı aşkın bir unutulmuş ardından edebiyat ve tarih sahnesinde hak ettiği yeri edinmeye başlıyor. Vakıfbank Kültür Yayınları'nın Emine Semiye Külliyyatı'na yazının 1899-1901 yılları arasında Hanımlara Mahsus Gazete'de tefrika edilmeye başlayıp, ardından aynı gazetenin Hanım Kızlara Mahsus ekinde tefrikasına devam edilen romanı

"Muallime" de ekleniyor. Dönemin çalkantılı siyasal ve toplumsal atmosferini karmaşık olay örgüsü, sarmal zaman kullanımı ve kalabalık karakter kadrosuyla okura anlatan roman, eğitim ve kadın hakları ilişkisini, güçlü bir kadın karakter olan Behbude (Muallime) üzerinden aktarıyor. Aşk ve evlilik üzerine reformisten öte devrimci denebilecek bakış açısının yanı sıra son Osmanlı'nın yıkılan konak hayatının da ustalıkla işlendiği Muallime, sadece edebiyat okurlarının değil, Osmanlı aydınlanmasının toplumsal ve siyasal yönlerini kadın hareketi üzerinden anlamak isteyen bütün araştırmacılar ve tarihseverlerin ilgisini bekliyor.

Dergi (Magazin)

Kelimeler zamanla nasıl da anlam değişikliğine uğruyor. İşte bunlardan biri de dergi kelimesi. Günümüzde magazin denilince sanat camiası ve onların yaptıkları akla gelmektedir. Fakat işin aslı öyle değil. Bu anlama gelmeden önce magazin kelimesi ilk zamanlarda tam da ismine yakışır bir ifadeyi barındırır. İngilizcede magazine "1. ambar, depo, 2. dergi, mecmua" anlamına gelmektedir. İngilizceye de Fransızca "magasin"den geçmiştir. Bu sözcük Venedikçe magazin "gemi ambarı" sözcüğünden alınmıştır.

Dilimiz kelime üretmede oldukça mahir. Bunu pek çok kelimeye görüyoruz. Dergi de bence yine bunlardan birisi. Der- "bir araya getirmek, toplamak, devşirmek" fiiline +gi yapımı eki getirilerek çok güzel bir kelime meydana getirilmiş. Kelime, TDK sözlüğünde "Si-yaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, bülten, mecmua." olarak tarif edilmiştir.

Resim

Sanat her daim insanı alıp bambaşka di-yarlara götürür. Sanatın insanı pek çok yönden geliştirdiği anlayışından hareketle okullarda sanat eğitime de büyük bir önem verilir. İnsanlık tarihinden bu yana var olan sanat kelimesinin kökeni tam da onun hakkını verir mahiyettedir. Bizler resim çizerek gerçekten de kelimenin anlamına uygun şekilde iz bırakıyoruz, dünyaya kendi izimizle bakışımızı anlatıyoruz. Atalarımız mağaralara, duvarlara, taşlara resimler çizerek bir bakıma tarihte gelecek kuşaklara yaşadıkları dönemin izlerini bırakmışlardır. Pablo Picasso, "Guernica" adlı çalışmasıyla tarihî bir savaşî hafızalarımıza resmetmiştir. Da Vinci,

ilk kez helikopter resmini çizerek bizlere yol göstermiştir. TDK sözlüğünde resim için "Varlıkların doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri." olarak çok da kapsamlı olmayan bir tanım yapılmıştır. Ressam sadece görünen şeylerin resmini çizmez, kendi hayal dünyasındaki dünyayı gözler önüne serer bir bakıma.

Arapça olan bu kelime rasm رسم 1.iz, ayak izi, işaret, simge, damga, mühür, 2. suret, 3. resmî tören, ayın" kelimesinden alınmıştır. Arapça rasama رسم "1. ayağını yere bastı, iz bıraktı, damga bastı, 2. resim yaptı, işaret etti" fiilinin mastardır.

Pablo Picasso'nun Guernica adlı tablosu

Müzik

Kelimenin söylenişinde bile bir ahenk kulaklarımızda yankılanır. Müzik, insanın tabiata karşı duygularını terennüm etmesidir bir bakıma. İnsanın, tabiattaki seslerden esinlenerek hayal dünyasını notalara aktarmasıdır. Öğrencilik yıllarında hem dinlendiren hem de sanatla yakın olmamızı sağlayan müzik dersi gerçekten eğlenceli bir derstir. Kelime hemen hemen bütün dillerde aynıdır.

Arapça mûsîkî veya mûsîkâ موسيقى/موسيقا "müzik sanatı" fiilinden türetilmiştir. Arapça fiil, Eski Yunanca "mousikē" τέχνη μουσική τέχνη "Mousa"lara ait dokuz sanatın her biri, özellikle "müzik ve lirik şiir." deyiminden alıntıdır. Bu kelime, Moûsa -mitolojide sanat tanrısı, ilham perisi- özel adından türetilmiştir. Kelimeye +ikos soneki getirilerek oluşturulmuştur. Yunan mitolojisinde Moûsa, Helikon Dağı ve Pieria Bölgesi'nde bulunan ve kardeş olan dokuz esin perisine verilen addır. Hemen her şiirde adı zikredilir. Homeros da o meşhur destanını Musalara seslenerek başlatır. Yine mitolojide musikâr kuşu veyahut diğer adıyla kaknüs de müzik için oldukça önemli bir objedir. Büyük bir gagası ve gagasında yüzlerce delik bulunan, rüzgâr esmesi sonucu bu deliklerden nağmeli sesler çıkararak ve bu şekilde musikinin doğuşuna öncülük ettiğine inanılan büyük mitolojik bir kuş olarak tanımlanır. Bu şekilde insanların müziğin nasıl doğduğuna kendi hayal dünyalarında anlam yüklemesidir aslında.

Tören

Öğrenciliğin olmazsa olmazlarından biridir tören. Okul açılış ve kapanış günlerinde, belirli günlerde gerçekleştirilen bu etkinlik bazen sıkıldığımız bazen meraklı gözlerle olanları izlediğimiz bir hâl alırdı. Törenler aslında bizlere birlikte yaşama kültürü ve disiplin de kazandırır. Nerede, nasıl davranacağımızı deneyimlerdik. Kelimenin kökenine uygun bir eylemi aslında yapılanlar. TDK sözlüğünde kelime "Bir toplulukta, üyelerin belli bir olayı, kişiyi veya değeri ayırt edip sembolleştirmesi, bunların anlam ve öneminin güçlendirilmesi amaçlarıyla düzenlenen hareket dizisi, merasim." olarak tanımlanmıştır.

Bu kelime Türkçedeki töre sözünden türetilmiştir. Kaşgarlı Mahmud, kelimeyi törü "düzen, nizam, görenek, âdet" olarak almıştır. Kelimenin, İbrance "kural, kaide, âdet" anlamındaki torahtan dilimize geldiğini söyleyen dilciler de vardır. Kelimenin Hint-Avrupa dillerindeki karşılığı da seremonidir. Kelime İtalyanca ceremonia veya Fransızca cérémonie sözcüğünden alıntıdır. Bu sözcük Latince caerimonia "1. Etrüsk rahiplerinin dinî törenleri [esk.], 2. Her tür dinî tören ve gelenek" sözcüğünden evrilmiştir. Görüldüğü gibi farklı dillerde anlamını bulan ifade dinî bir özelliği haizdir.

Jimnastik

Eskiler "Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur." diyerek sporun ve hareket yapmanın ne kadar önemli olduğunu vurgulamışlardır. Eski Yunan'da da öğrencilere her şeyden önce hitabet derisi verilir ve jimnastik hareketleri öğretilmiş. Sağlıklı bir vücut sağlıklı düşünür, düşüncesiyle böyle bir eğitim verilmiş olsa gerek.

Osmanlı döneminde Arapça "dmn" kökünden if'âl kalıbıyla "bir işi sürekli ve düzenli biçimde yapma" anlamına gelen "idman" إدمان kullanılmıştır. Daha sonraki zamanlarda beden eğitimi yerine jimnastik tercih edilmiştir.

Fransızca gymnastique "beden eğitimi" Eski Yunanca gymnastikós γυμναστικός "atletizm, beden eğitimi" sözcüğünden alınmıştır. Kelime, Eski Yunanca gymnós γυμνός "çıplak" sözcüğünden +ion sonekiyle türetilmiştir. Gymnasion γυμνάσιον "çıplakhane, eğitim ve spor kurumu" anlamına gelmektedir. TDK Sözlüğünde "Vücudu çevikleştirmek ve güçlendirmek için yapılan alıştırmaların tümü, idman, kültürel fizik" olarak tanımlanan bu kelime sporcuların giydikleri atletten dolayı çıplaklıkla ilişkilendirilmiştir. Zamanla beden eğitimi kullanımı yaygınlaşmıştır.

İLETİŞİM VE HESAP BİLGİLERİ

GENEL MERKEZ

Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay Caddesi Erdem Sokak No: 5
Altunizade Üsküdar / İSTANBUL

Telefon: +90 216 323 35 35

• iletisim@turkiyemaarif.org • www.turkiyemaarif.org

TÜRKİYE MAARİF VAKFI BAĞIŞ HESAP BİLGİLERİ

IBAN

VakıfBank

TL	TR61 0001 5001 5800 7306 0925 82
USD	TR84 0001 5001 5804 8018 0952 52
EUR	TR42 0001 5001 5804 8018 0810 70

Ziraat Bankası

TL	TR37 0001 0008 2481 9873 6050 01
USD	TR69 0001 0008 2481 9873 6050 07
EUR	TR42 0001 0008 2481 9873 6050 08

Halk Bank

TL	TR94 0001 2009 7530 0016 0000 38
USD	TR33 0001 2009 7530 0058 0003 90
EUR	TR60 0001 2009 7530 0058 0003 89

Türkiye Finans Katılım Bankası

TL	TR49 0020 6003 1903 6485 7400 01
USD	TR65 0020 6003 1903 6485 7401 01
EUR	TR38 0020 6003 1903 6485 7401 02

Albaraka Türk Katılım Bankası

TL	TR33 0020 3000 0398 8457 0000 01
USD	TR06 0020 3000 0398 8457 0000 02
EUR	TR76 0020 3000 0398 8457 0000 03

IBAN

Emlak Katılım Bankası

TL	TR49 0021 1000 0005 2211 0000 01
USD	TR65 0021 1000 0005 2211 0001 01
EUR	TR38 0021 1000 0005 2211 0001 02

Yapı Kredi Bankası

TL	TR84 0006 7010 0000 0052 5409 64
USD	TR62 0006 7010 0000 0052 5400 02
EUR	TR07 0006 7010 0000 0052 5400 22

Vakıf Katılım Bankası

TL	TR49 0021 0000 0000 8566 0000 01
USD	TR65 0021 0000 0000 8566 0001 01
EUR	TR38 0021 0000 0000 8566 0001 02

Ziraat Katılım Bankası

TL	TR10 0020 9000 0014 8794 0000 10
USD	TR32 0020 9000 0014 8794 0000 02
EUR	TR05 0020 9000 0014 8794 0000 03

Garanti Bankası

TL	TR82 0006 2000 4220 0006 2934 05
USD	TR92 0006 2000 4220 0009 0599 56
EUR	TR22 0006 2000 4220 0009 0599 55

Kuveyt Türk Katılım Bankası

TL	TR58 0020 5000 0948 1373 6000 02
USD	TR04 0020 5000 0948 1373 6001 01
EUR	TR74 0020 5000 0948 1373 6001 02

MİSAFİRPERVERLİKLE BULUŞUN

Gülyüzlü kabin ekibimizden en iyi hizmeti alın

TURKISH AIRLINES

Ürün ve hizmetler, uçuşun süresine ve uçağın modeline göre değişiklik gösterebilir.

DÖVİZ VE ALTIN DÖNÜŞÜMLÜ KUR KORUMALI TL KATILMA HESABI ZİRAAT KATILIM'DA

GELİR
VERGİSİ
STOPAJI
YOK!

Müşteri İletişim
Merkezi

www.ziraatkatilim.com.tr

Ziraat Katılım

Paylaştıkça daha fazlası